

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม

โดย รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม และคณะ

พฤษภาคม 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม

โดย รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม และคณะ

พฤษภาคม 2550

สัญญาเลขที่ RDG 4810010

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ องค์การการประชุมอิสลาม (The Organization of Islamic Conference : OIC)

ผู้วิจัย

สังกัด

รศ.ดร.จรัญ มะลูลีม

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชุดโครงการ องค์การมุสลิมโลกกับโลกมุสลิม

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

องค์การการประชุมอิสลาม
The Organization of Islamic Conference (OIC)

รศ.ดร. จรัญ มะลูลีม
คณะรัฐศาสตร์ สาขาการระหว่างประเทศ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มกราคม 2550

Abstract

The Organization of Islamic Conference (OIC) was founded in 1972 when the Third conference of Foreign Ministers finally adopted its charter. Since then, OIC has been functioning, its membership increased, its activities and organizational network became more diversified.

OIC is the only international governmental organization which comprises "Muslim States" and claims to represent "Islam" at the international level. The OIC is based on a charter which came into force in 1972.

OIC is the world's largest muslim body consisting fifty-seven sovereign muslim states situated in 4 continents: Asia, Europe, America and Africa. Moreover there are more than twenty observers including Thailand, other sovereign states, non sovereign states and international organizations.

Although OIC is a religious body but OIC's foundations lies in the modern concept of sovereign nation-states system as well, in theory, OIC base on classical Islamic concept of Ummah, and the modern concept of international organizations. In general, Ummah means a "community or a nation" but not in the modern sense of a nation. Ummah, can be explained as a committed ideological groups amongst the people doing the same right thing or believing in the same just belief, for the same righteous cause.

OIC undertook to achieve four main goals: the peaceful resolution of disputed between member states, collective security, the formulation of joint foreign policies between member states and the promotion of technical cooperation between them.

OIC is composed of the following main bodies namely, the Conference of Kings and Heads of States, Islamic Conference of Foreign Ministers and the Conference of the General Secretariat.

Thailand as an observer of OIC and as a country where muslim are minority receive much of attention from OIC particularly when there were a tragedies in Tak Bai and Krue Se Mosque in the year 2005 and in that event Thai government cooperates with the OIC in solving these problem.

Regarding the violence in the deep south OIC had focused on solving the problem with peace on the principles of non-discrimination. In addition, OIC Secretary-General had emphasized on Thailand' sovereignty. According to his OIC does not provide any supports to either separatist groups or cult that massacre innocent people without the faith in religion.

OIC Delegation was invited to Thailand during June, 11-13 2005. The main objective of the meeting is to discuss means and ways to insure that all Thai-Muslim are clearly deserved the equal right of citizens and also to enhance a multilateral effort to bring lasting peace and stability to the area.

On educational aspect, Islamic Development Bank (IDB) which affiliated to OIC as specialized organ has provided scholarships for Thai-Muslim students including financial support for Islamic schools and Universities especially in the deep south.

On economic and trade cooperation, Thai Islamic Trade and Industrial Association which is membership of the National Chamber of Commerce and Industry of the OIC hosted its Forth Meeting in Thailand in the year 2005. The main objective of the meeting is to discuss and find out appropriate measures to enhance Thai-Muslim Industry.

However, as the world –wide communities which mostly adhere to Islam numbering approximately 1.4 billion people, the OIC membership spreads across ten geographical regions in four continents Asia, America, Africa and Europe. Therefore OIC is not simply an Afro-Asian organization anymore. Moreover, in term of expanded structure (subsidiary and specialized organs) OIC is second only to United Nations and Europe Union. Due to this OIC can boast of many organs and working for cooperation in various fields.

.....

สารบัญ

	หน้า
1. องค์การการประชุมอิสลาม	
1.1 ประวัติความเป็นมา	1
1.2 พื้นฐานทฤษฎี	9
1.3 กรอบขององค์การ	15
1.4 กำเนิด OIC	17
2. บทบาทของ OIC ในด้านต่างๆ	
2.1 OIC กับตะวันออกกลาง	23
2.2 OIC กับการก่อการร้าย	30
2.3 OIC กับการสนทนาระหว่างอารยธรรม	34
2.4 OIC กับปัญหาชนกลุ่มน้อย	43
2.5 OIC กับสิทธิมนุษยชน	44
2.6 OIC กับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์	46
3. องค์การสนับสนุนและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ OIC	56
4. สถานการณ์ล่าสุดของ OIC	
4.1 การประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 32 ที่ประเทศเยเมน	70
4.2 การประชุมสุดยอดสามัญสมัยพิเศษ ครั้งที่ 3 ที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย	74
5. ปัญหาและความอ่อนแอของ OIC	80
6. อนาคตและการปฏิรูป OIC	90
7. OIC กับแนวคิดใหม่	95
8. ไทยกับ OIC	
8.1 ไทยในฐานะผู้สังเกตการณ์	107
8.2 ความพยายามในการใช้เวที OIC ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน	111
8.3 OIC กับสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้	114
8.4 OIC กับการศึกษา	124
8.5 OIC กับเศรษฐกิจและการธนาคาร	125

8.6 OIC กับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิ	128
8.7 OIC กับกระทรวงการต่างประเทศ	129
8.8 มาเลเซียในฐานะประธาน OIC กับสถานการณ์ความไม่สงบ ในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย	135
ภาคผนวก	137
บรรณานุกรม	159

1. องค์การการประชุมอิสลาม

1.1 ประวัติความเป็นมา

องค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic Conference หรือ OIC)

ศตวรรษที่ 20 นำความเปลี่ยนแปลงหลายประการมาสู่โลกมุสลิม ทั้งในทางการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สังคมมุสลิมได้ทำการต่อสู้ท่ามกลางการปรากฏตัวของรัฐมุสลิมสมัยใหม่หลายรัฐในเวลาเดียวกัน ด้วยความหวังว่าลัทธิชาตินิยมจะทำลายเอกลักษณ์ข้ามชาติและความเป็นจริงของอุมมะฮ์¹ (ประชาชาติอิสลาม) ทำให้ชาวมุสลิมแสดงความหวังไข่ออกมาทั้งโดยผ่านสถาบันและอุดมการณ์

งานเขียนและความคิดของอัล-อัฟฆอนี² (Al-Afghani) มุฮัมมัด อับดุลฮ์ (Muhammad Abduh) และมุฮัมมัด อิกบาล⁴ (Muhammad Iqbal) และคนอื่นๆ แสดงถึงความพยายามร่วมกัน

¹ คำว่าอุมมะฮ์ (ประชาชาตินั้นไม่มีคำแปลในภาษาอังกฤษ ไม่ได้เหมือนกับคำว่า "nation" (ชาติ) ในภาษาอังกฤษหรือคำว่า "la nation" ของฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติและ "ลัทธิชาตินิยม" ของอังกฤษเท่านั้นเพราะนอกจากจะมีความหมายของลัทธิชาตินิยม (la nation) ซึ่งมีความหมายไปทางลัทธิถือผลประโยชน์และการใช้การได้อย่างจริงจังและความหมายไปทางอุดมคติที่มีเหตุผลแล้วมันยังมีความหมายเพิ่มเติมด้วยในทางที่หมายถึงความจริงนิรันดร์ในด้านที่เกี่ยวกับจักรวาล และหมายถึงรากฐานอันมีอยู่จริง ๆ ของความประสงค์แห่งพระผู้เป็นเจ้าในด้านศาสนา บวกความจริงที่ไม่ต้องพิสูจน์ ดู ศาสดามุฮัมมัด มหาบุรุษแห่งอิสลาม ภาค 1 ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 3 พุซัยน์ ฮัยกัล เขียน กิตติมา อมรทัต อุ่น หมั่นทวี จรัญ มะลูลีม แปลและเรียบเรียง (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อิสลามิก อะเคเดมี , 2540) หน้า 14 และ Faruq I.R., *On Arabism "Urubah and Religion*, (Amsterdam : Djambatan, 1962) p.15.

² อัล-อัฟฆอนี (ปี ค.ศ. 1839-1897) เป็นนักปฏิวัติ ซึ่งปรารถนาที่จะเห็นประเทศมุสลิมทั้งหลายได้รับอิสรภาพพ้นจากอำนาจของจักรวรรดินิยมยุโรป ดิ้นตัวขึ้นพ้นจากความหยุดนิ่งของสมัยกลาง และเข้าร่วมอยู่ภายใต้เคาะลีฟะฮ์ (ผู้ปกครองชุมชนอิสลาม) เดียวกัน แม้ว่าการปฏิรูปอันก้าวหน้าของมุฮัมมัดอะลี และอิสมาอิล ผู้ปกครองแคว้น (Khadive) ของอียิปต์ในเวลานั้นมีอิทธิพลต่อผู้นำปัญญาชนของอียิปต์ในศตวรรษที่ 19 ในหลายๆ ทางก็ตามแต่การฟื้นฟูอันแท้จริงในประเทศนั้น มาจากความพยายามส่วนบุคคลของอัล-อัฟฆอนี ผู้ซึ่งพำนักอยู่ในระยะเวลาสั้นๆ ในกรุงไคโร อัล-อัฟฆอนีเป็นนักปรัชญา นักเขียน นักพูด นักหนังสือพิมพ์ และในเวลาเดียวกันก็เป็นนักการเมืองด้วย ผู้ที่นิยมท่านถือว่าท่านเป็นผู้รักชาติที่ยิ่งใหญ่ และหากท่านเป็นปรปักษ์ต่อใครแล้ว ท่านก็จะกลายเป็นนักก่อกวนที่เต็มไปด้วยอันตราย ท่านเป็นบุคคลแรกที่มีทัศนคติทางการเมืองต่อประเทศที่มีอำนาจในอาณานิคม นับแต่นั้นมาได้มีขบวนการปลดปล่อยชาติหลายขบวนการได้รับเอาไปใช้ เหนืออื่นใดท่านเป็นที่รู้จักกันในฐานะผู้ก่อตั้งขบวนการต่อต้านอาณานิคม ท่านเป็นบุคคลหนึ่งซึ่งให้กำเนิดต่อขบวนการสะลาฟียะฮ์ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นขบวนการภราดรภาพมุสลิม ความมุ่งหมายของขบวนการนี้คือต้องการทำให้มุสลิมเข้มแข็งขึ้นมาใหม่และปลุกเร้าให้เกิดความสำนึกในตนเอง เต็มไปด้วยเกียรติภูมิและความทันสมัย ความมั่นคง เพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณค่าของศาสนา อัล-อัฟฆอนีเป็นคนตื่นตัว ทั้งสองด้านคือในด้านการปฏิรูปภายในประเทศ และการป้องกันจากศัตรูภายนอก ท่านได้ให้แรงดลใจแก่นักปฏิวัติทางการเมือง และนักวิชาการ ท่านได้สนับสนุนทั้งสองด้าน คือ นักชาตินิยมท้องถิ่น และผู้ที่รวบรวมมุสลิมให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การพัฒนาอันยิ่งใหญ่ของอิสลามได้รับอิทธิพลมาจากบุคลิกภาพและการงานของท่าน ตามความเป็นจริงนั้นในศตวรรษที่ 20 มีจำนวนน้อยมากที่ชาวมุสลิมไม่ได้รับความคิด

มาจากอัล-อัฟฆอนี จุดหมายของการกระทำทุกอย่างของท่านและความหวังของท่านที่เขียนไปรอบๆ นั่นก็คือ แนวความคิดที่จะรวมมุสลิม (แพนอิสลาม) นั่นคือท่านต้องการเห็นความเป็นเอกฉันท์ของมุสลิม และต้องการนำเอามุสลิมทุกส่วนของโลกเข้ามาสู่อาณาจักรอิสลามภายใต้การคุ้มครองของเคาะลีฟะฮ์ ผู้มีอำนาจสูงสุด ส่วนหนึ่งของชีวิตอัล-อัฟฆอนีได้อุทิศเพื่อปกป้องประเทศอิสลามจากการบุกรุกที่เป็นอันตรายของพวกเขา จักรวรรดินิยมยุโรป แต่ความคิดของท่านมิได้แยกออกไปจากความคิดทางด้านการเมือง ปัญหาใหญ่มิได้อยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงทำให้การเมืองในประเทศมุสลิมเข้มแข็ง และได้รับผลสำเร็จ แต่ทำอย่างไรจึงจะทำให้มุสลิมเข้าใจศาสนาของพวกเขาอย่างถูกต้อง และมีชีวิตตามคำสอนดั้งเดิมของอิสลาม ท่านเชื่อว่าถ้าพวกเขากระทำเช่นนั้น ประเทศของพวกเขาจะเข้มแข็งขึ้นเองโดยอัตโนมัติ อัล-อัฟฆอนีให้เหตุผลในบทบาททางการเมืองของท่านโดยทฤษฎีง่าย ๆ ว่าประชาชนมุสลิมของโลกอยู่ในภาวะที่น่าเสียดาย รัฐซึ่งควรปกป้องพวกเขากลับมีความอ่อนแอ ปกครองอย่างผิดพลาด และตกเป็นเหยื่อของความทะเยอทะยานของประเทศยุโรป เพื่อจะแก้ไขสภาพเช่นนี้ มุสลิมจะต้องเข้าจัดการเรื่องเหล่านี้เสียเอง พวกเขาจะต้องบีบบังคับผู้ปกครองพวกเขาให้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะต้องทำการรุนแรงก็ต้องยอมทำและพวกเขาจะต้องรวมกัน เพื่อจะกลายเป็นแนวหน้าที่มีพลัง และมีความสมานฉันท์ ที่จะต่อต้านผู้บุกรุกชาวยุโรป เกี่ยวกับเรื่องนี้ศาสนาอิสลามเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ มันเป็นเรื่องผูกพันเดียวระหว่างชาวมุสลิมทั้งหลายสามารถจะทำให้กลายเป็นสายธารเดียวกันอยู่ได้ ถ้ามันสามารถจะกลายเป็นธารชีวิตของพวกเขา และเป็นจุดกลางของความจงรักภักดีของพวกเขาแล้วละก็ พลังแห่งการสมานฉันท์อันเข้มแข็งนี้ จะทำให้มีความสามารถและรักษาสภาพที่แข็งแกร่งและมั่นคงนี้ไว้ได้ เพราะฉะนั้นโครงการทางการเมืองของอัล-อัฟฆอนี จึงมุ่งอยู่ที่ "แพนอิสลาม" หรือการรวมรัฐมุสลิมเข้าด้วยกัน และด้วยสิ่งนี้แหละอาจจะทำให้อัปดุลหะมิด ซึ่งตัวท่านเองสนใจในการรวมรัฐมุสลิมต้อนรับเข้าสู่กรุงอิสตันบูล โดยทั่วไปถือกันว่า อัล-อัฟฆอนี เป็นนักปรัชญาของแนวความคิดที่จะรวมมุสลิมเพียงอย่างเดียว ความสำคัญของท่านในฐานะนักคิดอิสลามโดยทั่วไปแล้วถูกละเลยโดยบรรดานักเขียนยุโรป แต่ในสายตาของคนจำนวนมากแล้วท่านเป็นผู้มีความคิดลึกซึ้ง

³ มุฮัมมัด อับดุลฮ์ เกิดในครอบครัวชาวนาเมื่อปี ค.ศ.1849 ในสามเหลี่ยมมุมแม่น้ำไนล์ ในแผ่นดินของเคาะลีฟะฮ์มุฮัมมัด อะลี ชาวไร่ชาวนาในสมัยนั้นได้รับความกดขี่เป็นอย่างมาก เป็นสภาพที่ผู้คนทนไม่ไหวกับชีวิต บิดาของท่านจึงต้องอพยพครอบครัวไปอยู่ ณ หมู่บ้านแห่งอื่น ในวัยเด็ก อับดุลฮ์ ทองอัล-กูรานทั้งเล่มในเวลา 2 ปี ครั้นพออายุ 13 ปีใน ปีค.ศ.1862 ท่านก็ถูกส่งไปเข้าโรงเรียนของมัสญิด อะห์มะดี ที่เมืองดันทา ซึ่งมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ในสมัยนั้นการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยุ่งยาก น่าเบื่อ ใช้การท่องศัพท์เป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีการถกเถียงอภิปรายกันอยู่บ้าง แต่ก็เป็นการอภิปรายที่หนักไปทางภาษาศาสตร์ซึ่งมิได้ให้ความรู้อย่างแท้จริง ท่านถูกบังคับให้ฝืนใจจำหนังสือบางเล่มที่ท่านไม่สนใจ ครูเองก็ไม่เข้าใจ เมื่อหมดหวังกับการศึกษาแบบนี้ อับดุลฮ์จึงกลับไปหมู่บ้านเดิม (นัศร์) เพื่อทำการเกษตรกรรม ท่านแต่งงานในปี ค.ศ. 1865 อายุ 16 ปี ต่อมาบิดาของท่านได้มาเกลี้ยกล่อมให้กลับไปเรียนต่อที่โรงเรียนมัสญิด อะห์มะดีอีก อับดุลฮ์พยายามหลีกเลี่ยงโดยหนีไปอยู่ที่หมู่บ้าน กะนยาสด์ อ์วีน ในตำบลซุบราเก็ด แคว้นบูฆะเราะฮ์ ที่นี้ท่านได้ติดต่อกับซูฟีผู้หนึ่งคือ ซัยด์ คาดร์ ผู้เป็นผู้นำของบิดาของท่าน เหตุการณ์นี้เป็นจุดหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตของอับดุลฮ์หนุ่ม บทเรียนในลัทธิซูฟี (ประสบการณ์ทางจิต) ทำให้ท่านเอาชนะวิกฤติทางจิตวิญญาณของท่านได้

ตอนปลายปี ค.ศ. 1865 อับดุลฮ์ได้กลับไปเรียนต่อที่โรงเรียนมัสญิด อะห์มะดีอีก ด้วยการชักชวนของซัยด์ คาดร์ ในปี ค.ศ. 1868 ท่านเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ในกรุงไคโร และอยู่ที่นั่นมาจนถึงปี ค.ศ. 1877 ตอนปลายปี ค.ศ. 1878 อับดุลฮ์ได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นครูสอนประวัติศาสตร์ที่สำนักวิทยาศาสตร์ (ดาร์ุล อุลุม) แต่ได้รับการแทรกแซงจากริยาฎ ปาชาห์ หัวเสรีนิยมผู้นิยมอังกฤษ ซึ่งตอนนั้น

เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อท่านกลับจากต่างประเทศท่านก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นบรรณาธิการคนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ของทางการชื่อ อัล-วะกออี อัล-มิตรียะห์ ต่อมาก็ได้เป็นหัวหน้าบรรณาธิการ เมื่ออยู่ในตำแหน่งนี้ อับดุลฮ์จึงมีอำนาจที่จะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำหรือคำประกาศของรัฐบาลและดูแลหนังสือพิมพ์ทั้งหมดที่พิมพ์ในอียิปต์ได้ หนังสือพิมพ์จึงกลายเป็นวิถีทางสำคัญสำหรับโฆษณาความคิดที่เสรีและให้ความสว่างไสว

การกบฏของอูรอปี ปาชาห์ เมื่อปี ค.ศ. 1882 ทำให้กิจกรรมทั้งหมดของอับดุลฮ์หมดสิ้นไป เมื่ออันตรายจากอังกฤษใกล้เข้ามาท่านได้เข้าสมทบในพรรคชาตินิยมและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกบฏปลายปี ค.ศ. 1882 ท่านออกจากซีเรียไปตั้งหลักแหล่งในกรุงเบรุต ในปี ค.ศ. 1884 ท่านไปสมทบกับอัล-อัฟฆอนีและอยู่ในกรุงปารีสเพื่อทำงานกู้อิสรภาพให้อียิปต์ ในกรุงปารีส อัล-อัฟฆอนีและอับดุลฮ์ ร่วมมือกันจัดตั้งสมาคมลับขึ้นมีชื่อว่า ยะมีอะตุล-อูรวะฮ์ อัล-วะกอ (สมาคมของพันธมิตรที่ไม่สามารถจะลบล้างได้) มีความมุ่งหมายเพื่อรวมมุสลิมเข้าด้วยกัน ในปี ค.ศ. 1884 ท่านไปเยือนประเทศอังกฤษหนึ่งหรือสองครั้งในฐานะตัวแทนของสมาคมนี้ เพื่ออภิปรายกับพวกผู้นำทางการเมืองของอังกฤษถึงปัญหาของอังกฤษและชูดาน

ในขณะนั้นท่านได้แปลงานภาษาเปอร์เซียทั้งหมดของอัล-อัฟฆอนีเป็นภาษาอาหรับ คือหนังสือเรื่อง “การปฏิเสชนักวัดนิยม” และจัดพิมพ์คำบรรยายที่ท่านสอนลูกศิษย์ชาวซีเรียไว้ในเรื่อง นะฮ์ญุลบะลาเกาะฮ์ และมะกอมาต บะดิล อัช-ชะมาน อัล-หะมะดานี

หลังจากอยู่ที่กรุงเบรุตได้สามปีครึ่งท่านก็กลับบ้านในปลายปี ค.ศ. 1888 และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาในศาลประจำเมืองแห่งหนึ่ง ถึงแม้ว่าอับดุลฮ์เลือกที่จะกลับไปสอนที่คารุลอูลูมก็ตามและท่านเจ้าเมืองก็รู้สึกว่าการให้ท่านได้สอนหนังสือจะให้โอกาสท่านเทศนาถึงอุดมคติของท่านในเรื่องการปฏิรูปทางการเมืองในหมู่เยาวชน ต่อมาในปี ค.ศ. 1890 ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกที่ปรึกษาของศาลอุทธรณ์ในกรุงไคโร ด้วยคำแนะนำของท่าน ท่านเจ้าเมืองได้ตกลงจัดตั้งสภาบริหารสำหรับมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ในปี ค.ศ. 1895 อับดุลฮ์พยายามทำการปฏิรูปสำคัญ ในสถานบันนั้น ในวันที่ 3 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1899 ท่านกลายเป็นผู้พิพากษาใหญ่แห่งอียิปต์ จนกระทั่งสิ้นชีวิตในปี ค.ศ. 1905 จึงสามารถทำการปฏิรูปศาลชะรีอะฮ์และการบริหารหน่วยะกะฟ (ศาสนสมบัติ) ได้

ชุมชนมุสลิมในตอนปลายศตวรรษตกอยู่ในสภาพที่ลำบากจริงๆ ทางด้านหนึ่งต้องเผชิญกับอารยธรรมตะวันตก ส่วนอีกด้านหนึ่งก็มีขนบธรรมเนียมสมัยกลางในรูปของการเห็นพ้องกันอย่างไม่ผิดพลาด (อิจญ์มา) ซึ่งกำหนดให้สังคมมีลักษณะอนุรักษนิยมและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ภายในสถานการณ์เช่นนี้เองที่นักคิดอิสลามหัวเสรีอย่างอับดุลฮ์ได้ริเริ่มขบวนการปฏิรูปขึ้น

‘มุฮัมมัด อิกบาล ถือกำเนิดเมื่อปี ค.ศ. 1873 ที่เมืองลืออัลก๊อต ประเทศปากีสถาน บรรพบุรุษของท่านเป็นพรหมณ์วรรณะชาปूर จากกัษมีระ (แคชเมียร์หรือแคชไมร์) บิดาของปู่ของท่านย้ายมาจากแคว้นปัญจาบเมื่อต้นศตวรรษที่ 19 เพื่อมาตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ลืออัลก๊อต อันเป็นเมืองประวัติศาสตร์ บิดาของท่านคือนุร มุฮัมมัด เป็นคนใจบุญซึ่งถือว่าศาสนาเป็นประสบการณ์ที่มีชีวิต เมื่อจบโรงเรียนมัธยมแล้ว ต่อมาท่านได้เข้าเรียนชั้นอุดมศึกษาในเมืองละฮอร์ ซึ่งกำลังพัฒนาขึ้นเป็นศูนย์กลางของอุดมศึกษา ท่านได้เลือกเรียนวิชาปรัชญาเป็นวิชาสำคัญโดยมีท่านโธมัส อาร์โนลด์เป็นครู นับว่าท่านโชคดีเพราะเขาเป็นครูที่ไม่ธรรมดาเลย เมื่อได้เรียนสิ่งที่ปรัชญาจะวันตกสอนให้จบจุใจแล้ว ท่านก็ไปทำปริญญาเอกที่เยอรมนีเพราะตอนนั้นมหาวิทยาลัยอังกฤษไม่มีปริญญาที่สูงกว่าปริญญาโท เมื่อได้รับวิชาปรัชญาจากตะวันตกแล้ว อิกบาลก็คิดจะขอใช้หนี้ให้โดยแนะนำตะวันตกให้รู้จักกับความคิดด้านปรัชญาในสมัยก่อนอิสลาม และในเปอร์เซียหลังอิสลาม ท่านได้กลายเป็นกวีที่มีชื่อเสียง แนวความคิดวิจารณ์วรรณกรรมในประเทศของท่านยกย่องว่าท่านเป็นดาวดวงใหม่ในห้องฟ้าของภาษาอูรดู มีแต่ท่านมอลิบ เท่านั้นที่เคยได้รับเกียรติมาก่อนท่าน

อิกบาลเป็นทายาทของนักวิชาการด้านอักษรศาสตร์และปรัชญาที่อุดมสมบูรณ์มาก ท่านดูคิดและกลืนเอาทั้งหมดที่ดีที่สุดในความคิดแบบอิสลามและแบบตะวันตกแล้วท่านก็เติมความรู้อันกว้างขวางของท่านในเรื่องวรรณกรรมตะวันตกลงไปด้วย รวมทั้งปรัชญาและวัฒนธรรมทั้งในอดีตและปัจจุบัน ท่านสนใจในสิ่งต่างๆ มากมาย เช่นศาสนา ปรัชญา ศิลปะ การเมือง เศรษฐศาสตร์ ลัทธิชาตินิยม การฟื้นฟูชีวิตของมุสลิมและสภาพสภาพสากลของมนุษย์ ท่านมิได้มีแต่ความสามารถที่จะเขียนบทกวีในภาษาของท่านเองเท่านั้น แต่สามารถเขียนเป็นภาษาอังกฤษได้ด้วย

อิกบาลกลับมาประเทศของท่านเมื่อปี ค.ศ. 1903 พร้อมกับทัศนคติใหม่ซึ่งไม่ใช่แบบตะวันตกหรือตะวันตก ท่านสรุปว่าเมื่อความก้าวหน้าทางวัตถุของตะวันตกซึ่งแข็งข้างเดียวเป็นไปอย่างไม่มีจริยธรรมและไม่เป็นไปในเชิงจิตวิญญาณ ขอบเขตของจิตใจจะต้องถูกค้นพบอีกโดยทั้งตะวันออกและตะวันตก

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจำนวนมากของตะวันตกมีคุณค่าและตะวันออกต้องเรียนรู้และรับมันมาใช้เพื่อจะกำจัดความยากจน ความเสื่อมโทรมและโรคภัย แต่ตะวันออกต้องไม่ทำผิดซ้ำอีก ในการบูชาอำนาจทางวัตถุว่าเป็นจุดหมายปลายทางในตัวเอง พลังต่างๆ ที่มีมันปล่อยออกมาต้องเป็นไปเพื่อจุดหมายทางจริยธรรมและจิตวิญญาณ ทัศนคติทางศาสนาเท่านั้นจะสามารถช่วยมนุษย์แต่ทัศนคตินี้ต้องมีการตรวจตราและสร้างขึ้นใหม่ อิกบาลเข้าใจอิสลามว่าเป็นศาสนาสากลซึ่งหลักค่านิยมมนุษย์ชาติทั้งหมดเป็นเอกภาพ แต่อิสลามในสมัยของท่านคับแคบ แข็งกร้าวและหยุดนิ่ง ท่านคิดว่าชีวิตต้องเคลื่อนไหวและวิวัฒนาการ ท่านสรุปว่าคำสอนด้านศาสนาที่แข็งเป็นหินแล้วย่อมไม่สามารถให้กำเนิดทัศนคติที่จะนำไปสู่การรู้จักตัวเองของปัจเจกชนและชุมชนได้

อิกบาลเป็นกวีพอๆ กับที่เป็นนักปรัชญา แต่ท่านก็เป็นนักการศาสนาซึ่งศาสนาเป็นประสบการณ์สำคัญ ท่านถือว่าในชีวิตของมนุษย์ศาสนาย่อมสำคัญและเป็นศูนย์กลางยิ่งกว่าปรัชญา เพราะว่าศาสนาเป็นระบบแห่งความจริงแท้ทั่วๆ ไปซึ่งมีผลในการเปลี่ยนรูปนิสัยใจคอมนุษย์ได้เมื่อเขายึดถือศาสนาอย่างจริงจังและเข้าใจมันอย่างมีชีวิตชีวา แต่มนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีเหตุผล ย่อมไม่สามารถพึงพอใจกับความศรัทธาได้จนกว่าเขาจะพบเหตุผลที่จะเห็นด้วยกับมัน ในเรื่องนี้ศาสนาต้องการรากฐานทางเหตุผลมากกว่าแม้แต่คำสอนทางวิทยาศาสตร์ การปรองดองกันของประสบการณ์ตรงกันข้ามเป็นความจริงแท้ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับคนที่มีความเชื่อและมีเหตุผล ความคิดและสัญชาตญาณ ต้องการกันและกันเพื่อชุบชีวิตกันและกัน อิสลามสอนถึงความสอดคล้องพื้นฐานระหว่างเหตุผลกับวะฮีย์ (วิจารณ์) เหตุผลในฐานะที่เป็นเครื่องบอกกล่าวถึงปรากฏการณ์ของธรรมชาติทางกายภาพและจิตใจมนุษย์ได้ถูกแสดงออกโดยอัล-กุรอานให้เป็นการเห็นพ้องกันอย่างสมบูรณ์กับความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า

ที่จะสร้างองค์การอิสลาม (Islamic organization) ขึ้นมาเป็นตัวแทนและหาทางแสดงออกผ่านสถาบันสมัยใหม่ที่มีความเป็นเอกภาพหรือมีอารมณ์ความรู้สึกของการรวมอิสลาม (Pan Islam)

การท้าทายของกะมีล อับดุลนาซีร (Gamal Abdul Nasser) หรือนักชาตินิยมอาหรับ (Arab nationalism) ได้กลายมาเป็นตัวกระตุ้นให้ชาอูดีอาละเบียเข้ามาส่งเสริมทางเลือกแบบอิสลามเพื่อสนับสนุนให้เกิดเอกภาพและความเป็นปึกแผ่นของอิสลาม

ความตระหนักต่อสงครามอาหรับอิสราเอล⁵ (Arab – Israeli war) ความพ่ายแพ้อย่างน่าอดสูของกองกำลังอาหรับและการสูญเสียดินแดนอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนครเยรูซาเล็ม ตามมาด้วยการโจมตีโดยผู้ก่อวินาศกรรมที่มัสญิด อัล-อักซอ (al-Aqsa mosque) ในปี ค.ศ. 1969 อันเป็นมัสญิดที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามของโลกอิสลามซึ่งตั้งอยู่ที่นครเยรูซาเล็ม ได้กลายมาเป็นตัวเร่งสำคัญสำหรับการก่อเกิดขององค์การการประชุมอิสลาม (Organization of the Islamic Conference) หรือ OIC ในปี ค.ศ. 1969

นอกเหนือไปจากจุดมุ่งหมายอันสูงส่ง และจากความจริงที่ว่าการประชุมสุดยอดขององค์การได้นำเอาผู้นำและรัฐมนตรีต่างประเทศมารวมกันแล้ว OIC และกิจกรรมของ OIC ก่อนข้างจะแสดงให้เห็นได้

จุดมุ่งหมายเบื้องต้นขององค์การคือความเป็นปึกแผ่นของผู้นับถือศาสนาอิสลาม (Islamic solidarity) และจากความตระหนักเมื่อศาสนสถานสำคัญคือมัสญิดอัล-อักซอ ถูกทำให้เสียหาย OIC จึงกลายมาเป็นความหวังและเป็นที่พักพิงในการแก้ไขปัญหาของโลกมุสลิม⁶ ทั้งนี้ องค์การได้มุ่งที่จะเชื่อมต่อประเด็นที่เป็นเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาชุมชนมุสลิมเอาไว้จากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (ethnic cleansing) ที่มาจากอีกฝ่ายหนึ่งที่มีได้เป็นมุสลิม (non-Muslim) อย่างไรก็ตามในกรณีที่เป็นความขัดแย้งของสองฝ่ายที่เป็นมุสลิม ความสงสาร ความมีอคติของสมาชิกของรัฐหนึ่งจะเข้ามาอยู่เบื้องหน้าทำให้โอกาสของความเข้าใจร่วมกันต้องมีรอยร้าวขึ้นมา

ศตวรรษที่ 21 รัฐมุสลิมจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของชาติและภูมิภาค พร้อมกับความเป็นจริงและความต้องการทางการเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ และโลกาภิวัตน์

วันนี้ก็เช่นเดียวกับประวัติศาสตร์อิสลามที่ผ่านมา อุดมคติแห่งความเป็นเอกภาพของอิสลามได้ถูกท้าทายให้เคลื่อนไปไกลกว่าการใช้โวหารและอัตลักษณ์ OIC จะได้รับการสนับสนุนทางการเมือง การเงินและแก้ไขข้อเรียกร้องเพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายได้หรือไม่? OIC จะได้รับการยอมรับและกลายมาเป็นองค์การที่ได้รับความเคารพ และเป็นองค์การที่เป็นตัว

⁵ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสงครามหกวัน (Six Day War) ที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1967.

⁶ สัมภาษณ์ Ayman Aamiry, Counsellor/Director of Department of International Organizations, Jordan, 11 ธันวาคม 2006 ณ กรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน

แสดงที่มีผลได้หรือไม่? คำถามทั้งหมดนี้ล้วนเป็นคำถามที่น่าสนใจสำหรับผู้ศึกษาองค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิมอย่าง OIC ทั้งสิ้น⁷

ในศตวรรษแรกของประวัติศาสตร์อิสลามมิได้มีเอกภาพทางการเมืองที่เป็นหนึ่งเดียว สถาบันของระบบเคาะลีฟะฮ์ (Caliphate) หรือกาฬิปก็ยังคงแสดงภาพความคล้ายคลึงกันของเอกภาพในทางธรรม (spiritual) และทางโลก (temporal) ของมุสลิมทั่วโลกให้เห็น ระบบเคาะลีฟะฮ์นั้นได้วางอำนาจหน้าที่ทางการเมืองในด้านต่างๆ เอาไว้ภายใต้การปกครองโดยตรง ยิ่งไปกว่านั้นระบบเคาะลีฟะฮ์ก็ยังคงคล้ายคลึงกับตำแหน่ง วิลายะตุล-ฟากีห์ (Vilayat-e-Faqih) หรือผู้นำทางจิตวิญญาณสูงสุดของอิหร่านที่มีอำนาจมากกว่าประธานาธิบดีในหลายทางด้วยกัน ในช่วงหลังการปฏิวัติอิสลาม ดังนั้นการยกเลิกระบบเคาะลีฟะฮ์ในปี ค.ศ.1924 จึงมีความจำเป็นต่อการจัดทำเลือกใหม่เพื่อเติมเต็มส่วนที่ขาดไป จึงมองเห็นได้ว่าผู้นำทางการเมืองตลอดจนปัญญาชนมุสลิมต่างก็มีความรู้สึกว่าการอิสลามระหว่างประเทศสามารถมีบทบาทที่เป็นเนื้อเดียวกัน ในทางความคิดและนโยบายต่างๆ ในหน่วยทางการเมืองและทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นปากเสียงร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ของพวกเขา

ดังได้กล่าวมาแล้ว องค์การการประชุมอิสลาม (The Organization of Islamic Conference หรือ OIC) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1969 เป็นองค์การที่ใหญ่ที่สุดของโลกมุสลิม ประกอบด้วยรัฐมุสลิมห้าสิบเจ็ดรัฐ⁸ คือเอเชีย ได้แก่ อาเซอร์ไบจาน บาห์เรน บังกลาเทศ บรูไน กатар อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก จอร์แดน คาซัคสถาน คูเวต คีร์กีซสถาน เลบานอน มาเลเซีย มัลดีฟส์ โอมาน ปากีสถาน ปาเลสไตน์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และเยเมน ยุโรป ประกอบไปด้วย อัลบาเนีย และตุรกี อเมริกาใต้ ประกอบไปด้วยกายานาและสุรินาม ในขณะที่ในแอฟริกา ประกอบไปด้วย แอลจีเรีย เซเนกัล เบนิน กาบอง โมร็อกโก โตโก บูร์กินาฟาโซ แกมเบีย โมซัมบิก ตูนิเซีย แคเมอรูน ลิเบีย ไนเจอร์ อุกันดา ซาดี กินี ในจีเรีย โกตดิวัวร์ โดโมโรส กินีบิสเลา ซิราลีโอน จิบูตี อียิปต์ มาลี มอริตาเนีย โซมาเลีย และซูดาน ยิ่งไปกว่านั้นยังมีองค์การสังเกตการณ์มากกว่า 20 องค์การที่รวมทั้งรัฐที่มีอธิปไตย และไม่มีอธิปไตย เช่น สาธารณรัฐไซปรัสเหนือที่อยู่ภายใต้การดูแลของตุรกี รัฐอะชาด (การปลดปล่อย) ญัมมูและแคชเมียร์ (Azad Jammu and

⁷ ดู Forward ของ John L. Exposito ใน Saad S.Khan Reasserting International Islam (Oxford : Oxford University Press, 2001).

⁸ กฎบัตรของ OIC เน้นความเกี่ยวข้องในความเชื่อของอิสลามร่วมกันในฐานะที่เป็นพื้นฐานความเข้มแข็งในการรวมชาวมุสลิมเข้าด้วยกัน สะท้อนให้เห็นผลประโยชน์ที่จะรวมหลักการอิสลามและกลไกขององค์การระหว่างประเทศในโลกร่วมสมัย ในทางหนึ่งก็เป็นการรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกและในอีกทางหนึ่งก็เป็นการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างอิสลามกับความคิดทางโลก (secular) อย่างไรก็ตามในทิศทางนี้มีการแก้ไขกฎบัตรเพื่อให้ OIC เป็นประโยชน์ต่อจุดมุ่งหมายดังกล่าวอยู่ไม่มากนัก

⁹ เป็นจำนวนของสมาชิกจนถึงปี 2006 รัฐที่มีชาวมุสลิมอยู่จำนวนมากเพียงไม่กี่รัฐ เช่น แทนซาเนีย เอธิโอเปีย และเอริเทรีย ยังคงอยู่นอก OIC จำนวนของชาวมุสลิมในรัฐทั้งสามนี้มีความขัดแย้งกันอยู่สูงมากและสถิติจำนวนมากแสดงให้เห็นว่ารัฐเหล่านี้เป็นรัฐที่มีชาวคริสต์เป็นส่วนใหญ่

Kashmir) เป็นรัฐที่ไม่มีอธิปไตย OIC เป็นองค์การที่สังกัดรัฐบาลระหว่างประเทศ องค์การเดียวที่ประกอบด้วย "รัฐมุสลิม" และอ้างว่าเป็นตัวแทน "อิสลาม" ในระดับระหว่างประเทศ วางอยู่บนกฎบัตรขององค์การที่มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1972 เป็นกลไกแห่งความเป็นสถาบันของรัฐมุสลิมที่มีความเป็นปึกแผ่น¹⁰ OIC เป็นองค์การที่นำเอารัฐที่มีความหลากหลายเข้ามาอยู่ด้วยกัน อย่างเช่นอินโดนีเซียและเลบานอน มัลดีฟส์และแอลบาเนีย ฯลฯ บนพื้นฐานสายสัมพันธ์ร่วมกันของอิสลาม ดังนั้นจึงทำให้ OIC มีขนาดใหญ่ ไม่ใช่เฉพาะแต่ว่าจะเป็นสมาคมศาสนาของชาติในโลกเท่านั้น¹¹

ประการแรก OIC เป็นปากเสียงหลักของศาสนาที่ใหญ่ที่สุดของโลก และอาจอ้างได้อย่างแท้จริงว่าเป็นตัวแทน 3 ใน 4 ของผู้นับถือศาสนาอิสลามซึ่งอยู่ในรัฐสมาชิกของ OIC

ประการที่สอง สมาชิกของ OIC ได้แพร่ขยายผ่านดินแดนภูมิศาสตร์สิบแห่งในสี่ทวีป คือเอเชีย อเมริกาแอฟริกาและยุโรป คือ

1. คาบสมุทรอาระเบีย (Arabian peninsula) ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย เยเมน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE)
2. เอเชียใต้ (South Asia) ได้แก่ ปากีสถาน บังกลาเทศ มัลดีฟส์
3. อิหร่านและคอเคซัส ได้แก่ อิหร่าน อเซอร์ไบจาน
4. เอเชียกลาง ได้แก่ อุซเบกิสถาน เติร์กเมนิสถาน ฯลฯ
5. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน
6. แอฟริกาเหนือ ได้แก่ ลิเบีย แอลจีเรีย ฯลฯ
7. แอฟริกาตะวันตก (ภูมิภาคซาเฮล) ได้แก่ กินี เซเนกัล แกมเบีย ฯลฯ
8. ฮอว์นออฟแอฟริกา ได้แก่ โมซัมบิก จิบูตี ฯลฯ
9. ยุโรป ได้แก่ ตุรกี อัลบาเนีย
10. อเมริกาใต้ สุรินาม กายานา

เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนตัวเลขที่สูงกว่าของแต่ละศาสนานั้นไม่อาจพิสูจน์ถึงข้อสรุปได้จากการสำรวจเมื่อไม่นานมานี้มุสลิมมีมากกว่าหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 25.88) ของประชากรโลก ซึ่งมีจำนวนมากกว่าศาสนาอื่นๆ ทั้งนี้จะมีอยู่ในแอฟริกา (ร้อยละ 58.88) และเอเชีย (ร้อยละ 27.91) อิสลามจึงเป็นศาสนาที่ใหญ่ที่สุด ในทวีปอื่นๆ อิสลามเป็นศาสนาที่ใหญ่เป็นอันดับสอง

ในที่นี้ข้อที่ต้องระมัดระวังก็คือสถิติที่เกี่ยวกับส่วนประกอบทางศาสนา ซึ่งไม่อาจเชื่อถือได้เลยและไม่ตรงกันอย่างมาก ในรัฐที่มุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อย โดยปกติจะไม่ทำให้เรื่องของจำนวนมุสลิมเด่นชัดและทำให้ประชากรที่มีมุสลิมมีมากกว่าความเป็นจริง ในทาง

¹⁰ Mohammad El-Sayed Sellim, Introduction in Muhammad El-Sayed Sellim (ed) , *The Organization of the Islamic Conference In a Changing World* (Cairo : Center for Political Research and Studies, Faculty of Economic & Political Science, Cairo University, 1994), p.3

¹¹ Saad S.Khan, *Reasserting International Islam*, p.1.

กลับกันเรื่องนี้ก็เป็นจริงเช่นกันในกรณีของรัฐที่มีชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ แม้สถิติของรัฐเกี่ยวกับส่วนประกอบของศาสนาจะถูกต้องคนส่วนหนึ่งก็ปฏิเสธที่จะยอมรับสถิติเหล่านั้น ทำให้เรื่องของจำนวนเป็นที่ถกเถียงกันอย่างมากระหว่างเหตุผลต่างๆ ที่เห็นได้ชัดเจน จำนวนมุสลิมในอุกันดา (Uganda) อยู่ในราว ๆ ร้อยละ 13-14¹² ในสาธารณรัฐแอฟริกากลาง (Central African Republic) มีอยู่ระหว่างร้อยละ 11-40¹³ และในประเทศจีนอยู่ระหว่างร้อยละ 1.2-15¹⁴ อันเนื่องมาจากการแบ่งแยกอย่างสูงในระหว่างศาสนาต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่เกือบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวเลขดังกล่าว ดังนั้นการถกเถียงทั้งหมดจึงกลายเป็นเรื่องของอคติวิสัย ตัวอย่างเช่นข้อโต้เถียงที่ว่าถ้าข้อเลือกเดียวในการตราว่าใครบางคนจะเป็นมุสลิม อยู่แค่ที่เขาบอกว่าเขาเป็นมุสลิมและเรื่องอื่นๆ ฯลฯ แล้ว จำนวนที่เหนือกว่าของชาวมุสลิมหรือศาสนาอื่นๆ ก็อาจชี้ชวนให้ยอมรับได้ เพราะว่าโดยปกติของชาวมุสลิมจะเชื่อในอิสลามในขณะที่มีการคาดหมายว่าส่วนสำคัญของชาวคริสเตียนมิได้นับถือศาสนาแม้แต่น้อยหรือแสดงตนว่าเป็นคนไม่มีศาสนาอย่างเปิดเผย¹⁵ แทนที่จะก้าวเข้าไปสู่ข้อถกเถียงที่ใช้อารมณ์และความคับแค้น จะเป็นการดีกว่าที่จะปล่อยให้ชาวมุสลิมและคริสเตียนได้เชื่อในเรื่องการปฏิบัติตามศาสนาที่พวกเขาชอบที่จะเชื่อถือ

ตุรกีถูกรวมเอาไว้ในยุโรป แม้ว่าจะมีส่วนของเอเชียอยู่มากเท่าๆ กับส่วนของยุโรปก็ตาม ส่วนที่ดีที่สุดของดินแดนตุรกีนั้นอยู่ในเอเชียและประชาชนส่วนใหญ่ของตุรกีก็อยู่ในส่วนที่เป็นเอเชีย แต่ในทางการเมืองและวัฒนธรรมตุรกีได้เคลื่อนไปสู่ยุโรป ตุรกีเข้าร่วมอยู่ในองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO)¹⁶

ปัจจุบันตุรกีพยายามที่จะเข้าไปอยู่ในสหภาพยุโรป (European Union) เพื่อที่จะกลายเป็นสมาชิกที่ครอบคลุมในการรวมกลุ่มกับยุโรป ดังนั้นจึงเป็นเรื่องถูกต้องแล้วที่จะรวมตุรกีเอาไว้ในกลุ่มสมาชิก OIC ของยุโรป ด้วยการให้สถานะสมาชิกต่อสุรินาม และสถานะผู้สังเกตการณ์ (observer status) ต่อสาธารณรัฐกายานา (Republic of Guyana) แห่งอเมริกาใต้ ประเทศไทยแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บอสเนีย เฮอร์เซโกวีนา สาธารณรัฐแห่งไซปรัสเหนือ และรัสเซียแห่งยุโรป ในกรณีของสุรินามนั้นอาจกล่าวได้ว่าเวลานี้ OIC มีความมั่นคงอยู่ในคาบสมุทรอเมริกาด้วย ดังนั้น OIC จึงมีไอชองการของแอฟริกา-เอเชีย (Afro-Asian organization) เท่านั้นอีกต่อไป

¹² ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน M.A.Kettani, *Muslim Minorities in the World Today*, (Lahore : Services Book Club, 1990) p.103.

¹³ ดู AIOU publication, *Modern Islamic World*, (Islamabad : 1985), vol 2, p.82.

¹⁴ ดู Qureshi ref 3. p.80 และ Barbara Pillsbury 'Muslim Population of China : Quest for Identity' *Simma* (vol.3. No, 21 1981), p.36.

¹⁵ Ibid., p.36.

¹⁶ NATO ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1949 ประกอบด้วย 12 ประเทศผู้ก่อตั้งและประเทศที่เข้ามาร่วมในเวลาต่อมาซึ่งได้แก่ประเทศกรีก ตุรกีและเยอรมนีตะวันตก เป็นสนธิสัญญาป้องกันทางทหาร

ประการที่สาม OIC มีเครื่องมือครบชุดขนาดใหญ่ของหน่วยงานเสริมและหน่วยงานพิเศษ มีจำนวนอยู่ราวๆ 48 หน่วยงาน โครงสร้างที่ขยายออกไปดังกล่าวเทียบได้กับสหประชาชาติ หรือพูดให้กว้างออกไปก็เทียบได้กับสหภาพยุโรป องค์การสามารถส่งเสริมหน่วยงานหลายหน่วยงานและคณะกรรมการหลายคณะทำงานเพื่อความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์ มุ่งสู่การวิจัยและการเมืองในหลายๆ ด้าน

1.2 พื้นฐานทางทฤษฎีของ OIC

อิสลามจึงเป็นศาสนาเดียวที่สมาคมร่วมกัน บนพื้นฐานของศาสนา สามารถอ้างไปได้ถึงความคิดที่เป็นจารีตของอุมมะฮ์ นั่นคือความรู้สึกแห่งความผูกพัน การมาจากชุมชนเดียวกันในหมู่มุสลิม แต่สิ่งนี้ก็มีได้มีนัยจำกัดตามคำพูดว่า OIC คือองค์การทางศาสนา พื้นฐานของ OIC นั้นวางอยู่ที่ความคิดสมัยใหม่ในเรื่องระบบรัฐชาติที่มีอธิปไตยด้วย หากมองอย่างผิวเผินที่กฎบัตรของ OIC ก็จะทำให้เห็นว่ากฎบัตรของ OIC นั้นยึดโยงอยู่กับแนวทางโลก (secular) เช่นกัน มีประวัติศาสตร์ของความเป็นชาติที่สูงส่งและการให้ความรักดีต่อเผ่า มีพื้นฐานที่สอดคล้องอย่างลงตัวจากการเกิดและการเป็นชุมชนของผู้ศรัทธา ผูกพันเข้าด้วยกันในความเป็นภราดรภาพที่มีความสำคัญมากกว่าสายเลือด¹⁷

คำว่าอุมมะฮ์นั้นเกี่ยวข้องกับคำว่า “อุมม์” (แม่, ที่มา) “อุมมะฮ์” เป็นการอ้างอิงไปถึงสมพันธ์รอบๆ แก่นแกนของศาสนา ก่อนรุ่งอรุณแห่งอิสลาม แต่คำนี้ได้ถูกใช้อย่างกว้างขวางในอัล-กุรอาน

การใช้คำในบริบทของอัล-กุรอาน คำว่า อุมมะฮ์ ปรากฏ 64 ครั้ง¹⁸ ความหมายพื้นฐานของคำว่าอุมมะฮ์ ตามที่นักอรรถาธิบาย มุฮัมมัด อะซาด (Muhammad Asad) กล่าวไว้หมายถึง “กลุ่มของสิ่งมีชีวิต มีลักษณะบางประการหรือบางสถานการณ์ร่วมกัน”¹⁹ ในอัล-กุรอานจะพบคำว่า อุมมะฮ์ ถูกใช้ในบริบทต่อไปนี้ ชุมชนมนุษย์ทั้งหมดเป็นอุมมะฮ์ หนึ่งเดียว (อุมมะตัน วาฮิดะตัน) ในตอนต้น เพราะว่ามีมนุษยชาติถือกำเนิดมาจากแหล่งเดียวกัน²⁰ ศาสดาทุกท่านปฏิบัติตามทางนำของพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นพวกเขามาจากอุมมะฮ์ หนึ่งเดียว²¹ อัล-กุรอานยังใช้คำว่าอุมมะฮ์ เพื่อจะหมายถึงความเชื่อ²² หรือตัวอย่างของกลุ่มที่มีอุดมการณ์²³ ดังนั้น อัล-กุรอานจึงประกาศให้อุมมะฮ์ เป็นกลุ่มบุคคลที่แตกต่างจากมวลชนอันเนื่องมาจากอุดมการณ์หรือความมั่นใจ ในเรื่องนี้อัล-กุรอานจึงได้แสดงให้เห็นเส้นที่ชัดเจน ดังนั้นในการวางกรอบ

¹⁷ John William, (ed)., *Thomas of Islamic Civilization*, (California , 1971) pp. 8-9.

¹⁸ 13 ครั้งปรากฏในรูปของพหูพจน์ในกุรอาน

¹⁹ ดู Muhammad Asad, *Introduction to Koran* (Gibration, Dar an-Andalus, 1980), p.177.

²⁰ อัล-กุรอาน 10 : 19

²¹ อัล-กุรอาน 21: 92

²² อัล-กุรอาน 10 : 47

²³ อัล-กุรอาน 43 : 22-23

ของรูปแบบทางความคิด จึงต้องมีการวิเคราะห์ความคิดเดิมของอุมมะฮ์ และขอบเขตของอุมมะฮ์ จากนั้นก็จะวิเคราะห์ความคิดสมัยใหม่ขององค์การระหว่างประเทศ ในที่สุดเราก็จะรวมความคิดทั้งสองเข้าด้วยกันในภาพที่กว้างขึ้น

อุมมะฮ์และอัตลักษณ์ของ OIC

อับดุลลอฮ์ อัล-อะห์ซัน (Abdullah al-Ahsan) มิได้เป็นคนเดียวที่เชื่อว่า เป็นเพราะอัตลักษณ์ความสำคัญของมุสลิมสมัยใหม่ ซึ่งนำพวกเขาไปสู่การจัดตั้งสถาบันทางการเมืองที่รู้จักในชื่อองค์การการประชุมอิสลาม²⁴ (OIC) แม้คำว่า "อุมมะฮ์" จะถูกใช้อย่างกว้างไกลและกว้างขวางในทุกตำราในหัวข้อของโลกมุสลิม รวมทั้งงานเขียนของ OIC ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มันเป็นเรื่องยากที่จะแปล หรือนิยามความหมายของคำว่าอุมมะฮ์ได้ง่ายๆ

ในทฤษฎีของนักวิชาการอุมมะฮ์หมายถึง "ชุมชนหรือชาติ" แต่มีไขในความหมายของชาติปัจจุบัน

ในภาษาอาหรับ อุมมะฮ์ ที่อัล-กูรานใช้นั้นบ่อยครั้ง ถือว่าใกล้เคียงกับคำว่าชาติ สิ่งที่สำคัญเกี่ยวกับอุมมะฮ์ มุสลิม จะอยู่ในระหว่างคำว่า เกาวม์-qawm (ชาติหรือชุมชนในความหมายทั่วไป) และอุมมะฮ์ (กลุ่มคนเฉพาะที่อยู่ภายในชาตินั้น) ดังนั้น ความหมายของคำว่าอุมมะฮ์ สามารถอธิบายได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอุดมการณ์ในหมู่ประชาชน (นาศ) กระทำในสิ่งเดียวกันที่ถูกต้องหรือเชื่อในความเชื่อที่ยุติธรรมเดียวกัน

ในโครงการที่แตกต่างออกไป ตัวอย่างเช่น และจากพวกพ้องของมุซ่านั้นมีกลุ่มหนึ่งที่แนะนำชี้แจงด้วยความจริงและด้วยความจริงนั้นพวกเขาให้ความเที่ยงธรรม²⁵

ในที่อื่นๆ อัล-กูรานกล่าวว่า เมื่อเขา (มุซา) มาถึงบ่อน้ำของเมืองมัดยัน เขาก็ได้พบประชาชนกลุ่มใหญ่ (คือ) อุมมะฮ์ ผู้ซึ่งกำลังให้น้ำดื่ม²⁶ (แก่สัตว์เลี้ยงของตน)

เวลานี้จากโครงการแรกเราเห็นว่าอุมมะฮ์เป็นส่วนพิเศษของคำว่าเกาวม์ หรือชาติซึ่งทำงานอย่างเที่ยงตรงและนำทางคนอื่น ๆ และในโครงการที่สองเราพบว่า ผู้คนของมุซา (Musa) เป็นผู้ก่อตั้ง อุมมะฮ์ เพราะว่า (ก) มนุษย์ทั้งหมดมีอาชีพเดียวกัน (คนเลี้ยงสัตว์) และ (ข) กระทำการในแบบเดียวกัน (ให้น้ำ)

การตีความคำว่าอุมมะฮ์ของท้านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน)

คัมภีร์อัล-กูรานตรัสว่า "แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธา ย่อมเป็นพี่น้องกัน" ศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) จึงได้ประกาศว่า "ในความสัมพันธ์ต่อกันและกัน ชาวมุสลิมเป็นเหมือนสิ่งปลูกสร้าง แต่ละส่วนเสริมกำลังกัน และสนับสนุนทางด้านกำลังจากส่วนอื่นๆ"²⁷

²⁴ ดู Abdullah Ahsan Ummah or Nation? Identity Crisis in Muslim (leicester : Islamic Foundation, 1992

²⁵ อัล-กูราน 28 : 23

²⁶ อัล-กูราน 7 : 159

²⁷ Bukhari, Book 46. Bab 3.

อนัส อิบน์ มาลิก รายงานว่าศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) กล่าวว่า “พวกท่านจะไม่ได้เป็นผู้ศรัทธา หากว่าเรามีได้มีความปรารถนาต่อพี่น้องมุสลิมของเขา เหมือนอย่างที่เขาปรารถนาต่อตัวเอง”²⁸ अब्दুলลอฮ์ อิบน์ อุมีร์ได้ยกเอาคำกล่าวของท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) มากล่าวถึงดังนี้ “ชาวมุสลิมเป็นพี่น้องกับชาวมุสลิม เขาไม่ควรทำผิด หรือให้ความผิดกระทำต่อเขา หากว่าเขาให้ความช่วยเหลือแก่พี่น้องของเขา อัลลอฮ์ก็จะให้ความช่วยเหลือแก่เขา... แต่หากว่าเขาปิดกั้นมุสลิม อัลลอฮ์ก็จะปิดกั้นเขาในวันแห่งการฟื้นคืนชีพ”²⁹

ศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) วางพื้นฐานรัฐใหม่ที่นครมะดีนะฮ์บนพื้นฐานของภราดรภาพนี้ สวากของท่านซึ่งได้อพยพจากนครมักกะฮ์ในปีฮิจญ์เราะฮ์³⁰ ได้สูญเสียสิ่งของทั้งหมดไป จากการกระทำของพวกเดียรียที่นครมักกะฮ์ ท่านจึงได้ประกาศว่า ผู้อพยพ (มุฮาญิร)³¹ เป็นพี่น้องคนหนึ่งของชาวอันซอร³² (Ansar) ดังนั้น ชาวอันซอรแต่ละคนจึงต้องช่วยพี่น้องมุฮาญิรของเขา จนกระทั่งถึงเวลาที่ฝ่ายหลังมีสถานะทางการเงินมั่นคงในเมืองใหม่ ท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) ยืนยันว่าบนความสัมพันธ์ของการรวมตัวกันนี้จะดำรงอยู่ตลอดไป ในการทำฮัจญ์ครั้งสุดท้าย (ฮุญญะตุลวิดา) สองเดือนก่อนที่ท่านจะสิ้นชีวิตท่านได้สรุปคำสอน และย้ำเตือนถึงความคิดอิสลามในความเท่าเทียม ความเป็นพี่น้องกัน การรวมตัว และความยุติธรรม

ท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) มิได้ทำลายโครงสร้างแห่งอัตลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ ในช่วงของวิกฤตการณ์ ท่านได้เทศนาหัวหน้าตระกูลต่างๆ ของชาวมุสลิมเพื่อที่จะปรึกษากับพวกเขา แม้กระทั่งเมื่อกองทัwmุสลิมเดินทางสู่การปลดปล่อยนครศักดิ์สิทธิ์จากพวกเดียรีย แต่ละเผ่าถูกนำโดยหัวหน้าที่พวกเขา ซึ่งยึดถือมาตรฐานของเผ่า ดังนั้น วิสัยทัศน์ของท่านศาสดาผู้ทรงประเสริฐ (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) ในเรื่องอุมมะฮ์ จึงมิได้บังคับให้จำต้องทำลายความเป็นกลุ่มก้อน (อะซอบียะฮ์) แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงลำดับการภักดีของผู้คน บางทีสิ่งนี้อาจเป็นการทดลองครั้งใหญ่ในเรื่องเอกภาพแห่งความหลากหลายเป็นครั้งแรกก็ได้³³

²⁸ Bukhari, Book 46. Bab 3.

²⁹ Bukhari, Book 46. Bad 3.

³⁰ ตามตัวอักษรหมายถึงการอพยพ “แต่หากกล่าวในทางประวัติศาสตร์อิสลามแล้วหมายถึงการอพยพของท่านศาสดามุฮัมมัดจากนครมักกะฮ์ไปยังนครยัษริบ (มะดีนะฮ์) และการอพยพครั้งนี้เองที่ถูกกำหนดเป็นจุดเริ่มต้นศักราชแห่งอิสลาม ดู บรรจง บินกาซัน, สารานุกรมอิสลาม ฉบับเยาวชนและผู้เริ่มสนใจ (กรุงเทพฯ : อัลอะมีน, 2542) , หน้า 218-219.

³¹ คือชาวมุสลิมแห่งนครมักกะฮ์ที่อพยพไปยังนครยัษริบอันเนื่องมาจากการได้รับการกดขี่และบีบบังคับให้เลิกเคารพนับถือศาสนาอิสลาม เป็นกลุ่มชนที่ได้รับการยกย่องเอาไว้อย่างมากในอัล-กุรอาน

³² ผู้ช่วยเหลือซึ่งหมายถึงชาวนครยัษริบ (มะดีนะฮ์) กลุ่มหนึ่งที่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ที่เดินทางมายังนครมักกะฮ์ในช่วงแรกๆ ที่ศาสดามุฮัมมัดเริ่มเทศนาศาสนาอิสลาม พวกเขาเป็นกลุ่มชนที่ให้ความช่วยเหลืออย่างอุทิศตนต่อท่านศาสดาและชาวมุสลิมที่อพยพมาจากนครมักกะฮ์

³³ ดู Martin Lings, Muhammad : His Life base on earlier sources (London : G.Allen and Unwin, 1983)

อุมมะฮ์ในความหมายทางการเมือง

เกี่ยวกับอุมมะฮ์ ทำให้นักประวัติศาสตร์อย่าง เอ็ม เอ ชะฮ์บาน (M.A.Shaban) ได้แย้งว่าอุมมะฮ์ นั้นเป็น “ความคิดทางการเมืองมิใช่ความคิดทางศาสนา”³⁴ ความสับสนนี้เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการตีความกฎบัตรของนครมะดีนะฮ์ ที่ซึ่งอำนาจของฝ่ายแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความขัดแย้ง ได้รับการยอมรับและทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายยิวและฝ่ายมุสลิมทำการป้องกันนครมะดีนะฮ์ร่วมกันในกรณีที่มีการโจมตีจากภายนอก ในการวิเคราะห์กฎบัตรแห่งนครมะดีนะฮ์ เชื่อว่าสมาชิกใหม่ของกลุ่มประชาชาติทั้งชาวมุสลิมและชาวยิวนั้นมาจากอุมมะฮ์เดียวกัน ตราบใดที่พวกเขายอมรับอำนาจหน้าที่ของท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแก่ท่าน) ดังนั้น พลเมืองจึงเป็นอุมมะฮ์หนึ่งเดียว (เป็นชุมชนทางการเมือง) โดยมีดิน³⁵ ต่างกัน

แนวคิดเรื่องอุมมะฮ์ หลังการสิ้นชีวิตของท่านศาสดา (ขอความสันติจงมีแก่ท่าน)

สถาบันเคาะลีฟะฮ์หรือที่คนไทยรู้จักในชื่อกาหลิบ ได้ถูกสถาปนาขึ้นหลังการสิ้นชีวิตของศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแก่ท่าน) เคาะลีฟะฮ์ (Khalifah) ตามตัวอักษรหมายถึง “ผู้แทน” (ของท่านศาสดา - ขอความสันติจงมีแก่ท่าน) กลายเป็นตัวแทนแห่งอำนาจหน้าที่ที่เป็นศูนย์กลางของชาวมุสลิม และภายใต้เคาะลีฟะฮ์ ตำแหน่งต่างๆ ของอุมมะฮ์ในสังคมจะเด่นชัดขึ้น พารินเดอร์บันทึกไว้ว่า “หลังจากมุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแก่ท่าน) การแผ่ขยายของอิสลาม ได้ผ่านโลกเก่าแก่ส่วนใหญ่จนนำไปสู่การขยายตัวของอุมมะฮ์ จากชาวอาหรับไปยังชาวมุสลิมทั้งมวลและสิ่งนี้ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกของชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งกลายเป็นลักษณะของอิสลามไป”³⁶

เป็นเรื่องถูกต้องที่โลกมุสลิมมิได้มีเอกภาพในทางการเมืองมาเป็นเวลานาน ระบบเคาะลีฟะฮ์ได้เสื่อมถอยลงไปสู่การผูกขาดของราชวงศ์ ในปี ค.ศ. 756 น้อยกว่าครึ่งศตวรรษ หลังจากการสร้างรัฐอิสลาม ซึ่งค่อนข้างจะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ ในประวัติศาสตร์ของชาติต่างๆ นั้น การก้าวข้ามเขตแดนแรกในอำนาจหน้าที่ของเคาะลีฟะฮ์ได้ถูกแสดงให้เห็นเมื่อเจ้าชายคนหนึ่งของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ (Umayyad) อับดุลเราะห์มาน (Abdul Rahman) กลายเป็นผู้ปกครองแห่งอันดาลูเซีย³⁷ (Andalusia)

ในศตวรรษที่ 10 ราชวงศ์ที่แยกกันสามราชวงศ์ได้เข้าครอบครองอย่างทั่วถึงตามแบบแผนของเคาะลีฟะฮ์ ซึ่งได้แก่ ราชวงศ์อับบาสิยะฮ์ (Abbasid) แห่งนครแบกแดดหรือบัซดาต ราชวงศ์ฟาฏิมียะฮ์ (Fatimid) แห่งอียิปต์และอุมัยยะฮ์ (Umayyad) แห่งสเปน นักเดินทางผู้มี

³⁴ ดู Ahsan, ref.10, p.21.

³⁵ หมายถึงศาสนาหรือวิถีชีวิต

³⁶ Gwoffrey Parinder, A Dictionary of non-Chirstian Religions (London : 1971) p.292.

³⁷ ประเทศสเปนในปัจจุบัน

ชื่อเสียงชาวมุสลิมคืออิบนุบะฏฎะฮ์³⁸ (Ibn Batutah) แห่งโมร็อกโก ได้เดินทางผ่าน 22 ราชอาณาจักรมุสลิม ในระหว่างการเดินทางของเขา เขาเห็นว่าไม่มีทางใดที่จะกัดเซาะความผูกพันหรือความเคารพต่อเอกลักษณ์ของเอกภาพอิสลามคือเคาะลีฟะฮ์ได้ ผู้ปกครองมุสลิมอิสระและสุลต่าน หรือสุลต่าน (Sultan) ได้ยอมรับเคาะลีฟะฮ์เพื่อที่จะขึ้นสู่บัลลังก์ตามกฎหมาย ในขณะที่นักวิชาการมุสลิมผู้มีชื่อเสียงคือเมอลานา เมาดูดีย์³⁹ ได้เขียนไว้ว่า

³⁸ ชีวิตของอิบนุ บะฏฎะฮ์ (ปี ค.ศ. 1304 – ปี ค.ศ. 1307-1377) นักเดินทางผู้มีชื่อเสียงแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างเมืองและดินแดนต่างๆ ของอิสลาม การเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ของเขาเมื่อเขามีอายุยี่สิบเอ็ดปีนั้นเป็นเพียงการเริ่มต้นชีวิตแห่งผู้พเนจรไปในที่ต่างๆ เขาเริ่มเดินทางออกจากถิ่นกำเนิดที่เมืองแทนเจีย (Tangier) ในโมร็อกโกไปยังนครมักกะฮ์ ซีเรีย ผ่านนครแบกแดดและอิหร่านตะวันตกเฉียงใต้ไปเยเมน แอฟริกาตะวันออก โอมานและอ่าวเปอร์เซียไปยังเอเชียย่อย แคว้นคอเคซัสและรัสเซียไปยังอินเดีย เกาะมัลดีฟส์ (Maldiv Islands) และจีน ครั้นแล้วก็กลับมาที่มักกะฮ์ (แอฟริกาเหนือ) ที่เดิม และจากที่นั่นก็ไปอันดาลุสและซาราอา เขาเดินทางไปที่ใดก็ตาม เขาจะไปเยือนหลุมศพของนักการศาสนา และไปเยี่ยมเยียนนักวิชาการ ซึ่งเขาเข้าร่วมด้วยโดยความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมร่วมกัน ซึ่งแสดงออกด้วยภาษาอาหรับ เขาได้รับการต้อนรับอย่างดีที่ราชสำนักของเจ้าชายทั้งหลาย เจ้าชายบางคนแต่งตั้งให้เขาดำรงตำแหน่งเป็นกอฎี (ผู้พิพากษา) เกียรติยศ ซึ่งถูกมอบให้เขาจากแดนไกล เช่น นครเคลลีและหมู่เกาะมัลดีฟส์ นี่แสดงให้เห็นศักดิ์ศรีของผู้บรรยาย ความรู้ทางศาสนาด้วยภาษาอาหรับ ดูรายละเอียดเรื่องนี้ใน Albert Hourani, A History of The Arab Peoples (New York : Warner Book and Harvard University Press), 1991 p.129.

³⁹ เมอลานา ซัยยิด อะบูล อะลา เมาว์ดูดี (Maulana Sayyid Abul Ala Maudoodi) เกิดเมื่อวันที่ 25 กันยายน ปี ค.ศ.1903 ในเมืองออรังกานด์ (Aurangabad) ในรัฐไฮเดอราบัด-ดักกัน ถึงแม้ว่าเซอร์ ซัยยิด อะห์มัด ข่าน (Sir Sayyid Ahmad Khan) ผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยมุสลิมแห่งอะลีฆร์ รัฐอุตตระประเทศอินเดียจะเป็นญาติของท่านและท่านได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอะลีฆร์ (Aligarh Muslim University) ก็ตาม แต่ในระยะหลังของชีวิตท่าน ท่านไม่พอใจการปกครองของอังกฤษเป็นอย่างมาก บิดาของท่านสิ้นชีวิตเมื่อท่านมีอายุได้ 16 ปีจึงเริ่มหาเลี้ยงชีพตัวเองด้วยการเป็นนักหนังสือพิมพ์ ในปี ค.ศ. 1919 ท่านกลายเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ ดาว (ta) ในเมืองญานปูระ ในปีต่อมา ดาว กลายเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน ในปี ค.ศ. 1922 ท่านได้เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เล็กๆ ของมุสลิมในนครเคลลี ซึ่งออกสองสัปดาห์ต่อครั้ง และจากปี ค.ศ. 1924 ถึงปลายปี ค.ศ. 1928 ท่านก็เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เล็กๆ ของมุสลิมในนครเคลลี ซึ่งออกสองสัปดาห์ต่อครั้ง และจากปี ค.ศ. 1924 ถึงปลายปี ค.ศ. 1928 ท่านก็เป็นบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ อัลญามิอัต (Al-Jamiat) ในนครเคลลีอันเป็นสื่อของสมาคมอะฮ์ลุล อุลมาเอ-อินด์ แต่ต่อมาไม่กี่เดือน ท่านล้มป่วยจึงกลับมานครเคลลี ในปี ค.ศ. 1932 ท่านเริ่มพิมพ์หนังสือพิมพ์รายเดือน ชื่อ ตัรjumานุลกุรอาน ในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1938 ท่านไปปัญจาปตามคำเชิญของท่านอัลละมาอิกบาลให้ไปฟื้นฟูชีวิตกฎหมายอิสลาม ตั้งหลักแหล่งอยู่ในตำบล กุรตาสปุระ ซึ่งมีเนื้อที่ 80 เอเคอร์ มีมัสยิดหลังหนึ่งกับอาคารอีกสี่ห้าหลัง ซึ่งต่อมากลายเป็นวิทยสถานดาร์อุลอิสลาม อัลละมาอิกบาลสิ้นชีวิตในเดือนเมษายน เมอลานาเมาว์ดูดี จึงย้ายไปอยู่ที่เมืองละฮอร์ โดยเป็นคนเบติชของแผนกศาสนวิทยาโดยไม่ได้เงินเดือน หลังจากนั้นปีหนึ่งทางการยินยอมจะให้เงินเดือนท่าน แต่ท่านต้องการเป็นอิสระจึงลาออกจากมหาวิทยาลัย แต่ยังอยู่ในเมืองละฮอร์อีกสามปีครึ่ง ในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1942 ท่านออกจากเมืองละฮอร์กลับมาที่ดาร์อุลอิสลาม ทำงานเขียนหนังสือและเทศนาสั่งสอน ในปี ค.ศ. 1942 เกิดความแตกร้างและต่อสู้ระหว่างมุสลิมกับชาวฮินดู เมอลานา เมาว์ดูดี พิมพ์หนังสือหลายเล่ม เช่นอัล-ญิฮาด ฟิอัลอิสลาม (ญิฮาด ในอิสลาม), สู่ความเข้าใจอิสลาม (Towards Understanding Islam) และหนังสือพิมพ์ชื่อตัรจุ

ความแตกต่างบนพื้นฐานของชาติ เผ่าและความขัดแย้งทางเผ่าพันธุ์มิได้เกิดขึ้นในเวลานี้และในเวลาต่อไปอีกแล้ว...แต่ความคิดที่ว่ามุสลิมของโลกประกอบขึ้นเป็นอุมมะฮ์หนึ่งยังคงอยู่เหมือนเดิมโดยไม่เปลี่ยน มุสลิมจากส่วนใดๆ ของโลกสามารถไปยังดินแดนมุสลิมใดก็ได้โดยไม่ มีข้อจำกัด เคลื่อนไหวอย่างเสรีในประเทศนั้น อยู่ยาวนานแค่ไหนก็ได้ตามแต่ปรารถนา เข้าไป เกี่ยวข้องในทางการค้า แต่งงานโดยไม่มี ความยากลำบากหรือมีตำแหน่งสูงในศาล ประวัติศาสตร์อิสลามยังเต็มเปี่ยมไปด้วยข้อเท็จจริง ซึ่งชาวมุสลิมได้ออกจากแผ่นดินของเขา และอยู่ในประเทศมุสลิมอีกประเทศหนึ่งมาเป็นทศวรรษ เขาอาจศึกษาเล่าเรียนในประเทศ

มานุลกุรอาน (Tarjuman ul Quran) หลังจากการแยกประเทศในวันที่ 14 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1947 เมลานา เมาคูดีก็ได้อุทิศความพยายามทั้งหมดของท่านเพื่อจัดสร้างวิถีชีวิตแบบอิสลามในปากีสถาน ท่านถูก จำคุกตั้งแต่วันที่ 24 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1948 ถึง 28 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1950 ในฐานะที่เป็นศัตรูของรัฐ แต่ใน วันที่ 7 มีนาคม ปี ค.ศ. 1949 สภารัฐธรรมนูญแห่งชาติก็ได้ลงมติคัดค้าน ซึ่งเป็นไปตามคำเรียกร้องของท่าน ในเวลาต่อมา ท่านตั้งอกตั้งใจเขียนหนังสือและเทศนาสั่งสอนผู้คน ท่านเขียนคำแปลคัมภีร์อัล-กุรอานเป็น ภาษาอูรดู 6 เล่ม และอธิบายคัมภีร์อัล-กุรอาน ชื่อคัมภีร์มุสทุรอาน จนในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1972 อรรถาธิบายดังกล่าวเป็นที่ต้องการอย่างมากของชาวมุสลิมทั่วโลก ปี ค.ศ. 1961 กษัตริย์ซาอุด์แห่งซาอุดีได้ ขอร้องให้ท่านเมาคูดีช่วยโครงการสร้างมหาวิทยาลัยอิสลามในนครเมดีนะฮ์ ท่านตั้งใจจะสร้างมหาวิทยาลัย ขึ้นมาแทน อัล-อัซฮัร เมื่ออิสราเอลรุกราน อียิปต์ ซีเรียและจอร์แดนอย่างเหี้ยมโหดในวันที่ 5-9 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1967 เมลานา เมาคูดีก็ใช้พลังทั้งหมดของท่านสนับสนุนชาวอาหรับเพื่อให้ปาเลสไตน์ และนครเยรูซาเล็มได้รับการปลดปล่อยจากยิวไซออนิสต์ ในปัญหาเรื่องแคชเมียร์ ท่านก็แนะนำให้ทำการญิฮาดเพื่อช่วยชาวมุสลิมแคชเมียร์ให้พ้นจากน้ำมือของรัฐบาลอินเดีย ในเดือน กันยายนปี ค.ศ. 1969 เมลานา เมาคูดีได้เดินทางไปประชุมสุดยอดอิสลาม (Islamic Summit Conference) ที่กรุงราบัต (Rabat), โมร็อกโก รวมทั้งการประชุมทางการศึกษาที่มีสญูคมหาวิทยาลัยกอรอวีญีน (Qarawiyin) ด้วย ท่านได้พบบุคคลสำคัญๆ เช่นอัลลัล อัล ฟัซซี อับดุลละฮ์ กามุม (Allal al Fassi, Abdallah Kamum) อดีตผู้ว่าการเมืองติวตัน (Tevtan), ชัยค์อับรอฮีมเนียส (Niyass) แห่งเซเนกัลและนักเขียนชาวอียิปต์คือ ดร.อาอิชะฮ์ บิน ซาตาฮี (Dr. Aisha bin Shatahi) ท่านได้พบเป็นการส่วนตัวกับตัวแทนของอัล-ฟาตฮ์ คือคอลิด อับดุล คอฎิบ ผู้ขอความสนับสนุน เพื่อขบวนการต่อต้านของปาเลสไตน์ ความสำเร็จของเมลานา เมาคูดีทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพในการต่อสู้เพื่ออิสลามนั้นมีมากกว่าผู้ที่มาก่อนหน้าท่าน ท่านมิได้มีความรู้มากมายในเรื่องอิสลามเท่านั้น แต่ ยังรู้เรื่องสมัยใหม่แบบฆราวาสด้วย ถึงแม้ว่าส่วนมากท่านจะเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่ความคงแก่เรียนของท่านนั้นมากมายนัก มีทั้งในเรื่องศาสนา ปรัชญา วิทยาศาสตร์ การเมือง เศรษฐศาสตร์ ท่านสามารถ ทั้งพูดและเขียนได้ ด้วยความสามารถรอบตัวเท่าๆ กัน

ตามความคิดของเมาคูดี อิสลามก็คือการยอมรับอำนาจสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้าในทุกด้านของ กิจกรรมของมนุษย์ ในทางปฏิบัตินี้หมายถึงความเชื่อฟังท่านศาสดาอย่างมีความหมาย จริยธรรมในเรื่อง การยอมรับของอิสลามนั้นตรงกันข้ามกับจริยธรรมแบบมนุษย์นิยมของเสรีภาพภายในซึ่งเป็นส่วนสำคัญของ "ลัทธิ"ทั้งหลายที่มนุษย์สร้างขึ้น มา เช่นลัทธิประชาธิปไตย ลัทธิคอมมิวนิสต์ ลัทธินิยมเหตุผล ฯลฯ อย่างไรก็ตามมุสลิมแต่ละคนต่างก็มีขอบเขตพอเพียงในการที่จะมีเสรีภาพภายในขอบเขตของกฎหมาย คักดีลฮ์ ในทำนองเดียวกันชุมชนมุสลิมก็มีขอบเขตพอเพียงที่จะใช้อำนาจร่วมกันในการออกญิฮาด (ตีความปัญหาศาสนา) ที่จะแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ตามคำสอนของอัล-กุรอานและซุนนะฮ์ (จริยวัติของท่าน ศาสดามุฮัมมัด) ด้วย การปฏิรูปนี้จะต้องสอดคล้องกับเนื้อแท้ของชะรีอะฮ์ด้วย

หนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจในประเทศหนึ่ง กลายเป็นรัฐมนตรีหรือผู้บัญชาการในประเทศที่สาม และนั่นเขาอาจไปยังประเทศอื่นๆ ตั้งรกรากและแต่งงานที่นั่น⁴⁰ ดังนั้นความคิดในเรื่อง อุมมะฮ์ จึงมิได้นำไปสู่การถูกควบคุม การทะเลาะเบาะแว้งหรือความรุนแรงในหมู่ผู้ศรัทธาแต่อย่างใด

ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์อิสลามคือกิบบ์ (H.A.R. Gibb) ได้ให้ข้อสังเกตอย่างเหมาะสมไว้ว่า มีอุปสรรคอยู่มากมายนั่นคือคนสุดโต่งผู้ยืนกรานในความเชื่อมั่นของพวกเขาว่าพวกเขาเป็นผู้สืบทอดที่ถูกต้องของมุฮัมมัดด้วยการกบฏและการสังหาร มีอคติต่อฝ่ายปรปักษ์ด้วยการอ้างว่าเป็นชุมชนของรัฐบาล มีความขัดแย้งเรื่องหลักการและรายละเอียดของการพัฒนาทางกฎหมายแต่แน่นอนที่สุดว่าจากประสบการณ์เหล่านี้ความคิดในเรื่องอุมมะฮ์ ก็มีความชัดเจนและมีความสำคัญ⁴¹

ปัจจุบันมีรัฐมุสลิมที่มีอธิปไตยมากกว่าห้าสิบรัฐ ซึ่งมีความแตกต่างในทางวัฒนธรรม ภาษา เผ่าพันธุ์และความขัดแย้งในผลประโยชน์แห่งชาติ คำว่า อุมมะฮ์ดูเหมือนจะยังไม่เปลี่ยนแปลงเช่นเคยและในความคิดเรื่องอุมมะฮ์ นั้นเราสามารถย้อนกลับไปสู่ศักยภาพที่น่าทึ่งขององค์การการประชุมอิสลามได้

จึงอาจกล่าวได้ว่า OIC ได้กลายมาเป็นองค์การที่มีความหลากหลายอยู่มากที่สุดภายใต้ความเป็นเนื้อเดียวกัน โดยอาศัย ภาววิทยาอิสลามแบบคลาสสิกที่การพิจารณาถึงความเป็น "อุมมะฮ์" ครอบคลุมเหนือกว่าและอำนาจอธิปไตยยังคงผูกพันกับอัลลอฮ์⁴²

1.3 กรอบขององค์การ

องค์การใดๆ ก็ตามที่มีสมาชิกมากกว่าหนึ่งชาตินั้นเรียกว่าองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเป็นองค์การระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental organization-IGO) หรือองค์การที่ไม่ได้สังกัดรัฐบาล (NGOs) ก็ได้ ปัจจุบันมีองค์การที่สังกัดรัฐบาล และไม่ได้สังกัดรัฐบาลจำนวนนับพันที่ทำงานอยู่ในระดับระหว่างประเทศ การผ่อนคลายนอำนาจสูงสุดของรัฐบาลนานาชาติประเทศผ่านองค์การของหลายชาติร่วมกัน ที่วางอยู่บนความเท่าเทียมของสมาชิกที่มีอธิปไตย ดูเหมือนจะเป็นข้อเลือกที่ดำรงอยู่ต่อไปในปัจจุบัน

การทำงานขององค์การระหว่างประเทศสรุปได้ดังนี้

⁴⁰ Abul A'la Maududi, *Unity of Muslim World* Khurshid Ahmad (ed). (Lahore : Islamic Publications, 1967) pp.14-15.

⁴¹ ดู H.A.R. Gibb, *The Community in Islamic History*, *Journal of American philosophical society* no107, April 1963, p.173.

⁴² Sheikh S.Nawed S. *Politic of Islam : Pan - Islamic Foreign Policy in a World of States* (London : Routledge Curzon , 2003) , p.40. อ้างถึงในอนุสรณ์ ชัยอักษรเวช "อุมมะฮ์" ในฐานะ "Cosmopolitanism" : ความเป็นเนื้อเดียวกัน" หรือ "ความหลากหลาย" บทความนำเสนอในโครงการสัมมนาทางวิชาการระดับบัณฑิตศึกษาเรื่อง "ลักษณะข้ามชาติ" (Transnationalism) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์, 30 พฤศจิกายน 2549, หน้า 13.

1. องค์การเหล่านี้เป็นตัวแสดงสำคัญในฉากของโลก เช่นรัฐ-ชาติตามสิทธิขององค์การเอง
2. องค์การเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำหรับการเปลี่ยนลำดับชั้นและโลกที่มีขีดชั้นไปสู่โลกที่มีระบบที่เท่าเทียมและยุติธรรม
3. องค์การเหล่านี้มีเครื่องมือสำคัญในความร่วมมือระหว่างรัฐที่เท่าเทียมกันและสำหรับการดึงเอาการสนับสนุนทางการเงินและการช่วยเหลือทางเทคนิคจากรัฐต่างๆ ที่พัฒนาแล้วมาใช้
4. องค์การนี้ลดการพึ่งพาลงและส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกัน
5. องค์การเหล่านี้เป็นที่ประชุมในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ร่วมกันในปัญหา
6. องค์การเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการนำมาสู่สันติ ความปรองดองและมิตรภาพในฉากของโลก⁴³

OIC เป็นองค์การของรัฐบาลประเภททั่วไป (เศรษฐกิจ, การเมือง) และแน่นอนไม่ได้เป็นองค์การสากล OIC ไม่เหมือนองค์การภูมิภาคอื่นๆ เพราะมีเรื่องของศาสนา โดยอย่างน้อยอิสลามก็เป็นปัจจัยร่วมในหมู่สมาชิก ทั้งๆ ที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องแปลกที่จะประกาศศาสนา

ร่วมกันเป็นภูมิภาค ในขณะเดียวกัน OIC ก็ถูกมองว่าเป็นองค์การทางอุดมการณ์ ตามข้อโต้แย้งที่ว่าสหประชาชาติเป็นองค์การระหว่างประเทศของรัฐบาลเพียงองค์การเดียว และ OIC ก็เป็นองค์การทางอุดมการณ์ของรัฐบาลเพียงองค์การเดียว ส่วนองค์การอื่นๆ ของรัฐบาลเป็นองค์การภูมิภาค

OIC เป็นองค์การของภูมิภาคในความหมายสมัยใหม่ ยกเว้นว่าปัจจัยร่วมอย่างน้อยที่สุด

ในหมู่สมาชิกจะเป็นเรื่องของศาสนา ดังนั้นอาจกล่าวถึง OIC ในฐานะองค์การทางอุดมการณ์ได้เช่นกัน

กระบวนการเปลี่ยนผ่านใน OIC

ในสองทศวรรษแรกหลังจากการสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง อาณานิคมส่วนใหญ่ได้รับเอกราช แม้ว่าจะอยู่ภายใต้กรอบของระบบรัฐ-ชาติ (nation-state system) สมัยใหม่ก็ตาม ในสมัยนั้นความคิดสมัยใหม่เรื่องชาตินิยมกลายมาเป็นการท้าทายที่สำคัญต่อความคิดที่เป็นจารีตของอุมมะฮ์ อย่างไรก็ตามในตอนปลายของทศวรรษ 1960 พวกเขาได้ปูพื้นฐานของสถาบันเอาไว้ OIC เองก็คาดหวังเอาไว้ว่ามีความสามารถในการสนองตอบต่อการคุกคามใดๆ ต่ออุมมะฮ์ในทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ

⁴³ Haider Mehdli, *Organization of the Islamic Conference*, (Lahore : Progressive Publication, 1987) pp.67.

1.4 กำเนิดของ OIC

เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งใกล้สิ้นสุดลงก็ปรากฏแนวความคิดการผนึกกำลังอิสลามสองรูปแบบคือแนวทางของเคาะลีฟะฮ์หรือกาหลิฟและบรรดาผู้สนับสนุนกับแนวคิดอันเป็นที่นิยมของนักปฏิรูปมุสลิม อย่างไรก็ตามแนวคิดของนักปฏิรูปมีพลังมากกว่า ทำให้ในที่สุดสมัชชาใหญ่แห่งชาติ (Grand National Assembly) ของตุรกีตัดสินใจล้มเลิกสถาบันเคาะลีฟะฮ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม ปี ค.ศ. 1924 ด้วยเหตุนี้กลุ่มที่นิยมแนวทางของเคาะลีฟะฮ์จึงเรียกร้องให้มีการแสวงหาแนวทางเพื่อจัดการและเติมเต็มช่องว่างที่เกิดขึ้น ความพยายามเหล่านี้นำไปสู่การผลักดันเปลี่ยนอำนาจตลอดระยะเวลา 45 ปี⁴⁴ จึงอาจกล่าวได้ว่า OIC ก็คือรูปแบบสถาบันการปกครองอาณัติโดยเคาะลีฟะฮ์ในศตวรรษที่ 20

ในช่วงปี ค.ศ. 1924 การริเริ่มแสวงหาสัญลักษณ์ใหม่ที่เป็นอัตลักษณ์ของความเป็นประชาชาติมุสลิม มาจากอุละมา (ulama) หรือนักการศาสนา ความพยายามเบื้องต้นเพื่อแสวงหาองค์กรมุสลิมได้เกิดขึ้นในวันเดียวกับการล้มเลิกระบบการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์ กลุ่มอุละมาที่มีชื่อเสียงได้มาพบปะกันที่กรุงไคโรและเรียกร้องให้มีการประชุมตัวแทนมุสลิมร่วมกันและพิจารณาขอบหน้าที่ให้มีผู้ดูแลระบบการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์ อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร⁴⁵ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีอายุเก่าแก่นับพันปีได้ตั้งสำนักงานเลขาธิการ (Permanent Secretariat) ขึ้นมา สังกัดอยู่ในสภาการบริหาร (Administrative Council) ของที่ประชุมใหญ่อิสลามสำหรับระบบเคาะลีฟะฮ์ (Great Islamic Congress for Caliphate)

การประชุม ณ นครมักกะฮ์ (Makkah Conference) เริ่มขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 1924 ในระหว่างนั้นผู้นำกบฏของอาระเบีย ชาร์ฟ ฮุสเซน (Sharif Hussain) ประกาศแต่งตั้งให้ตนเองเป็นผู้ปกครองแห่งหิญาซ⁴⁶ และเป็นเคาะลีฟะฮ์ปกครองชาวมุสลิมในนครมักกะฮ์ แต่โลกมุสลิมไม่ให้การรับรองต่อคำประกาศของฮุสเซน เขาจึงเชื้อเชิญนักวิชาการมุสลิมชั้นนำของโลกมาเยือนที่นครศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ การประชุมจัดขึ้นในช่วงของการประกอบพิธีฮัจญ์ โดยที่ประชุมเห็นพ้องในกฎบัตรโดยเฉพาประเด็นความเป็นหนึ่งเดียวของมุสลิมว่าเป็นเป้าหมายสูงสุด และชี้ชัดถึงความพร้อมเพรียงของชาวอาหรับที่เปรียบเสมือนรากฐานสำหรับอนาคตร่วมกันของรัฐอิสลามทั้งหมด ความพยายามทั้งหลายของฮุสเซนเกี่ยวกับการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์ถูกปฏิเสธจากที่ประชุม หลังจากนั้นไม่นานฮุสเซนก็สูญเสียอำนาจให้กับอับดุลอาซิส แห่งตระกูลอัล-ซาอูด (Al-Saud) ผู้ขึ้นมากปกครองหิยาซแทน

⁴⁴ ปี ค.ศ. 1924-1969

⁴⁵ มหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร แต่เดิมเป็นมัสยิดที่สร้างโดย อัล คาติบ อัลซิเกิลลี (al-Katib al-Sigelli) ในปี ค.ศ. 972 ซึ่งเป็นนายพลของราชวงศ์ฟาฏิมียะฮ์ (Fatimid) คือเคาะลีฟะฮ์ อัล-อาซิส (Caliph al-Aziz)

⁴⁶ ชาวอาหรับแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือชาวเมืองและผู้เร่ร่อน อย่างไรก็ตามในการตั้งหลักแหล่งพวกเขาเลือกที่จะอยู่ในแคว้นหิยาซ (Hijaz) ซึ่งมีนครที่โดดเด่นอยู่ในแคว้นนี้ เนื่องจากมีชัยภูมิที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตรกรรม นครดังกล่าวได้แก่ มะดีนะฮ์ มักกะฮ์ และญอฮ์ฟ

กษัตริย์อับดุลอาซิส ประกาศให้ตนเองเป็นผู้ปกครองหิญาซอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1926 พระองค์ทรงสนับสนุนให้มีการจัดการประชุมอิสลามนานาชาติขึ้นในเดือนมิถุนายนปีเดียวกัน เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง และลบล้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับแนวคิดปฏิบัตินิยมแบบวะฮาบี⁴⁷ ในตระกูลของพระองค์เอง กษัตริย์อับดุลอาซิสประกาศอย่างชัดเจนเมื่อเริ่มประชุมว่าชาวฮิดยาละเบียไม่มีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาใดๆ ในประเด็นทางการเมืองหรือการปกครองในหิญาซ ดังนั้น การประชุมจึงจำกัดอยู่ที่ประเด็นเศรษฐกิจและสวัสดิการของหิญาซและการบริหารจัดการในกิจการฮัจญ์

ที่ประชุมได้พิจารณา 2 ประเด็นที่สำคัญคือ ความรับผิดชอบของกษัตริย์อับดุล อาซิส ต่อการบริหารจัดการกิจการฮัจญ์และสร้างกลไกการประชุมสภามุสลิมโลก (World Muslim Congress)⁴⁸ ซึ่งจัดการประชุมปีละครั้งขึ้นที่นครมักกะฮ์ในช่วงของการประกอบพิธีฮัจญ์ แม้ว่าที่ประชุมจะเลือกชากีบ อัสซะลาน (Shakib Arsalan) เป็นเลขาธิการ แต่สภามุสลิมโลกยังคงขาดความกระตือรือร้น

การประชุมอัล-กูดส์ (Al-Quds Convention, เดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 1931) มุฟตี⁴⁹
ใหญ่ (The Grand Mufti) แห่งปาเลสไตน์ อามีน อัล-หุซซัยนี (Amin al-Hussaini) ได้เรียกประชุมสภามุสลิมโลกครั้งที่สอง ณ นครอัล-กูดส์⁵⁰ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 1931 การประชุมครั้งนี้มีการกล่าวถึงประเด็นทางการเมืองที่กำลังท้าทายโลกมุสลิมอยู่ ซึ่งตรงกันข้ามกับที่มุฟตี หุซซัยนี แจกกับผู้แทนชาห์หลวงใหญ่แห่งอังกฤษ ว่าเป็นการประชุมที่จำกัดเฉพาะเรื่องทางศาสนาเท่านั้น

⁴⁷ เป็นชื่อของขบวนการปฏิรูปทางศาสนาที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 18 ในอาระเบียกลาง ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากสำนักคิดฮัมบาลี (Hanbali) อันเป็นหนึ่งในสำนักคิดอิสลามของฝ่ายซุนนีโดยเฉพาะจากคำสอนของอิมามฮุซัยยะห์ นักการศาสนาคนสำคัญของโลกอิสลาม ผู้ก่อตั้งขบวนการนี้คือ มุฮัมมัด บิน อับดุลวาฮาบ หรือที่รู้จักกันว่าแนวคิดแบบวะฮาบีซึ่งมาจากชื่อของมุฮัมมัด บิน อับดุลวาฮาบ ทั้งนี้อิสลามตามความคิดของมุฮัมมัด บิน อับดุลวาฮาบ คืออิสลามของคนรุ่นแรก (al-salaf al-salih) โดยอาศัยพื้นฐานนี้ท่านได้คัดค้านสิ่งแปลกใหม่ในศาสนา (Bida'ah) ซึ่งได้แทรกซึมเข้ามาในศาสนาอิสลาม ในระยะหลังท่านได้ต่อต้านการพัฒนาในเรื่องความลึกลับของพวกที่ถือว่าจิตใจกับร่างกายเป็นสิ่งเดียวกัน (Monist) คัดค้านการสละโลกต่างๆ และคัดค้านพิธีกรรมอื่นใดที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในคัมภีร์ อัล-กุรอาน ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน Encyclopaedia of Islam art. Wahabiya

⁴⁸ หรือมุรยะตะมัว อัล-อะลัม อัลอิสลาม

⁴⁹ ตำแหน่งมุฟตีในโลกซุนนีหรือมุญตะฮิดะฮ์ในโลกชีอะฮ์หมายถึงผู้ชี้ขาดข้อวินิจฉัยทางศาสนาที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐหรือได้รับการยอมรับจากสังคมมุสลิมในประเทศนั้นๆ มุฟตีจะทำหน้าที่ประกาศข้อวินิจฉัยทางศาสนา (Religious decree) ในปัญหาใหม่ๆ ในสังคมว่าสิ่งใดทำได้ไม่ได้ ประเทศที่เน้นบทบาทของมุฟตีอยู่มากก็เช่นอิหร่าน เลบานอน เป็นต้น

⁵⁰ หรือนครเยรูซาเล็ม

ขณะเดียวกันที่ประชุมประสบความสำเร็จในการจัดตั้งสภาบริหารของสภามุสลิมโลก ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 25 ประเทศ มีมุฟตี อมีน อัล-หุซัยนี เป็นประธานและนักการเมืองชาวเปอร์เซียผู้โด่งดัง คือซัยยิด ซิยาอุดดีน เกาะนาเกาะบาอี (Syed Ziauddin Tabatabai) ได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขาธิการแห่งสำนักงานกลาง

การประชุมเจนีวา (ปี ค.ศ. 1935) การประชุมครั้งนี้มีตัวแทนจากหลายประเทศเข้าร่วม รวมทั้งตัวแทนจากสหภาพโซเวียต ปาเลสไตน์ และแอฟริกาเหนือ เป้าหมายสำคัญของการประชุมคือการร่วมสร้างจิตวิญญาณแห่งความร่วมมือ ภาวะภาพ และคุณธรรมความดีของหลักการอิสลามให้กับพี่น้องมุสลิมที่อาศัยอยู่ในส่วนต่างๆ ของโลก อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาการอภิปรายก็เปลี่ยนไปสู่ประเด็นทางการเมืองโดยเฉพาะการประณามลัทธิไซออนิสต์ และผลกระทบของลัทธิล่าอาณานิคมที่กดขี่มุสลิม แต่การประชุมก็ไม่ได้มีผลสรุปใดๆ ที่เป็นรูปธรรม

ความพยายามในช่วงหลังสงคราม

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ความพยายามในการผนึกกำลังของอิสลามถูกถือขึ้นใหม่ การประชุมสภามุสลิมโลกได้จัดขึ้นอีก 2 ครั้งคือที่กรุงการาจี ในปี ค.ศ. 1949 และ ปี ค.ศ. 1951 โดยมีการเสนอแผนงานในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา การพาณิชย์ และสวัสดิการสังคม ที่ประชุมได้ตกลงที่จะสถาปนาองค์การเพื่อบรรเทาปัญหาขึ้น 2 องค์การ คือองค์การอาสาอิสลามระหว่างผู้นับถือศาสนาอิสลาม (Inter-Islamic Volunteer Corps) และสมาคมเสี้ยวเดือนแดง (The Red Crescent Society) ภายใต้การนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของปากีสถานนายกุลาม มุฮัมมัด (Ghulam Mohammad) มีการจัดการประชุมเศรษฐกิจอิสลามขึ้นที่กรุงการาจี ในปี ค.ศ. 1949 และตามมาด้วยการประชุมที่กรุงเตหะราน เมื่อปี ค.ศ. 1950 เพื่อแสวงหาวิธีการและแนวทางความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของชาวมุสลิม

ขณะเดียวกัน ประเทศมุสลิมจำนวนมากเริ่มมีความจริงจังกับแนวคิดการผนึกกำลังอิสลาม (pan-Islamism) ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 1949 กษัตริย์อับดุลลอฮ์ แห่งจอร์แดนได้ริเริ่มโครงการสหภาพแห่งดินแดนจันทร์เสี้ยวสมบูรณ์⁵¹ (Union of the Fertile Crescent) เพื่อความปรองดองของชาตมุสลิม ในระดับไม่เป็นทางการ นักกิจกรรมมุสลิมคนสำคัญคือเชาว์ดรี คาลิกุชชามาน (Chaudhry Khaliquzzaman) ได้ก่อตั้งองค์การแห่งประชาชาตมุสลิม (Muslim people's Organization) ขึ้นมาในปี ค.ศ. 1949 ซึ่งความพยายามทั้งหลาย ในการรวมกลุ่มประเทศมุสลิมยังคงไม่ประสบผลสำเร็จ

การประชุมอิสลาม (General Islamic Congress) คือผลแห่งความพยายามที่เป็นรูปธรรมลำดับแรกของประเทศมุสลิม ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงไคโร แม้ว่าที่ประชุมนี้จะมีระยะเวลาในการทำงานสั้น แต่ก็หน่วยงานเริ่มแรกของ OIC โดยในปี ค.ศ. 1955 กษัตริย์

⁵¹ คือบริเวณที่เป็นประเทศอิรัก ซีเรีย เลบานอน และอียิปต์ในปัจจุบัน

ชาฮุดแห่งชาฮุดีอาระเบีย ประธานาธิบดีอันวาร์ ซาดัตแห่งอียิปต์ และกุลาม มุฮัมมัดผู้นำของปากีสถาน ตัดสินใจจัดให้มีการประชุมขึ้นมาและให้สัตยาบันเมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1956

สำหรับบทบาทและหน้าที่ของที่ประชุมนั้น อาจกล่าวได้ว่ายังคงจำกัดอยู่เฉพาะด้านการศึกษาและวัฒนธรรม จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1958 การดำเนินงานขององค์การได้หยุดชะงักลง เพราะความขัดแย้งระหว่างอียิปต์และชาฮุดีอาระเบีย และต่อมาปากีสถานก็ถอนตัวออกไป

ความเคลื่อนไหวของโลกมุสลิมที่สำคัญในช่วงนี้เห็นได้จาก ปี ค.ศ. 1960 เมื่อประธานาธิบดีซูการ์โนแห่งอินโดนีเซีย เสนอการประชุมระดับรัฐบาลระหว่างกลุ่มประเทศเอเชีย-แอฟริกา (Afro-Asian inter governmental Conference) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ที่กรุงจาการ์ตา สหามุสลิมโลกจัดการประชุมครั้งที่ 5 ขึ้นในปี ค.ศ. 1962 และครั้งที่ 6 ในปี ค.ศ. 1964 ที่กรุงแบกแดดประเทศอิรักและเมืองโมกาดิชู ประเทศโซมาเลีย ขณะเดียวกันสันนิบาตโลกมุสลิม (Muslim World League) ก็ถูกจัดตั้งขึ้นที่นครมักกะฮ์ ในปี ค.ศ. 1962

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวโลกมุสลิมมีความตื่นตัวและหันมาให้ความร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยเหตุผลสำคัญ 5 ประการ คือ

ประการแรก การล่มสลายของลัทธิล่าอาณานิคม ทำให้เกิดรัฐอธิปไตยเป็นจำนวนมาก ประเทศเอกราชเหล่านี้จึงกระตือรือร้นต่อการแสดงออกถึงเสรีภาพที่ได้รับในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน

ประการที่สอง จากการต่อสู้เป็นระยะเวลายาวนาน ส่งผลให้ผู้นำในช่วงนี้มีแนวคิดชาตินิยมอย่างกว้างขวางและความรู้สึกชาตินิยมได้แสดงออกในรูปแบบการสร้างสามัคคีของประเทศโลกที่ 3 และโลกมุสลิม

ประการที่สาม เกิดแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ โดยตระหนักถึงประเด็นที่สำคัญ คือ (ก) ความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องมีการเมืองที่เป็นอิสระเช่นกัน (ข) สิ่งทีกล่าวมาจะเป็นจริงได้ด้วยการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจร่วมกันของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (ค) โลกมุสลิมมีศักยภาพในการสร้างเวทีร่วมกันเพื่อเจรจาต่อรองกับกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประการที่สี่ ขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเสรีภาพจำนวนมากได้ใช้หลักการของศาสนาอิสลามเป็นแรงขับเคลื่อนในการต่อต้านอำนาจจักรวรรดินิยม พวกนักชาตินิยมที่นิยมทางโลกซึ่งเข้ามามีอำนาจ ได้เริ่มต้นที่จะใช้นโยบาย 2 ประการมาเป็นเครื่องมือ นั่นคือ การปราบปรามอย่างโหดเหี้ยมต่อกลุ่มอิสลามนิยมในประเทศและในอีกทางหนึ่งก็ยืนยันถึงความเป็นอิสลามของตนเองในต่างประเทศ

ประการสุดท้าย การกำเนิดของประเทศอิสราเอลเป็นสาเหตุสำคัญของความคับแค้นใจ
ทั้งต่อประชาชนและผู้นำโลกมุสลิม

ภายในสภาวะการณ์เช่นนี้ แนวคิดการผนึกกำลังอิสลามจึงได้รับการสนับสนุนจาก
ประเทศในโลกมุสลิมที่สำคัญ 3 ประเทศ ได้แก่ ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย และมาเลเซีย

โศกนาฏกรรมอัล-กุดส์ (The Al-Quds Tragedy) ดังได้กล่าวมาแล้วในวันที่ 20
สิงหาคม ปี ค.ศ. 1969 สถานที่ศักดิ์สิทธิ์อันดับที่สามของมุสลิมคือ มัสญิดอัล-อักซอหรืออัล-กุดส์
ณ นครเยรูซาเล็ม ถูกถล่มวางเพลิง ขณะเดียวกันรัฐบาลอิสราเอลปฏิเสธว่าไม่ได้มีส่วนร่วมใน
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในที่สุดที่ประชุมมีความเห็นว่าการประชุมสุดยอดอาหรับไม่ประสบ
ผลสำเร็จเท่าที่ควรในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา และกรณีอัล-กุดส์ก็เป็นปัญหาของโลกมุสลิม
ทั้งหมดไม่ใช่ปัญหาเฉพาะโลกอาหรับเท่านั้น กษัตริย์ฟัยซอลแห่งซาอุดีอาระเบียและ
กษัตริย์ฮัสซันแห่งโมร็อกโกกลายเป็นผู้สนับสนุนและตัดสินใจจัดการประชุมสุดยอดขึ้นที่กรุง
ราบัต ประเทศโมร็อกโก

ช่วงแห่งการก่อตั้งองค์การการประชุมอิสลาม

กษัตริย์ฮัสซัน แห่งโมร็อกโก เชิญผู้นำรัฐมุสลิม 35 ประเทศ เข้าร่วมประชุมสุดยอดที่
กรุงราบัต แม้ว่าการประชุมจะมุ่งเน้นที่โศกนาฏกรรมอัล-กุดส์ และปัญหาปาเลสไตน์ การ
จัดเตรียมกลไกถาวรเพื่อดำเนินการประชุม ได้ถูกนำเสนอเป็นวาระแรกในการประชุม
อย่างไรก็ตามสหพันธ์รัฐอาหรับ⁵² เกรงว่าจะกลายเป็นองค์การในตะวันออกกลางที่ให้การ
สนับสนุนโลกตะวันตก เพราะรัฐอนุรักษนิยมซึ่งเป็นประเทศส่วนใหญ่อาจเข้ามามีอิทธิพล
ครอบงำองค์การ กระนั้นก็ตามการประชุมจบลงด้วยการขานรับความร่วมมือระหว่างรัฐมุสลิม
อย่างยิ่งใหญ่ และมีการตัดสินใจให้ก่อตั้งองค์การถาวร รวมทั้งมาตรการในการจัดตั้งสำนักงาน
เลขาธิการขึ้นมา

การจัดตั้งสำนักเลขาธิการ เริ่มจากการพบปะกันของรัฐมนตรีต่างประเทศ ณ นครญิด
ดะฮ์ (Jeddah) ประเทศซาอุดีอาระเบียเมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1970 การประชุมครั้งนี้มี
ตัวแทนจากรัฐมุสลิม 22 รัฐ เข้าร่วมและได้พิจารณาผลจากการประชุมสุดยอดที่กรุงราบัต
รวมทั้งการตัดสินใจจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ที่ประชุมได้อภิปรายถึงประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น
ประเด็นแรก ที่ประชุมเน้นย้ำถึงความต้องการในการบูรณะดินแดนอาหรับที่ถูกยึดครอง และให้
คำมั่นในการสนับสนุนการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของชาวปาเลสไตน์และปลดปล่อยนคร
เยรูซาเล็ม **ประเด็นที่สอง** การตัดสินใจก่อตั้งสำนักงานเลขาธิการ ณ นครญิดดะฮ์ ประเทศ
ซาอุดีอาระเบีย และมาเลเซียได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคนแรก

⁵² ซึ่งประกอบไปด้วยอียิปต์ ซีเรีย ลิเบียและแอลจีเรีย เป็นต้น

ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1970 การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศครั้งที่สองได้จัดขึ้น ณ กรุงการาจี ประเทศปากีสถาน การประชุมครั้งนี้ต้นกฏอับดุลเราะห์มาน นายกรัฐมนตรีคนแรกของมาเลเซียได้รับการเลือกตั้งให้เป็นเลขาธิการคนแรกและประเทศสมาชิกได้มอบเงินให้ประเทศละ 10,000 เหรียญสหรัฐ รวมเป็นเงิน 450,000 เหรียญสหรัฐ เพื่อเป็นงบประมาณแรกในการบริหารจัดการองค์การ นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาก่อตั้งธนาคารอิสลามและศูนย์กลางวัฒนธรรมอิสลามด้วย

การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ครั้งที่สาม ถูกกำหนดให้จัดขึ้นที่กรุงคาบูล ประเทศอัฟกานิสถาน แต่เนื่องจากกษัตริย์ซอฮิร ชาห์ (Zahir Shah) ไม่ได้แสดงออกถึงความสนใจต่อ OIC กรุงคาบูล จึงไม่มีโอกาสจัดประชุม อย่างไรก็ตาม การประชุมครั้งที่สามได้จัดขึ้นที่นครญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบียเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1972

สาระสำคัญจากการประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศครั้งที่ 3 ก็คือการจัดตั้งองค์การอย่างเป็นทางการ รวมทั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) หน่วยงานด้านการข่าวของอิสลาม และศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม ที่ประชุมมอบหมายให้นครญิดดะฮ์เป็นที่ตั้งของสำนักงานเลขาธิการขององค์การใหม่ ซึ่งมีชื่ออย่างเป็นทางการใน 3 ภาษา คือ "Organization of the Islamic Conference" ในภาษาอังกฤษ "Organisation de la Conférence Islamique" ในภาษาฝรั่งเศสและมุนัซซามะฮ์ อัล-มุญตะมาฮ์ อัลอิสลาม "Munazzamah al-Mu tamar al-Islami" ในภาษาอาหรับ

ประวัติศาสตร์การเมือง : การประชุมอิสลาม

สำหรับองค์การการประชุมอิสลาม ปรากฏการณ์ที่ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จสูงสุดขององค์การคือการประชุมอิสลาม ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. การประชุมสุดยอด (Islamic Summits) ประกอบด้วย บรรดา กษัตริย์และผู้นำประเทศอิสลาม
2. การประชุมอิสลามของรัฐมนตรีต่างประเทศ (ICFMs)
3. การประชุมอื่นๆ ในระดับรัฐมนตรีหรือผู้ชำนาญการ รวมทั้งการประชุมรัฐมนตรีข้อมูลข่าวสาร (information ministers) และรัฐมนตรีคลัง เป็นต้น

การประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ เป็นการประชุมที่มีมาก่อนการประชุมสุดยอด ในทางพฤตินัยการประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีต่างประเทศนั้นรับผิดชอบต่อการตัดสินใจนโยบายต่างๆ ขององค์การ ด้วยเหตุผล 4 ประการคือ

1. การประชุมสุดยอดอิสลาม (Islamic Summits) เป็นการประชุมที่จัดขึ้นทุก 3 ปี ซึ่งระยะห่างของการประชุมแต่ละครั้งค่อนข้างยาวนาน
2. การประชุมอิสลาม ในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศสามารถจัดประชุมในวาระพิเศษ (สมัยวิสามัญ) เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือต้องการปรึกษาหารืออย่างเร่งด่วน ในขณะที่การประชุมสุดยอดไม่สามารถจัดการประชุมเช่นนี้ได้

3. การประชุมอิสลามในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศจะประกอบไปด้วยผู้เข้าร่วมประชุมหรือตัวแทนในระดับสูงที่มีความเหมาะสมและเป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นในการประชุม
4. การประชุมสุดยอดมีระยะเวลาในการประชุมร่วมกันโดยปกติ 3 วัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการกล่าวคำปราศรัยและคำแถลงการณ์ต่อที่ประชุม ขณะที่การประชุมอิสลามในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศมีระยะเวลาในการร่วมประชุมถึง 5 วัน โดย 2-3 วันหลังจากปรึกษาหารือแบบครบองค์ประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถใช้เวลาที่เหลือพูดคุยถึงวาระอื่นๆ ได้อีก

2. บทบาทของ OIC ในด้านต่าง ๆ

2.1 OIC กับตะวันออกกลาง

OIC กับ อิรัก

ผลอันเลวร้ายในสถานการณ์ความมั่นคงที่มีให้เห็นในอิรักมีผลต่อการขยายตัวของ การสังหารโดยตั้งใจ ความขัดแย้งในเรื่องสำนักคิดทางศาสนาทำให้เอกภาพของอิรัก เป็นอันตราย⁵³ และถูกความต้อการทำให้ประเทศล่อแหลมต่อการเกิดสงครามกลางเมือง ทั้งในเหตุผลแห่ง การขยายตัวของสงครามและช่องว่างทางการเมืองอันเนื่องมาจากความล่าช้าในการจัดตั้งรัฐบาล เอกภาพแห่งชาติที่จะเป็นตัวแทนทางการเมืองของทุกฝ่ายโดยไม่ยกเว้น ในเรื่องนี้ OIC ได้เรียกร้องให้ผู้นำและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ต่อพระผู้เป็นเจ้าของพวกเขา ต่อ ประวัติศาสตร์ ต่อประเทศ ต่อประชาชนและต้องใช้ความพยายามในการสร้างกระบวนการใน การก่อตั้งรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติ เพื่อให้มีความสามารถและมีประสิทธิภาพในการทำให้ ประเทศและประชาชนอิรักหลีกเลี่ยงไปจากโศกนาฏกรรมรายวัน ก่อให้เกิดความโศกเศร้าต่อ จิตใจของพี่น้องในศาสนาและชุมชนและต่อมนุษย เหตุการณ์ล่อแหลม ในอิรักส่งผลที่เป็น อันตรายออกมาให้เห็นและไม่สามารถมองข้ามไปได้ ทั้งนี้ประเทศที่เป็นเพื่อนบ้านของอิรัก และประชาชนผู้รักความสงบทั่วโลกถือเป็นหน้าที่ที่จะให้ความช่วยเหลือ ปลอดภัยและใช้ หนทางที่ดีที่สุดที่จะนำเอาฝ่ายต่างๆ ที่มีความแตกต่างให้เข้ามาใกล้ชิดกันเพื่อเตรียมการให้มี การสร้างรัฐบาลเอกภาพแห่งชาติให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นอกจากนี้ OIC ยังได้ประณาม การโจมตีสถานที่สำคัญทางศาสนาที่มีชื่อว่าอิมาม อะลี อัล-ฮาดิในเมืองซามัรเราะฮ์ (Samarra) ในอิรักว่าเป็นการโจมตีที่เป็นอาชญากรรมหยาบช้า OIC ได้เรียกร้องการวางระเบิดศาสนสถาน ดังกล่าวว่าเป็นอาชญากรรมที่ป่าเถื่อนซึ่งมิได้มาจากแรงบันดาลใจใดๆ นอกไปจากความน่าชัง

⁵³ สำหรับชาวอิรักแล้ว หากพวกเขาต้องการความมั่นคงปลอดภัย พวกเขาไม่เพียงแต่จะต้องตัดข้ามเรื่องของ นิยายและชาติพันธุ์เท่านั้น แต่จะต้องตัดผ่านความไม่ลงรอยกันเกี่ยวกับรัฐของอิรักด้วย เช่นอิรักควรจะเป็น รัฐแบบทางโลกหรือทางศาสนาโดยการรวมศูนย์หรือเป็นระบอบสหพันธ์เป็นพันธมิตรกับอิหร่านหรือยึด เน้นอยู่กับการมีความสัมพันธ์กับตะวันตก ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน จรัญ มะลูลีม, เลือดทั้งในอิรัก เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 12 (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) , หน้า 15.

มันเป็นการโจมตีที่กระทำขึ้นต่อสถานศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาของอิสลาม ผู้กระทำการมิได้มีสิ่งใดที่เป็นความศักดิ์สิทธิ์ในชีวิตของพวกเขา พวกเขามีได้มีสติสำนึกถึงความเคารพใดๆ เหลืออยู่ในศรัทธาหรือความเป็นมนุษย์ อาชญากรที่กระทำการอย่างน่ารังเกียจเช่นนี้ ได้แต่แสดงให้เห็นความแปรปรวนและความผิดที่มาจากการทำตามใจตนเองของผู้ก่อเหตุ ผู้ซึ่งการกระทำของเขาเป็นการแสดงความโกรธแค้นต่อสถานศักดิ์สิทธิ์ของมุสลิมอย่างมีขอบเขต

ในการประชุมวาระพิเศษครั้งที่ 3 ซึ่งมีขึ้นในนครศักดิ์สิทธิ์ของนครมักกะฮ์ OIC ได้เรียกร้องให้ชาวมุสลิมทั้งมวลปฏิเสธการยึดติดสำนักคิดทางศาสนาโดยถือว่าสำนักคิดทั้งหมดมีความศักดิ์สิทธิ์เท่าเทียมกัน เป็นคำสอนที่นำมาใช้ได้และถูกต้องเพราะมาจากการตีความของอิสลาม OIC ได้เตือนว่าการยึดติดสำนักคิดทางศาสนาต่างกล่าวจะก่อให้เกิดกับดักอันเลวร้ายที่จะปลุกฝังการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและการลวงล่อทางสำนักคิด ซึ่งจะระเบิดออกมาเป็นความรุนแรงของสงครามกลางเมือง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับประชาชนอิรักที่จะทำลายแผนการนี้เสียด้วยการอยู่อย่างสงบและแสดงความอดทนสูงสุด ด้วยเหตุผลแห่งความพยายามของพวกเขา ก็จะเป็นช่องทางไปสู่การชี้ตัวอาชญากรผู้ก่อความชั่วร้ายขึ้นมาเพื่อที่ว่าพวกเขาจะถูกนำขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมและลงโทษต่ออาชญากรรมซึ่งต่อต้านมนุษย์ของพวกเขา

ประเด็นสำคัญยิ่งที่ OIC ให้ความสนใจได้แก่การยึดครองอิรัก OIC เข้าใจดีว่าเหตุการณ์ในอิรักยังไม่มีความมั่นคง สมาชิกของรัฐ OIC ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในการที่สหรัฐอเมริกาโจมตีอิรักและ OIC ก็โจมตีนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มีต่ออิรัก สำหรับ OIC แล้วจะเป็นเรื่องดีกว่าที่จะให้สหประชาชาติเข้าไปดูแลอิรักมากกว่าที่จะให้สหรัฐอเมริกาเข้าไปดูแลแต่ฝ่ายเดียว นอกจากนี้ OIC ยังพยายามที่จะสนับสนุนประชาชนชาวอิรักให้ยุติความรุนแรงและต่อสู้เพื่ออนาคตที่แจ่มใสกว่า พวกเขาคิดว่า OIC จำเป็นต้องพัฒนายุทธศาสตร์ในอนาคตเพื่อป้องกันมิให้มีการรุกรานในแบบเดียวกันขึ้นมามาก

OIC กับนิวเคลียร์ของอิหร่าน

เหตุการณ์ที่ดูเหมือนได้กลายเป็นประเด็นร้อนอย่างยิ่งของการเมืองโลกขณะนี้นั้นเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 2006 เมื่อโฆษกรัฐบาลอิหร่าน นายกุลาม ฮุสเซน อาลัม ออกมาแถลงผ่านสื่อมวลชนในวันที่ 9 มกราคม ปี ค.ศ. 2006 ว่า ทางกรอิหร่านจะเริ่มต้นเดินหน้าโครงการวิจัยด้านนิวเคลียร์อีกครั้ง ภายหลังจากยุติการวิจัยมานาน 2 ปีครึ่ง โดยการกระทำครั้งนี้ไม่ถือเป็นการละเมิดข้อบังคับของทบวงพลังงานปรมาณูสากล (IAEA) เนื่องจากเมื่อครั้งที่อิหร่านระงับโครงการนิวเคลียร์ในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2003 นั้นเป็นการตัดสินใจยกเลิกด้วยความสมัครใจ และว่าในการเริ่มต้นวิจัยใหม่นี้ จะเปิดให้เจ้าหน้าที่ของ IAEA เข้ามาดูแลด้วย ทั้งนี้รัฐบาลอิหร่านพยายามเดินหน้าโครงการนิวเคลียร์ให้ถึงระดับที่พัฒนาวิธีการเพิ่มความเข้มข้นของธาตุยูเรเนียม เพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ (อ้างจากสำนักข่าว IRNA) ท่าทีของอิหร่านที่แสดงออกมาในครั้งนี้ มีขึ้นหลังจากการ

เจรจาระหว่างรัสเซียกับอิหร่าน เกี่ยวกับแผนยุติบทบาทในการเพิ่มความเข้มข้นของยูเรเนียม ไม่บรรลุผลโดยรัสเซียได้เสนอให้อิหร่านทำการเพิ่มความเข้มข้นยูเรเนียมในรัสเซียแทน เพื่อลด ความวิตกกังวลของชาติตะวันตกที่เกรงว่าเทคโนโลยีนี้อาจเปิดทางให้อิหร่านสามารถผลิตระเบิด นิวเคลียร์ได้⁶⁴

ผู้นำ OIC ทั้งห้าสิบเจ็ดประเทศกล่าวว่า ท่าทีที่แสดงออกมาของตะวันตกต่ออิหร่านใน โครงการนิวเคลียร์นั้นควรแก้ไขโดยผ่านช่องทางทางการทูต เลขาธิการ OIC กล่าวว่าสิ่งที่เรียก กันว่า “ทวีมาตฐานของตะวันตก” นั้นน่าตำหนิ เพราะทำให้ชาวมุสลิมเกิดความโกรธเคืองอยู่ ในหลายประเด็น สหรัฐอเมริกากล่าวหาอิหร่านว่ากำลังมีโครงการทำอาวุธนิวเคลียร์และได้ให้ คณะมนตรีความมั่นคงหยุดยั้งกิจการการปรุ่งแต่งนิวเคลียร์ของอิหร่านเสีย และให้ความ ร่วมมือกับทบวง พลังงานปรมาณูสากล หรือ IAEA ในเรื่องนี้ OIC สนับสนุนสิทธิของรัฐบาล อิหร่านที่จะวิจัยในเรื่องนิวเคลียร์ นอกจากนี้ OIC ยังต่อต้านการใช้ทวีมาตฐานของ IAEA ใน กรุงเวียนนา ต่อกรณีของอิหร่าน และสนับสนุนวิธีการทางการทูตในกรณีนี้ OIC ต่อต้าน การใช้อำนาจและต่อต้านข้อกำหนดในการแข่งกันที่บางประเทศนำเอามาชมเชยและนำเอาเรื่องนี้ เข้าสู่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

OIC ต้องการสนับสนุนโครงการนิวเคลียร์ของรัฐบาลอิหร่าน อันเป็นสิทธิที่รัฐใดๆ ก็ ตามสามารถแสวงหาความสามารถทางนิวเคลียร์เพื่อการวิจัยและเพื่อการใช้ในทางสันติได้ บทบาทของ OIC นั้นมิได้มีแค่เพียงการสนับสนุนโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเท่านั้น แต่ OIC ยังอ้างอีกว่าในภูมิภาคตะวันออกกลางควรจะเป็นเขตปลอดอาวุธทำลายล้าง (Weapons of mass destruction) หรือ WMD ทั้งนี้ประเทศในภูมิภาคไม่ควรมีอาวุธนิวเคลียร์ บทบาทของ OIC แสดงให้เห็นเอกภาพของการรวมตัวกันเพื่อปกป้องอิหร่านจากแรงกดดันของตะวันตกใน การแข่งกันทางเศรษฐกิจและทางทหาร ในเรื่องของการพัฒนานิวเคลียร์ระหว่างอิหร่านและ อินเดีย นั้น ชาวมุสลิมได้ตั้งคำถามถึงทวีมาตฐานที่เห็นกันอยู่ คำประกาศและแถลงการณ์ ร่วมของ OIC เป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับรัฐบาลอิหร่านที่จะต่อต้านแรงกดดันจากชุมชน ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปที่มีต่อโครงการนิวเคลียร์ จากข้อคิดเห็นและสิ่งที่ OIC ได้เตือนให้เห็นในเรื่องทวีมาตฐานจะทำให้อิหร่านอยู่ในลักษณะ สมดุลในการเจรจา กับกลุ่มที่เข้มแข็งที่มีอยู่อย่างสหภาพยุโรป EU-3 (อังกฤษฝรั่งเศสและ เยอรมนี) และ IAEA และท้ายที่สุด OIC ได้พยายามที่จะสร้างสันติภาพอันมั่นคงขึ้นในภูมิภาค โดยผู้นำของประเทศมุสลิมได้ประกาศปฏิญญาการถูกแข่งกันฝ่ายเดียว ซึ่งอาจจะบังคับต่อ ประเทศใดๆ ในรัฐสมาชิก โดยปัจจุบันนี้มีประเทศมุสลิมสองประเทศได้ตกอยู่ภายใต้การยึด ครองของต่างชาติ ซึ่งในจำนวนนี้หนึ่งประเทศได้กลายเป็นเป้าหมายของสหรัฐอเมริกาใน

⁶⁴ อนุช อาภาภิรมและคณะ รายงานฉบับที่ 1 ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ สถานการณ์และแนวโน้มใน ตะวันออกกลาง (เมษายน , 2006) ตะวันออกกลางในบริบทโลก : จากจุดเดือดสู่ศูนย์กลางอำนาจ โลก? จัดทำโดยโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MIDESP) สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการ วิจัย (สกว.) 24 พฤษภาคม 2006, หน้า 23.

ในการประชุมที่เมืองบุตรจาญา (Putrajaya) ประเทศมาเลเซียเมื่อวันที่ 16-17 ตุลาคม ปี ค.ศ. 2004 ผู้นำรัฐในฐานะผู้นำของมุสลิมอุมมะฮ์ได้ย้ำถึงความจำเป็นที่จะให้ อัล-กูดส์ อัช-ชาร์ฟ⁵⁸ และสถานศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายของอัล-กูดส์ อยู่ภายใต้อธิปไตยของชาวปาเลสไตน์ และได้ประณามความพยายามทั้งหลายของอิสราเอล ซึ่งใช้อำนาจแห่งการครอบครองที่จะทำให้อัล-กูดส์ อัช-ชาร์ฟ กลายเป็นของชาวยิวและเปลี่ยนลักษณะของชาวอาหรับให้เป็นอาชญากรรมสงคราม ตลอดจนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งกระทำขึ้นโดยกองกำลังที่เข้ายึดครองชาวปาเลสไตน์⁵⁹

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการต่อต้านประเทศอิสราเอล แต่ก็ดูเหมือนว่าอิสราเอลจะمينเฉยต่อมาตรการของ OIC ทั้งนี้ก็เพราะสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นพันธมิตรของอิสราเอลในตะวันออกกลางได้ให้ความช่วยเหลือรายปีแก่อิสราเอลเป็นเงินราว 3 พันล้านเหรียญสหรัฐ และอิสราเอลก็มีกองกำลังทางทหารที่เข้มแข็ง ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่ความพยายามของ OIC ที่จะปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจะมีผลอะไรขึ้นมาได้ แม้แต่ข้อติของสหประชาชาติและกฎหมายสิทธิมนุษยชนอิสราเอลก็จะละเมิดตลอดมา ทั้งนี้อิสราเอลทราบดีว่าสหรัฐฯ จะให้การหนุนหลังการกระทำของตน ตัวอย่างเช่นในคณะมนตรีความมั่นคง (Security Council) สหรัฐอเมริกาโดยทั่วไปจะไม่นำปัญหาความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์เข้ามาอยู่ในวาระ เมื่อสมาชิกของคณะมนตรีนำเอาข้อติมากล่าวถึงและขานรับต่อวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นระยะๆ ในส่วนของสหรัฐอเมริกาก็จะใช้มติคัดค้านหรือการวีโต้ (Veto)⁶⁰ ดังนั้นบทบาทของ OIC ในการแก้ไขปัญหาอิสราเอล-ปาเลสไตน์ที่มีมาอย่างยาวนานจึงเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรถ้าหากสหรัฐฯ ยังคงสนับสนุนอิสราเอลอย่างไร้เหตุผล

ในการเลือกตั้งทั่วไปของชาวปาเลสไตน์ขบวนการฮามาสชนะการเลือกตั้ง แต่ก็ถูกปฏิเสธจากสหรัฐอเมริกาและอิสราเอล พวกเขาถือว่าฮามาสเป็นกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งต้องการจะทำลายอิสราเอล ในกรณีนี้ OIC ได้พยายามเชิญชวนขบวนการฮามาสเข้าสู่กระบวนการสันติภาพและยืนยันที่จะให้การช่วยเหลือทางการเงินแก่ชาวปาเลสไตน์ ในทรรศนะของอับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวี (Abdullah Ahmad Badawi) ผู้นำมาเลเซียชาวปาเลสไตน์ทุกคนมีแรงบันดาลใจต่อสันติภาพเนื่องจากพวกเขาต้องทนทุกข์ทรมานมาเป็นเวลานาน บาดาวีจึงเรียกร้องให้พวกเขาได้มีโอกาสมีชีวิตที่สงบสันติและเมื่อพวกเขามีสันติพวกเขาก็จะรู้ถึงการอยู่อย่างสันติกับผู้อื่นด้วยเช่นกัน⁶¹

⁵⁸ นครเยรูซาเล็ม

⁵⁹ Timeline : Organisation of the Islamic Conference 29 December 2004

(http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/country_profiles/1564339.stm).

⁶⁰ Israel, Palestine and the Occupied Territories,

(<http://www.globalpolicy.org/security/issues/isrlindx.htm>)

⁶¹ OIC Must Extending Aid To Sanction-Gripped Palestine, Says Abdullah,

(<http://www.ssig.gov.my/Images/OIC%20Must%20Extending%20Aid%20To%20Sanction.doc>)

อย่างไรก็ตาม จนถึงเวลานี้ความขัดแย้งยังคงตกกันไม่ได้และดูเหมือนจะรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีก บทบาทของ OIC ในการแก้ไขความขัดแย้งยังคงอยู่แค่ขอบๆ และไม่ชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาแล้ว ความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์ก็เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า บทบาทของ OIC ยังมีความเด็ดขาดน้อยกว่าสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลาง

แม้ว่าชาวมุสลิมส่วนใหญ่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งนี้มาเป็นทศวรรษแล้ว พวกเขาก็ยังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะทำงานเพื่อต่อต้านอิสราเอลหรือจะยอมรับอิสราเอล หรือแม้แต่การป้องปรามอิสราเอลก็มีอยู่นานๆ ครั้ง ความลังเลดังกล่าวก่อให้เกิดภาวะไม่มีความสงบ ไม่มีสงคราม (no-peace no-war) ซึ่งผู้ที่เปราะบางที่สุดก็คือชาวปาเลสไตน์ รัฐสมาชิกของ OIC มีความจำเป็นจะต้องนำเอากระบวนการที่เป็นเอกฉันท์เข้ามาเพื่อจัดการกับปัญหาอิสราเอล การไม่มีความสงบและไม่มีสงครามนี้ทำให้ความเจ็บปวดให้แก่กลุ่มมะฮ์

ปัญหาอิสราเอล ปาเลสไตน์ไม่เคยหายไปจากการให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ และ OIC จะให้การสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์อยู่ตลอดเวลา OIC ไม่เพียงแต่จะประณามปฏิบัติการทางทหาร และเรียกร้องให้สหประชาชาติปกป้องประชาชนชาวปาเลสไตน์เท่านั้น แต่ยังให้การปฏิเสธต่อความพยายามใดๆ ก็ตามที่จะเชื่อมโยงการก่อการร้ายเข้ากับการต่อสู้ของประชาชนชาวปาเลสไตน์ในความพยายามที่จะสร้างรัฐเอกราชขึ้นมาโดยมีนครเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวง⁶²

ในกรณีของปาเลสไตน์และดินแดนยึดครองอาหรับ OIC ได้ยื่นกรณที่จะ

1. ใช้ความพยายามทั้งหมดเพื่อให้การยึดครองดินแดนปาเลสไตน์ซึ่งถูกครอบครองมาตั้งแต่ปี 1967 สิ้นสุดลงรวมทั้งนครเยรูซาเล็มตะวันออก เยาลันหรือโกลัน (Kolan)⁶³ ของซีเรียและการถอนตัวของอิสราเอลทั้งหมดออกจากดินแดนเลบานอนให้เป็นไปตามมติ 425 ของคณะมนตรีความมั่นคง และขยายการสนับสนุนเพื่อสิทธิของชาวปาเลสไตน์ในการกำหนดใจตนเองและการสถาปนารัฐอิสระของพวกเขา โดยมีอัล-กุดส์ อัล-ซารีฟอยู่ในฐานะเมืองหลวง
2. คงจุดยืนของความเป็นหนึ่งเดียวในมติที่ครอบคลุมของปัญหาปาเลสไตน์ซึ่งเป็นไปตามข้อมติของ OIC ข้อมติของ UN รวมทั้งข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 242, 338, 1515 และมติของสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติที่ 194 มติของข้อเสนอเพื่อสันติของอาหรับ (Arab Peace Initiative) และแผนสันติภาพโรดแมป (Roadmap) ด้วยความร่วมมือและการปรึกษากับสหประชาชาติ และการอ้างสิทธิอื่นๆ อย่างเช่น การ

⁶² Maria Ressa, 2002. "Islamic states reject terrorism tag"

<http://edition.cnn.com/2002/WORLD/aslapcf/southeast/04/02/malaysia.terrorconf>

⁶³ รู้จักกันโดยทั่วไปว่าโกลันหรือที่ราบสูงโกลัน

ถอนตัวออกทั้งหมดในฐานะสิ่งที่ต้องทำก่อนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ปกติกับอิสราเอล และเพื่อให้ OIC มีบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพ

3. ย้ำถึงความสำคัญที่เป็นแกนกลางแห่งภารกิจของอัล-กูดส์สำหรับมุสลิมอุมมะฮ์ ความจำเป็นที่จะให้สิทธิของชาวปาเลสไตน์ที่อาศัยอยู่ในเมือง รั้วยามรดกของเมือง รวมไปถึงถึงอัตลักษณ์ของอาหรับและอิสลามในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นปึกแผ่นและจุดที่มาพบกันของศาสนาที่มีพระเจ้าเช่น ย้ำถึงความศักดิ์สิทธิ์ของมัสญิดอัล-อักซอและสิ่งปลูกสร้างของอัล-อักซอด้วยการต่อต้านการละเมิดต่างๆ และความจำเป็นที่จะปกป้องสถานที่ต่างๆ ของอิสลามและคริสเตียน ต่อสู้กับการทำให้นครศักดิ์สิทธิ์เป็นของชาวยิว (Judaization) และสนับสนุนความพยายามของคณะกรรมการ อัล-กูดส์ ภายใต้การเป็นประธานของกษัตริย์โมฮัมเหม็ดที่ 6 (His Majesty King Mohamed VI) สนับสนุนกองทุนบัยต์มาล อัล-กูดส์ (Baymal Al-Quds) และอัล-อักซอ สนับสนุนความมุ่งมั่นของประชากรอัล-กูดส์และสถาบันต่างๆ และสร้างมหาวิทยาลัยอัล-อักซอในอัล-กูดส์ อัช-ซารีฟ
4. ขยายการสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อองค์การปาเลสไตน์ (Palestinian Authority) ในความพยายามที่จะไกล่เกลี่ยเพื่อสิทธิของชาวปาเลสไตน์ที่แบ่งแยกมิได้และขยายความช่วยเหลือที่จำเป็นเพื่อยืนยันถึงการควบคุมดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด การข้ามเขตระหว่างประเทศ การเปิดสนามบินและท่าเรือของเมืองกาซาอีกครั้งและเชื่อมต่อเมืองกาซากับเวสต์แบงก์เพื่อยืนยันถึงการเคลื่อนไหวอย่างอิสระของชาวปาเลสไตน์
5. ทำงานร่วมกันกับชุมชนระหว่างประเทศเพื่อบังคับให้อิสราเอลรื้อถอนที่อยู่อาศัยของพวกเขาในดินแดนยึดครองปาเลสไตน์และการเข้าครอบครองที่ราบสูงญะลันของซีเรีย ขจัดการแย่งชิงแห่งของเผ่าพันธุ์ที่สร้างขึ้นในดินแดนปาเลสไตน์ ทั้งภายในและรอบๆ นครแห่งอัล-กูดส์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสหประชาชาติและศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ)

OIC กับสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลาง

หนึ่งในหลักการของ OIC คือ "รักษาความมีอธิปไตย, เอกราชและบูรณภาพแห่งดินแดนของแต่ละรัฐ" ดังนั้นในปี ค.ศ.1990 เมื่ออิรักรุกรานคูเวตรัฐสมาชิกของ OIC ก็ต่อต้านประธานาธิบดี ซัดดัม ฮุสเซน และเข้าร่วมกับกองกำลังผสมสหประชาชาติเพื่อบังคับให้กองกำลังของอิรักออกมาจากคูเวต

อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปสิบปี สหรัฐอเมริกาก็เข้ามารุกรานอิรักเมื่อเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 2003 การรุกรานของสหรัฐอเมริกาต่ออิรักได้รับการปฏิเสธจากรัฐสมาชิกของ OIC ทั้งนี้รัฐสมาชิกของ OIC จะไม่เข้าร่วมในการรุกรานชาวอาหรับและชาติมุสลิม

แถลงการณ์ที่ออกโดยรัฐสมาชิก OIC 57 ประเทศ เรียกร้องให้ประเทศมุสลิม “หลีกเลี่ยงการใช้ปฏิบัติการทางทหารใดๆ ที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ความไม่มั่นคงและบูรณภาพแห่งดินแดนของอิรักหรือชาวมุสลิมคนใดๆ”⁶⁴

อย่างไรก็ตามหลักจากกองทหารของสหรัฐอเมริกาบุกอิรักในปี ค.ศ. 2003 และกองกำลังจากนานาชาติของสหประชาชาติเข้าไปวางกำลังอยู่ในภูมิภาคนั้น รัฐสมาชิก OIC ก็สนับสนุนรัฐสมาชิกให้ส่งกำลังทหารเข้าไปในอิรักเพื่อช่วยทำให้อิรักมีความมั่นคง ในขณะที่อับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวี นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียและประธาน OIC คนปัจจุบันได้ยืนยันกรณที่จะสนับสนุนความคิดดังกล่าวดังที่เขาได้พูดว่าธรรมชาติของเราก็คือ เราต้องการสนับสนุนประเทศต่างๆ ที่จะทำเช่นนั้นได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่อยู่รอบๆ ซ้ำซึ่งอยู่ไม่ไกลจากอิรักมากนัก จากสิ่งที่ปรากฏให้เห็น บางทีมันอาจจะเป็นเรื่องที่ดีกว่า (ที่จะส่งกองกำลังทางทหารไปอิรัก มาเลเซียจะไม่ส่งทหารไปอิรักในเวลานี้ แต่ก็ไม่ได้กีดกันผู้อื่นให้ทำเช่นนั้น⁶⁵

สำหรับบทบาทของ OIC ในปัจจุบันในสงครามอิรักครั้งที่สองนั้น แม้ว่านโยบายต่างๆ จะเป็นการทำตามกฎบัตรของ OIC แต่ OIC ก็ไม่มีปฏิบัติการใดๆ และยังคงดูเหมือนว่าขาดเอกภาพอยู่ ตัวอย่างเช่นเมื่อระบอบของซัดดัมถูกโค่นลงก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันในรัฐสมาชิกว่าจะส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปยังอิรักดีหรือไม่ ตุรกีสนับสนุนให้ส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปยังอิรักเคียงคู่ไปกับกองกำลังของสหรัฐอเมริกา แต่รัฐสมาชิกส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยเลยที่จะส่งกองกำลังรักษาสันติภาพไปที่นั่นโดยปราศจากการมอบอำนาจของสหประชาชาติ⁶⁶ สิ่งนี้ทำให้ OIC ขาดมาตรการที่มีผลในการแข่งขันท่อสหรัฐอเมริกา บทบาทของ OIC จึงไม่ต่างไปจากองค์การที่มีได้เป็นมุสลิมในการช่วยเหลือรัฐมุสลิมและสมาชิกในรัฐมุสลิมแต่อย่างใด

ดูเหมือนว่า OIC มีความกระอักกระอ่วนใจที่จะใช้มาตรการที่เข้มแข็งต่อความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์และต่อสหรัฐอเมริกาเพราะจะมีผลในทางลบตามมาในภายหลัง นอกจากนี้ยังมีปัญหาความขัดแย้งอยู่ในหมู่สมาชิกของ OIC รวมทั้งความยากลำบากทางเศรษฐกิจและสงครามกลางเมืองที่ยังดำเนินอยู่ต่อไปในบางประเทศและ OIC ก็ได้สร้างกองกำลังของตนเองขึ้นมา ปัญหานี้นำไปสู่คำถามที่ว่า OIC จะพัฒนาขึ้นมาในอนาคตได้อย่างไร

2.2 OIC กับการก่อการร้าย

OIC พยายามที่จะแก้ไขประเด็นปัญหาการก่อการร้ายดังต่อไปนี้ ประการแรก OIC มุ่งมั่นที่จะต่อสู้กับการก่อการร้าย และขานรับต่อพัฒนาการต่างๆ ในด้านที่มีผลต่อชาวมุสลิม

⁶⁴ OIC “Totally Rejects” U.S War On Iraq, Last Update : Apr.16,2006

(http://www.islamonline.net/english/News/2003-03/05/article_13.shtml)

⁶⁵ OIC chief urges Muslim role in Iraq, 05 June, 2004

(<http://english.aljazeera.net/NR/exeres/FE850BF5-6A44-476D-80A1-622E6AA4A9E9.htm>)

⁶⁶ Angry Islamic States Tell US to Get Out of Iraq, October 13,2003.

<http://www.commondreams.org/headlines03/1013-03.htm>.

หลังจากการโหมตีเมื่อวันที่ 11 เดือนกันยายน (9/11) ปี ค.ศ. 2001 ประการที่สอง OIC ได้เรียกร้องให้ใช้มาตรการ ในการต่อสู้กับการก่อการร้ายระหว่างประเทศที่มีมาช้านาน รวมทั้งประมวลข้อปฏิบัติ (Code of Conduct) ในการต่อสู้กับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ในการประชุมของ OIC เพื่อต่อต้านการก่อการร้ายสากลนั้น OIC ได้กล่าวถึงคำนิยามของการก่อการร้าย การประกาศสมัยประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 9 รวมทั้งมติที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ OIC ยังได้ยืนยันอีกครั้งถึงความมุ่งมั่นต่อหลักการและคำสอนที่ถูกต้องของอิสลามที่ว่าด้วยการรุกราน คำนิยามของสันติภาพและความเคารพ อย่างเช่นข้อห้ามในการสังหารผู้บริสุทธิ์และปฏิเสธความพยามใดๆ ก็ตามที่จะนำเอาอิสลามและมุสลิมไปเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย⁶⁷ เพราะการก่อการร้ายไม่มีส่วนอยู่กับศาสนา อารยธรรมหรือเชื้อชาติใดๆ รวมทั้งย้ำว่าปฏิบัติการป้องกันเพื่อต่อสู้กับการก่อการร้ายต้องไม่นำไปสู่เรื่องราวของชาติพันธุ์หรือศาสนาใดๆหรือทำให้ชุมชนใดตกเป็นเป้า OIC ได้ย้ำถึงความสำคัญของการกล่าวถึงสาเหตุเบื้องต้นของการก่อการร้ายโดยได้เรียกร้องให้เห็นว่าสงครามต่อต้านการก่อการร้ายจะไม่ได้ประสบความสำเร็จถ้าหากปล่อยให้มียุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่การทำให้การก่อการร้ายเฟื่องฟู ซึ่งรวมทั้งการยึดครองของต่างชาติ การครอบครองอย่างอยุติธรรมและการกีดกัน OIC มุ่งมั่นที่จะทำตามหลักการที่มีอยู่ในกฎบัตรของสหประชาชาติ รวมทั้งหลักการของการไม่แทรกแซงกิจการภายใน ให้การเคารพต่ออธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนตลอดจนกฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาและเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ OIC ยังยืนยันถึงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติการในระดับระหว่างประเทศและโดยความร่วมมือกับนานาชาติในการต่อสู้กับการก่อการร้ายอีกด้วย

ที่ผ่านมา OIC ได้ใช้ความพยายามอย่างมากในการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายเช่น OIC ได้ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในภูมิภาคต่างๆ รวมทั้งจัดการคุกคามของการก่อการร้ายในดินแดนต่างๆ ที่มีความขัดแย้งกันอย่างเช่นความขัดแย้งปาเลสไตน์-อิสราเอล สถานการณ์ในอิรักและอัฟกานิสถาน

⁶⁷ โดยทั่วไปศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมจะถูกพูดถึงในฐานะผู้ก่อการร้าย กบฏ หัวรุนแรงและบ่อยครั้งคำนิยมอิสลาม วัฒนธรรม และอารยธรรมถูกอธิบายว่าเป็นปฏิกริยา การโหมตีนี้มุ่งที่จะลดคำวัฒนธรรมอิสลามลงด้วยการสร้างภาพวัฒนธรรมอาหรับอิสลามว่าไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้กับค่านิยมของตะวันตกหรือของยุโรปซึ่งอ้างโดยผู้สนับสนุนของพวกเขว่าเป็นสากล บ่อยครั้งประเด็นต่างๆ ในเรื่องประชาธิปไตย เสรีภาพ สิทธิมนุษยชน และสถานะของสตรีจะถูกจัดประเภทอย่างผิดๆ และไม่ตรงต่อความเป็นจริง ซึ่งแปลกแยกไปจากอิสลามและตรงข้ามกับจิตวิญญาณและหลักการของอิสลาม สำหรับรายละเอียดในเรื่องนี้ดู Ismail Ibrahim, *The Image of Islam : An Insight Jurnal IKIM* Vol.4 No.1 January/June 1996, p.67.

ชัยค์ (Sheikh) อัซฮัร⁶⁸ มุฮัมมัด ชัยยิด ฆอนฆอวียี กล่าวยืนยันแก่นักวิจัยจากประเทศไทยว่า “ศาสนาอิสลามปฏิเสธความรุนแรงและการก่อการร้ายในทุกรูปแบบ อิสลามเรียกร้องไปสู่การให้อภัยและการประนีประนอม การให้ความร่วมมือช่วยเหลือ การทำความรู้จักเชื่อมสัมพันธ์ต่อกันและความยุติธรรม อิสลามจะอยู่เคียงข้างผู้ถูกอธรรมจนกว่าผู้ถูกอธรรมจะได้รับความเป็นธรรม⁶⁹”

มุฮัมมัด ชัยยิด ฆอนฆอวียีย้ำว่า “มหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร จะคงบทบาทที่สำคัญและจะเข้าร่วมในทุกๆ การประชุม เพื่อจะแสดงให้เห็นข้อเท็จจริง และรูปแบบที่ถูกต้องชัดเจนของอิสลาม และเน้นจุดยืนที่มั่นคงของอัล-อัซฮัรด้วยการปฏิเสธที่จะใช้ความรุนแรงและการก่อการร้ายในโลกนี้ และในข้อเท็จจริงแล้วการพบปะช่วยเหลือกัน และการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน จะไม่นำมาซึ่งความขัดแย้งอย่างที่มีบางคนเคยกล่าวไว้⁷⁰”

OIC กับสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการก่อการร้าย

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและ OIC นั้นมีจุดยืนร่วมกันในประเด็นปัญหาการก่อการร้าย ในบทสรุปการประชุมสุดยอดของ OIC ในนครมักกะฮ์เมื่อวันที่ 7 และ 8 เดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2005 นั้นสหรัฐอเมริกาได้เห็นพ้องอย่างมากในคำประกาศของ OIC โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถลงการณ์ประณามการก่อการร้ายและประณามผู้นิยมวิธีการรุนแรงสมาชิกประเทศต่างๆ ของ OIC ไม่เพียงแต่ตัดสินใจจะเผชิญหน้ากับการก่อการร้ายและพวกหัวรุนแรงเท่านั้น แต่ยังจะสนับสนุนการส่งกองกำลังรักษาความสงบเข้าไปในอิรักอีกด้วย ทั้งๆ ที่รัฐมนตรีช่วยต่างประเทศของอิรักได้ปฏิเสธอย่างชัดเจนว่ามีให้มีการส่งกองกำลังใดๆ เข้าไปในอิรัก นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดรัฐมนตรีต่างประเทศของอิรัก นายฮอชยาร์ เซบิรี (Hoshyar Zuberi) ก็หลีกเลี่ยงที่จะทำให้อิรักขยายตัวออกไป สัญญานการสนับสนุนในการเข้าไปมีบทบาทในอิรักของ OIC เริ่มเด่นชัดขึ้นหลังจากมีการพบปะกันของรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ในกรุงอิสตันบูลระหว่างวันที่ 16-17 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 ในการประชุมครั้งนี้นายโคฟี อันนัน (Kofi Annan) ได้เรียกร้องให้รัฐสมาชิกของ OIC เข้าไปมีส่วนต่อสันติภาพและความมั่นคงของอิรัก ต่อมาสมาชิกของ OIC จากสามรัฐคือตูนิเซีย โมร็อกโก และปากีสถานได้ประกาศถึงความพร้อมที่จะส่งกองกำลังรักษาความสงบเข้าไปในอิรัก เชื่อกันว่าประเทศอื่นๆ ที่เป็นสมาชิกของ OIC จะส่งกองกำลังของตนตามหลังไป หากว่าสหประชาชาติยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นตามมาของพวกเขา แทนที่จะละเลยพวกเขา⁷¹

⁶⁸ ประธานบริหารสูงสุดของมหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัรและผู้นำศาสนาสูงสุดของอียิปต์ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชาวมุสลิมจาก 105 ประเทศเข้ามาศึกษา และเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดในโลกมุสลิม

⁶⁹ *Al-Ahram*, Tuesday 13 December, 2005 หน้า 14.

⁷⁰ เศาตุลอัซฮัร (หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอาหรับ) Friday 14 December, 2005 , p.1

⁷¹ www.whitehouse.gov/news/releases/2005/12/20051212.htm.

ในเรื่องการก่อการร้ายนั้นแม้จะมีคำนิยามต่างๆ อยู่มากมาย ชุมชนนานาชาติก็ยังคงตกลงไม่ได้ถึงนิยามที่ครอบคลุมและเป็นสากลของคำว่าก่อการร้ายที่ยอมรับกันได้ ในบางครั้งการค้นหาคำนิยามของคำว่าก่อการร้ายที่ครอบคลุมก็เป็นมายาภาพ ในขณะที่ไม่มีใครสงสัยเลยว่าทุกการกระทำของการก่อการร้ายไม่ว่าจะกระทำโดยบุคคล กลุ่ม หรืออำนาจหน้าที่ของรัฐ ล้วนเป็นสิ่งที่ได้รับการประณามทั้งสิ้น ด้วยการต่อสู้เพื่ออิสรภาพที่เข้มข้นในหลายๆ ส่วนของโลกผสมผสานกับการเปลี่ยนแปลงที่ดำเนินต่อไป ทำให้ปัญหาการนิยามคำว่าก่อการร้ายยิ่งสลับซับซ้อนมากขึ้น ไม่มีคำนิยามใดที่ได้รับการยอมรับ ยกเว้นผู้นิยามเองจะพอใจ

อย่างไรก็ตาม คำว่าการก่อการร้ายที่ดูเหมือนจะนำความพอใจมาให้ทุกฝ่ายน่าจะหมายถึง การกระทำที่เป็นความรุนแรงต่อพลเรือน และการกระทำที่มากเกินไปจากผู้มีอำนาจหน้าที่ของรัฐ ที่เรียกกันว่าการก่อการร้ายโดยรัฐ⁷²

องค์การการประชุมอิสลาม (OIC) มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการต่อสู้กับการก่อการร้าย OIC มีบทบาทสำคัญในการนำเอายุทธศาสตร์การต่อสู้กับการก่อการร้ายมาใช้ได้อย่างได้ผล ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าสมาชิกของ OIC เองก็ได้รับความทุกข์ยากอันเนื่องมาจากการก่อการร้ายเช่นกัน หลายประเทศมองดูโลกอิสลามว่าเป็นโลกแห่งการก่อการร้าย ซึ่งเป็นการมองแบบมีอคติ ทั้งนี้ OIC ได้พยายามชี้ชวนให้ชุมชนระหว่างประเทศเข้าใจว่าอิสลามกับการก่อการร้ายมิได้เป็นอย่างเดียวกันและไม่เคยเป็นมาก่อนและจะไม่เป็นเช่นนั้นด้วย⁷³

OIC ได้เน้นถึงประเด็นในการต่อสู้กับการก่อการร้ายไว้ดังนี้

1. เน้นในการประณามการก่อการร้ายในทุกรูปแบบและปฏิเสธข้ออ้างใดๆ หรือการหาเหตุผลใดๆ เพื่อการก่อการร้าย พิจารณาถึงการก่อการร้ายว่าเป็นปรากฏการณ์ทางโลก ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาเผ่าพันธุ์ สีผิว หรือประเทศใดๆ และแยกมันออกไปจากเรื่องการต่อต้านอันชอบธรรมจากการครอบครองของต่างชาติ โดยไม่อนุญาตให้มีการสังหารพลเมืองที่บริสุทธิ์
2. แนะนำการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพ ครอบคลุมไปถึงกฎหมายของชาติและการนิติบัญญัติเพื่อที่จะทำให้ปฏิบัติการของการก่อการร้ายเป็นอาชญากรรมทั้งผู้สนับสนุนทั้งในทางการเงิน หรือการปลุกปั่นให้มีการก่อการร้าย
3. ในการประชุมของ OIC OIC ได้ยืนยันถึงความมุ่งมั่นในการต่อสู้กับการก่อการร้ายร่วมมืออย่างแข็งขันในการใช้ความพยายามเพื่อตอบโต้การก่อการร้ายและความพยายามที่จะนำเอาข้อเสนอของการประชุมนานาชาติเรื่องการต่อสู้กับการก่อการร้าย ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงริยาฎ (Riyadh) ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2005 มาใช้ รวมทั้งการตั้ง

⁷² จรัญ มะลูลีม บางนิยามของการก่อการร้าย มติชนสุดสัปดาห์ กุมภาพันธ์ , 2546 หน้า 31.

⁷³ <http://www.un.org/News/Press/docs/2001/sgsm7989.doc.htm>.

ศูนย์กลางเพื่อการต่อสู้กับการก่อการร้ายระหว่างประเทศขึ้น รวมทั้งขอแนะนำจากการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ในเรื่องการก่อการร้ายซึ่งจัดขึ้นในกรุงกัวลาลัมเปอร์ในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2002

4. สนับสนุนความพยายามในการพัฒนาประมวลพฤติกรรมในการต่อสู้กับการก่อการร้าย และเพื่อที่จะจัดการประชุมระหว่างประเทศหรือประชุมสมัชชาพิเศษของสมาชิกสหประชาชาติเพื่อเน้นถึงความเห็นร่วมกันระหว่างประเทศในการสร้างยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมเพื่อต่อสู้กับปรากฏการณ์ที่เป็นอันตรายนี้

การต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม⁷⁴ ในการต่อสู้กับเรื่องนี้ OIC ได้เน้นย้ำดังนี้

1. ยินกรานความรับผิดชอบของชุมชนระหว่างประเทศ รวมทั้งรัฐบาลทุกๆ รัฐบาลยืนยันถึงการเคารพต่อทุกๆ ศาสนาและต่อสู้กับการใส่ร้ายป้ายสีของพวกเขา
2. ยินกรานถึงความจำเป็นที่จะต้องเผชิญกับโรคเกลียดกลัวอิสลามด้วยการก่อตั้งฝ่ายสังเกตการณ์ในสำนักเลขานุการของ OIC เพื่อตรวจตราทุกๆ รูปแบบของโรคกลัวอิสลาม ด้วยการออกรายงานประจำปีและยินกรานถึงความร่วมมือกับรัฐบาลและองค์กรที่ไม่ได้สังกัดรัฐบาล (NGOs) เพื่อที่จะเผชิญกับโรคกลัวอิสลาม
3. สนับสนุนให้สหประชาชาติรับมติระหว่างประเทศในการต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม และเรียกร้องให้รัฐทุกรัฐแก้ไขกฎหมายต่างๆ เพื่อที่จะต่อสู้กับโรคเกลียดกลัวอิสลาม
4. นำเสนอโครงสร้างและการสนทนาที่ยั่งยืนเพื่อที่จะหาค่านิยมที่ถูกต้องของอิสลามและให้อำนาจแก่ประเทศมุสลิมในสงครามต่อต้านความสุดขั้วและการก่อการร้าย

2.3 OIC กับการสนทนาระหว่างอารยธรรม

โลกนี้เต็มไปด้วยความรุนแรง มีการสังหารหมู่ในบอสเนีย เลบานอน ติมอร์ตะวันออก การสังหารชาวรัสเซีย โดยระเบิดของผู้ก่อการร้ายและเป็นไปได้ว่าอาจเกี่ยวพันกับเชชนเย การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวแอลเบเนียและชาวเชิร์ชในโคโซโวในเวลาต่อมา และนาโตทิ้งระเบิด

⁷⁴ Islamophobia หรือความเกลียดกลัวอิสลาม โดยปราศจากรากฐานหรือมูลความจริง ความเกลียดชังอิสลามฝังตัวอยู่ในสังคมตะวันตกมานานหลายศตวรรษ โดยเฉพาะหลังวันที่ 11 กันยายน ปี 2001 (Post 9/11) ความกลัวและเกลียดชังอิสลาม-มุสลิมได้แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างเห็นได้ชัด ไม่เว้นแต่ในสังคมไทย หลายฝ่ายบอกว่าอิสลามคือตัวกระตุ้นหรือส่งเสริมการก่อความรุนแรงเป็นรูปแบบใหม่ของลัทธิเหยียดชาติพันธุ์ (racism) ในยุโรปหลังเหตุการณ์ 9/11 พบว่าระดับ Islamophobia เพิ่มขึ้นจนถึงขั้นที่มุสลิมอาศัยการคุ้มครองทางกฎหมายด้านอาชญากรรมอันเนื่องมาจากความเกลียดชังทางศาสนา รายละเอียดในเรื่องนี้ ดู วัชรินทร์ สละหมัด อิสลาม-สื่อ-ความรุนแรง : ปฏิสัมพันธ์บนเส้นทางการสร้างภาพลักษณ์ความรุนแรง , วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสหวิทยาการ สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 33-34 , Cascian, Dominic *Islamophobia pervades UK-report BBC News*, June 2, 2004 *Is Islamophobia a myth? Prospect* (magazine), January 2005 และ The Runnymede trust, *Islamophobia : A Challenge for us all* Runnymede trust (1997) London, UNDP.

ตัวเองซึ่งทำให้เซอร์เบียถูกทำลายล้างและโคโซโวเกิดมลภาวะอันเนื่องมาจากระเบิดซึ่งไม่ระเบิดที่ตกอยู่เกลื่อนกลาด การปะทะกันที่เสี่ยงต่อความวุ่นวายในแคชเมียร์ (Kashmir) ระหว่างอินเดียและปากีสถาน ซึ่งไม่ว่าเราจะรู้สึกปลอดภัยกับธุรกิจประจำวันในเมืองหลวงอันยิ่งใหญ่ของตะวันตกแค่ไหนก็ตาม ศตวรรษแห่งความรุนแรงนี้กำลังจะจบลงพร้อมไปกับความรุนแรงทั่วโลกและการคุกคามที่เลวร้ายที่จะมาถึง

เหตุการณ์ความรุนแรงเหล่านี้ซึ่งดูเหมือนจะเป็นมากกว่าความเกี่ยวข้องของภูมิภาคหรือมีผลให้มีการเข้าไปแทรกแซงโดยสหประชาชาติหรือสหรัฐอเมริกา ทั้งหมดนี้มีบางอย่างที่เหมือนกันนั่นก็คือโลกมีความไม่เต็มใจอย่างมากที่จะยอมรับมันในความหมายหนึ่งก็คือ ตีเมอร์ตะวันออก เซเชเนีย โคโซโว อิรัก แคชเมียร์ และอัฟกานิสถาน ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาโลก ทั้งหมดนี้เป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศอิสลามหรือกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ กับวัฒนธรรมอื่นๆ

มิใช่ทั้งหมดที่เป็นการเผชิญหน้าระหว่างอิสลามกับตะวันตก แม้ว่าอิรักจะเป็นการเผชิญหน้าเช่นนั้นและได้รับการยอมรับเช่นนั้นทั่วโลกอิสลามก็ตาม แม้แต่นักไกลเกลี้ยที่ยิ่งใหญ่ของอาหรับ คือ คิงอูสเซนแห่งจอร์แดนผู้จากไปก็ได้เคยกล่าวเอาไว้ว่า "สงครามอ่าวเป็นสงครามต่อต้านชาวอาหรับและชาวมุสลิมทั้งมวล มิใช่ต่อต้านอิรักเท่านั้น" ตะวันตกยังได้เข้าไปเกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้งในอัฟกานิสถานและตีเมอร์ตะวันออก ชาวตีเมอร์นั้นเป็นชาวโรมันคาทอลิกและออสเตอร์เลียเป็นผู้นำของชาติที่รักษาสันติภาพ กระนั้นก็ตามมีความขัดแย้งอื่นๆ ที่มีเชื้อเป็นของอิสลามต่อต้านตะวันตก แต่เป็นความขัดแย้งระหว่างการฟื้นคืนชีพของอิสลามแห่งปากีสถานและการฟื้นคืนชีพของลัทธิฮินดูของอินเดีย⁷⁵

ในยุคหลังสงครามเย็น ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างอารยธรรม กลายเป็นหัวข้อที่มีการถกเถียงกันมากในระบบโลก ซึ่งเป็นผลมาจากแนวคิด "การปะทะกันทางอารยธรรม" (The Clash of Civilizations) ที่นำเสนอโดยแซมมวล ฮันติงตัน⁷⁶ (Huntington) จนนำไปสู่การถกเถียงถึงความสัมพันธ์ระหว่างอิสลามกับตะวันตก บทความของฮันติงตันที่เขียนไว้ในวารสาร Foreign Affairs ฉบับหน้าร้อนของปี ค.ศ. 1993 มีเนื้อหาสำคัญว่า

ข้าพเจ้ามีสมมุติฐานว่าแหล่งพื้นฐานของความขัดแย้งกันในโลกใหม่นั้น ไม่ได้มาจากอุดมการณ์หรือเศรษฐกิจเป็นเบื้องต้น การแบ่งแยกอันใหญ่หลวงในหมู่มนุษยชาติและต้นตอสำคัญของความขัดแย้งนั้นเป็นเรื่องของอารยธรรม รัฐบาลจะยังคงเป็นตัวแสดงที่สำคัญที่สุดในกิจการของโลก แต่ความขัดแย้งที่สำคัญของการเมืองโลกจะมีอยู่ระหว่างชาติและกลุ่มของอารยธรรมที่แตกต่างกัน การปะทะกันทางอารยธรรมมีอำนาจเหนือการเมืองโลก แนวคิดที่แตกต่างกันระหว่างอารยธรรมต่างๆ นั้นจะเป็นแนวรบในอนาคต

⁷⁵ William Rens-Mogg, *The Times*, September 20, 1999, p.20.

⁷⁶ Samuel Huntington, เป็นศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) บทความของเขาเรื่องการปะทะกันทางอารยธรรม (The Clash of Civilizations) ที่ตีพิมพ์ในวารสาร Foreign Affairs ได้รับการพูดถึงอย่างกว้างขวางทั่วโลก

เขายืนยันว่าหลังจากการสิ้นสุดสงครามเย็น ความขัดแย้งระหว่างอารยธรรมจะมีอำนาจรุนแรง ตีمرتะวันออก เซชเนีย โคโซโว อิรัก แคชเมียร์และอัฟกานิสถานจะยืนยันข้อสังเกตดังกล่าวได้เป็นอย่างดี⁷⁷

ในปี 1996 ฮันติงตันได้ขยายข้อโต้เถียงของเขาลงในหนังสือ *The Clash of Civilizations and the Remaking of the World Order* การวิเคราะห์ของเขาดูเหมือนจะพิสูจน์ได้ถึงความแม่นยำอย่างยิ่งโดยเขากล่าวว่า การมีอิทธิพลของตะวันตกที่มีต่อโลกในทุกๆ ด้านนั้นได้จบลงแล้ว เพื่อป้องกันมิให้สิ่งนี้เกิดขึ้น ตะวันตกจะต้องสร้างภาพที่ชัดเจนว่าอะไรที่คุกคามอยู่ในประเทศและในระหว่างประเทศ สิ่งนี้จะได้รับความสำเร็จเป็นประการแรกก็โดยการยอมรับว่าตะวันตกได้มาถึงขั้นตอนที่สามแล้ว นั่นคือขั้นตอนแบบยุโรปอเมริกา (Euro American Phase) นั่นก็หมายความว่าความยิ่งใหญ่ในอดีตได้รับความสำเร็จภายใต้การเป็นผู้นำของอังกฤษ ในขั้นตอนแรก ต่อมาก็เป็นของสหรัฐอเมริกา แต่สหรัฐอเมริกาก็ได้สูญเสียความสามารถนี้ไป ด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาจะต้องเข้าร่วมกับยุโรปเพื่อรักษาอำนาจสูงสุดในโลกตะวันตก (Western global supremacy) เอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา ยึดเข้าด้วยกันทางด้านวัฒนธรรมกับอารยธรรมของยุโรป และในทางการเมืองนั้นก็ปฏิบัติตามหลักการของเสรีภาพ ประชาธิปไตยและปัจเจกชนนิยม ความเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย และทรัพย์สินส่วนตัว สิ่งเหล่านี้กำลังตกอยู่ท่ามกลางการโจมตีโดยกลุ่มคนเล็กๆ แต่เป็นกลุ่มปัญญาชนและนักวิจารณ์การเมืองทางหน้าหนังสือพิมพ์ที่มีอิทธิพล การมีผู้อพยพที่มีเชื้อชาติยุโรปเข้ามาในสหรัฐ (และการเข้ามาของมุสลิมในยุโรป) จะทำให้การโจมตีนี้หนักหน่วงขึ้น เพราะผู้ที่อพยพเข้ามาเหล่านี้ไม่ยอมรับวัฒนธรรมและหลักการทางการเมืองของยุโรป

ลัทธิซึ่งถือวัฒนธรรมหลากหลายนอกจากวัฒนธรรมยุโรปนั้นจะต้องได้รับการต่อต้าน เพราะจะนำไปสู่การทำลายล้างสหรัฐอเมริกา ในที่สุด สหรัฐอเมริกาจะต้องยืนยันถึงรากเหง้าของยุโรป และหลักการทางการเมืองตลอดไปจนถึงการเคลื่อนตัวเข้าไปทางยุโรป

อารยธรรมอิสลามและอารยธรรมจีน (ขงจื้อ) นั้นมีการท้าทายให้เห็นอยู่ภายนอก อารยธรรมทั้งสองนี้มีพื้นฐานมาจากศาสนาและปรัชญาที่ต่างออกไปจากตะวันตก อิสลามนั้นต่างจากคริสต์เตียนและมีเหตุผลให้แก่ผู้ที่อยู่ในโลกอิสลามมากขึ้นในการท้าทายการมีอำนาจครอบงำของชาวตะวันตก และในทศวรรษของฮันติงตันแล้ว การท้าทายนี้จะรุนแรงขึ้น อันเนื่องมาจากการมีประชากรที่เติบโตขึ้นจำนวนมากในประเทศมุสลิมหลายๆ ประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มอายุระหว่าง 15-24 ปี คนในกลุ่มอายุนี้นับเป็นร้อยละ 20 และเนื่องจากอายุของพวกเขาเอง ทำให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะมุ่งเข้าสู่สงคราม

อารยธรรมขงจื้อภายใต้แคว้นแห่งรัฐของจีนเป็นปรัชญาของความเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (ค่านิยมเอเชีย) ซึ่งขัดต่อหลักการปัจเจกชนนิยมของตะวันตก แต่การคุกคามนั้นมาจากความรุ่งเรืองอย่างมากมายทางเศรษฐกิจของรัฐที่มีอารยธรรมขงจื้อและประเทศเอเชียอื่นๆ ฮันติงตันกล่าวว่าจากประมาณการส่วนมาก เศรษฐกิจของชาวจีนจะกลายเป็นเศรษฐกิจที่ใหญ่

⁷⁷ Willian Rens-Mogg, op.cit., p. 20

ของโลกในศตวรรษที่ 21 ในขณะที่ปี ค.ศ. 2020 เอเชียจะเป็น 7 ใน 10 ประเทศที่เศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก การเคลื่อนย้ายทางเศรษฐกิจดังกล่าวย่อมไม่เป็นที่น่าสงสัยว่ามันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านมหาอำนาจของโลกจากตะวันตกมาสู่เอเชียโดยเฉพาะอย่างยิ่งจีน

ทั้งสองวัฒนธรรมดังกล่าวต่างก็ต่อต้านการมีอิทธิพลของตะวันตก ด้วยเหตุนี้จึงมีการพัฒนาความร่วมมือกัน หรือมีการเป็นพันธมิตรกันอย่างไม่เป็นทางการระหว่างอารยธรรมทั้งสองนี้ สิ่งนี้รวมทั้งการมีจุดยืนร่วมกันในการต่อต้านการยับยั้งค่านิยมของตะวันตกในเรื่องสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย แต่ที่คุกคามมากขึ้นต่อตะวันตกได้แก่การเคลื่อนย้ายทั้งอาวุธแบบเก่าและแบบใหม่จากจีนไปยังรัฐมุสลิม สิ่งนี้จะทำให้รัฐมุสลิมพัฒนาอาวุธทำลายล้างขึ้นมาได้และเป็นไปได้ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงสมดุลแห่งอำนาจในตะวันออกกลาง

นอกจากนี้ฮันติงตันยังมีความเชื่ออีกว่าทฤษฎีของเขานั้นเหนือกว่าทฤษฎีอื่นๆ ที่มีขึ้นหลังสงครามเย็นและแพร่หลายอยู่ในสถาบันการศึกษาของตะวันตกในเวลานี้ ทฤษฎีแรกได้แก่การมีโลกเดียวที่มีความกลมกลืนกัน (One World of Harmony) คิดค้นขึ้นโดยฟรานซิส ฟูกูยามา (Francis Fukuyama) ฮันติงตันเชื่อว่าทฤษฎีนี้เป็นภาพลวง เพราะสิ่งที่เรามีอยู่ในเวลานี้มิใช่ความปรองดองแต่เป็นความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และ “การล้างเผ่าพันธุ์” การฝ่าฝืนกฎหมายและฝ่าฝืน “ระเบียบแบบแผน” ฯลฯ ทฤษฎีที่สองเป็น ทฤษฎีสองโลก เช่นการแบ่งโลกออกเป็นตะวันออก-ตะวันตก (เหนือ-ใต้) เป็นเขตแห่งสันติภาพ (Zones of peace) และเขตแห่งความจลาจล (Zone of turmoil) นั้นนับเป็นทฤษฎีที่ไม่ได้คิดว่าโลกมีความสลับซับซ้อนจึงทำได้แค่แบ่งอะไรออกเป็นแค่สองแ่งสองมุมเท่านั้น

นับได้ว่าความคิดของ Samuel Huntington สร้างความเกรียวกราวและสั่นสะเทือนไปทั่ว โดยเฉพาะในสิ่งที่เขาได้เขียนไว้ว่าจะมีการปะทะกันระหว่างค่านิยมของตะวันออกกับตะวันตก โดยทางฝ่ายตะวันออกจะมีการแข็งข้อของอิสลามและลัทธิขงจื้อ

สมมุติฐานของเขาก็คือ คนของโลกได้แบ่งออกเป็นอารยธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นพลังที่มีอำนาจอย่างต่อเนื่องในประวัติศาสตร์ช่วงต้นของมนุษยชาติ สายเลือด ภาษา ศาสนา วิถีชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ชาวกรีก (โบราณ) มีอยู่ทั่วไป... อย่างไรก็ตามในบรรดาพื้นฐานของอารยธรรมที่ถูกนิยามนั้นโดยปกติที่สำคัญที่สุดก็คือศาสนา เขาได้ชี้ถึงอารยธรรมใหญ่ๆ ในปัจจุบันหลายวัฒนธรรมด้วยกันซึ่งได้แก่ อารยธรรมญี่ปุ่น ฮินดู อิสลาม ออร์ทอดอกซ์ ตะวันตกและละตินอเมริกาทั้งหมดนี้มีความเก่าแก่มากกว่าพันปีมาแล้ว

ที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ จีน ฮินดู อิสลาม และตะวันตก แต่ละอารยธรรมมีคนไม่ต่ำกว่าพันล้าน แต่ละอารยธรรมมีศาสนาที่ได้รับการค้นพบ ซึ่งรอบๆ นั้นมีอารยธรรมก่อรูปขึ้นมา ลัทธิขงจื้อ (Confucianism) ศาสนาฮินดู (Hindusim) อิสลามและคริสต์เถียน จีนและอินเดียเป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางจึงยากมากขึ้นที่จะอ้างถึงอำนาจภายนอกอิสลาม และตะวันตกนำเสนอต่อโลกในแนวทางที่แตกต่างกัน ตะวันตกนั้นถูกรับรู้ว่าเป็นผู้มีอำนาจครอบคลุมที่เป็นแบบเฉพาะเป็นทั้งตัวแทนอำนาจสากล ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานเทคโนโลยีของสหรัฐอเมริกา และอุดมการณ์สากลซึ่งวางอยู่บนลัทธิเสรีนิยมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน การถล่มสถานทูต

จีนในกรุงเบลเกรดถูกมองจากประเทศจีนและวัฒนธรรมอื่นๆ ว่าเป็นเครื่องหมายแห่งการกระทำที่กำแหงของตะวันตก

อารยธรรมอื่นเข้าใจตะวันตกว่าเป็นผู้เต็มไปด้วยอำนาจที่น่าหวั่นเกรงในทางทหารและในด้านเศรษฐกิจ ในขณะที่ไม่สนใจความไร้ระเบียบในสังคม สูญเสียการศรัทธาในศาสนา ยาเสพติด ฯลฯ รวมทั้งมีประชากรที่มีอายุมาก มีการออมต่ำและคนว่างงาน

ตะวันตกอาจมองตัวเองว่าเป็นแบบอย่างแห่งศตวรรษหน้า วัฒนธรรมอื่นๆ เห็นว่า จะต้องหลีกเลี่ยงเท่ากับจะต้องแก่งแย่งแข่งดีกับตะวันตก ตะวันตกครอบครองเหนือกว่าอย่างสิ้นเหลือในปัจจุบันนี้ และจะยังคงเป็นอันดับหนึ่งอยู่ในเรื่องของอำนาจไปจนถึงศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงหลักๆ ได้เกิดขึ้นเช่นกัน สมดุลแห่งอำนาจในระหว่างอารยธรรมและอำนาจของตะวันตก...จะตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง อันตึงตังกล่าว

ในรอบ 75 ปี ระหว่างปี 1920-1995 การมีส่วนร่วมในการควบคุมดินแดนทางการเมืองของตะวันตกลดลงไปร้อยละ 50 ประชากรลดลงไปร้อยละ 80 ผลผลิตจากโรงงานลดลงร้อยละ 35 และแรงงานทหารลดลงไปร้อยละ 60

ในทางวัฒนธรรมอิสลามสามารถยึดเหนี่ยวผู้ศรัทธาเอาไว้ได้ ประเทศอิสลามมีข้อได้เปรียบอันยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจ ควบคุมน้ำมันสำรองส่วนใหญ่ของโลก ซึ่งคาดกันว่าจะหมดลงในเวลาใดเวลาหนึ่งในศตวรรษหน้า จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และคาดว่าจะมุสลิมจะมีอยู่ราวร้อยละ 30 ของประชากรโลกภายในปี 2025 การเข้ามาของผู้นับถือศาสนาอิสลามก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางการเมืองในยุโรปตะวันตกอย่างรุนแรง ครึ่งหนึ่งของเด็กทารกที่เกิดในบรัสเซลส์นั้นมาจากมารดาชาวอาหรับ เด็กหนุ่มที่ตักงานและชาวมุสลิมที่ไม่จงรักภักดีนั้นเป็นสิ่งที่คุกคามภายในประเทศของพวกเขาเองและในตะวันตก

การฟื้นคืนชีพของอิสลามทำให้ชาวมุสลิมมีความมั่นใจขึ้นมาใหม่ในลักษณะที่แตกต่าง มีวัฒนธรรมและค่านิยมของพวกเขา เมื่อเปรียบเทียบกับตะวันตก ตะวันตกก็เช่นกันพยายามที่จะทำให้ค่านิยมและสถาบันของตนเป็นสากล การเข้าไปแทรกแซงในเรื่องความขัดแย้งในโลกมุสลิม ก่อให้เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงในหมู่ชาวมุสลิม อันตรายนั้นอยู่ที่ปฏิกิริยาระหว่างการฟื้นฟูความมั่นใจในอิสลามซึ่งสนับสนุนโดยประชากรที่กำลังเพิ่มขึ้นและความหวาดเกรงอารยธรรมของเพื่อนบ้านตะวันตกที่มุ่งความสนใจไปที่น้ำมัน การห้ามผลิตอาวุธนิวเคลียร์ การเข้าเมือง การอยู่ใต้ของอิสราเอล และสิทธิมนุษยชน การคุกคามต่อรัสเซียนั้นเป็นการคุกคามโดยตรงมากกว่าจากกระแสนั้นปัจจุบันของการก่อการร้ายและการอ้างถึงเอกราช ชาวเชิร์ชหวาดหวั่นต่อแอลเบเนียที่จะใหญ่ขึ้น อินเดียหวาดหวั่นต่อปากีสถาน ผู้ที่มีได้เป็นประชากรมุสลิมในชาฮาราของแอฟริกาก็กังวลเช่นกัน

แน่นอนตะวันตกควรต้องแสดงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งอย่างมากในเรื่องการฟื้นฟูอิสลาม ซึ่งจะพัฒนาต่อไป ความกำแหง ลัทธิการแสดงความเหนือกว่าทางวัฒนธรรมหรือการเป็นปรปักษ์ต่อกันอย่างชัดเจน จะต้องเป็นการตอบรับที่เลวร้ายที่สุด⁷⁸

⁷⁸ Ibid.

ทฤษฎีเรื่อง "การปะทะทางอารยธรรม" ได้รับการคัดค้านจากโลกอิสลาม โดยเฉพาะนักคิดที่เป็นนักการเมืองของประเทศมุสลิมในเอเชีย เช่น จากอันวาร อิบรอฮีม อดีตรอง นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย และจากมกุฏี มุฮัมมัด อดีตผู้นำมาเลเซีย รวมถึงอับดุลเราะห์มาน วาฮิด อดีตผู้นำอินโดนีเซียด้วย ซึ่งมองว่ากลุ่มอนุรักษ์นิยมขวาจัดบางกลุ่มในตะวันตกพยายามจะทำให้โลกอิสลามตกเป็นเหยื่อโดยสร้างภาพให้อิสลามเป็นเสมือนภัยคุกคามต่อตะวันตกหลังการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์

อย่างไรก็ตาม OIC ได้แสดงปฏิกิริยาตอบโต้โดยได้นำเสนอแบบแผนการสนทนาระหว่างอารยธรรม (Dialogue among Civilizations) โดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมของอิสลาม และตะวันตกพร้อมทั้งออกประกาศแถลงการณ์เตหะราน (Tehran Declaration) ในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นของประชาคมโลกที่ต้องมีการสนทนากันระหว่างอารยธรรม พร้อมทั้งอธิบายถึงทัศนะของอิสลามต่อประเด็นการสนทนาดังกล่าว ต่อมา OIC ได้ริเริ่มจัดการสนทนาทางอารยธรรมกับสหภาพยุโรป (European Union : EU) โดยมีอียิปต์และอิหร่านเป็นตัวแทนของ OIC ในขณะที่กรีซและอิตาลีเป็นตัวแทนของสหภาพยุโรป

ในเวทีการประชุมระดับคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ (Commission of Eminent Persons) ของ OIC ซึ่งจัดขึ้นที่มาเลเซียเมื่อวันที่ 27 มกราคม ปี ค.ศ. 2005 อับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวี นายกรัฐมนตรีของมาเลเซีย ได้กล่าวเปิดการประชุม โดยพูดถึงประเด็นเรื่องการสนทนาทางอารยธรรมว่า หนึ่งในวิธีการสำคัญในการลดอคติ และความไม่เข้าใจที่ปรากฏอยู่ระหว่างชาวมุสลิมกับโลกตะวันตก คือการสนทนาระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ เขาได้แนะต่อไปว่า "OIC ต้องเรียกความเชื่อมั่นและความมั่นใจมาจากผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมในโลกที่ครอบงำด้วยสโลแกนที่ว่า "การปะทะกันทางอารยธรรม" ทำให้โรคเกลียดกลัวอิสลามลุกลามไปทั่ว ผมเชื่อว่า OIC เป็นเวทีที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนความเข้าใจอิสลามที่ผิดให้ถูกต้องให้แก่โลกที่ไม่ใช่อิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตะวันตก การสนทนาระหว่างอารยธรรมควรต้องเน้นย้ำความสำคัญของความยุติธรรมและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่มีใครสามารถปฏิเสธความจริงว่าค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมพื้นฐานที่ทุก ๆ ศาสนามิเหมือนกันตลอดช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์อย่างลุ่มลึกจะพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า มีอะไรที่เหมือนกันอย่างมากระหว่างอุดมคติของตะวันตกกับสิ่งที่อิสลามสนับสนุน ตัวอย่างเช่น รัสเซียกล่าวว่ามนุษย์เกิดมาอย่างอิสระ (man is born free) ในขณะที่อิสลามสอนว่าเด็กทุกคนเกิดมาอย่างบริสุทธิ์ (every child is born innocent) OIC ต้องเป็นผู้นำในการเข้าถึงสถาบันและวิชาการความรู้ของตะวันตก ทั้งทางโลกย์และทางศาสนา เพื่อที่จะพัฒนาความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาพื้นฐานอย่างเรื่องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และค่านิยมของครอบครัว แนวคิดเรื่องความถูกต้องและความผิดของตะวันตก ความจริงสามารถดำรงอยู่คู่กับคำสอนของอิสลาม เพราะมนุษย์นั้นต้องทำตามคำบัญชาของพระเจ้าตลอดเวลา"⁷⁹

⁷⁹ คำกล่าวเปิดประชุมระดับคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ (Commission of Eminent Persons) ของ OIC โดยนายอับดุลลอฮ์ บาดาวี นายกรัฐมนตรีคนใหม่ของมาเลเซียและเป็นประธานการประชุมสุดยอด OIC

ตลอดประวัติศาสตร์ การแลกเปลี่ยนพระชนและความคิดระหว่างอารยธรรมตะวันตกและตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างอารยธรรมอิสลามและอารยธรรมตะวันตก จะมีส่วนอนุเคราะห์ให้อยู่เสมอต่อสองอารยธรรมและต่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน

หลังจากเราถูกทิ้งไว้เบื้องหลังสงครามเย็นและก้าวเข้าสู่สหัสวรรษที่สาม (Third Millennium) ได้มีความรู้สึกถึงความจำเป็นที่จะเปิดประตูไปสู่ความสัมพันธ์ที่ตื่นตัวและการมีความสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ และการปรับตัวสู่กันและกันในระหว่างอารยธรรมเหล่านี้

การนำเสนอการสนทนาในหมู่อารยธรรมต่างๆ ที่นำเสนอโดยประธานาธิบดีคอตามิ (President Khatami) นั้นความจริงแล้วเป็นการเรียกร้องและเชิญชวนที่มีรากมาจากความคิดพื้นฐานของอิสลามซึ่งวางการสนทนา สันติภาพและการผ่อนคลายความตึงเครียดที่วางอยู่ในเรื่องความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันไว้เป็นประการแรกสุด ภายใต้กรอบการอ้างอิงที่เป็นข้อเสนอนี้ ประธานาธิบดีคอตามิเชื่อว่า “โดยผ่านวาทกรรมและการสนทนาเท่านั้นที่ความคิดและพระชนจะสามารถนำเสนอต่อโลกและมนุษยชาติจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดจากสิ่งเหล่านั้นโดยผ่านการสนทนาในขณะที่หลีกเลี่ยงความตึงเครียดและความรุนแรง” หากมนุษย์ใช้พลังงานของตนและความพยายามในศตวรรษต่อไปที่จะทำให้การสนทนาเป็นสถาบัน และทำให้การสนทนาและความเข้าใจเข้ามาแทนที่ความรุนแรงและความเป็นปรปักษ์กันแล้ว สิ่งนี้ก็จะส่งผ่านมรดกอันล้ำค่าและความสำเร็จให้คนรุ่นต่อมา

ผมมีความยินดีที่จะกล่าวว่าข้อเสนอนี้ได้รับความชื่นชมอย่างกว้างขวาง และได้รับการต้อนรับโดยชุมชนระหว่างประเทศ และจะนำไปสู่พื้นฐานที่มั่นคงเพื่อให้ชาติต่างๆ เข้าร่วมพร้อมกับวัฒนธรรมที่หลากหลายที่จะปันจุดหมายร่วมกันของมนุษยชาติ เวลานี้เป็นโอกาสในประวัติศาสตร์อารยธรรมของมนุษย์ที่จะเติมเต็มภารกิจของพวกเขาในความท้าทายและเป็นแรงบันดาลใจร่วมกันของมนุษยชนในศตวรรษที่จะมาถึง

ทิศทางของข้อริเริ่มนี้แสดงให้เห็นการยอมรับของโลกสำหรับข้อเสนอของการสนทนาระหว่างอารยธรรมที่มีได้เป็นแค่เพียงปฏิริยาทางการเมือง แต่เป็นการพัฒนาใหม่ที่ได้รับการต้อนรับโดยคนรุ่นใหม่ ซึ่งมีความปรารถนาต่อโลกที่สันติและสงบสุข ในโลกเราวันนี้มีความโน้มเอียงไปสู่รูปแบบของการปรับเข้าหากัน ในระหว่างอารยธรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลเหนือความเป็นศัตรูและการปะทะกัน และความคิดในการนำเอาการสนทนามาแทนที่การปะทะกันทางอารยธรรม (Clash of Civilizations) ก็อยู่ในตำแหน่งที่เป็นที่ต้องการและขยายตัวออกไป การสนทนาในลักษณะเช่นนี้คืออารยธรรมและเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับความหลากหลายของชาติต่างๆ

ครั้งที่ 10 ซึ่งจัดขึ้นที่มาเลเซีย เมื่อวันที่ 27 มกราคม ปีค.ศ.2005 ดูรายละเอียดได้ใน <http://domino.kln.gov.my/kln/statemen.nsf/0/3397e3c7f3f5ebee4825703f0009ea4c2?OpenDocument>.

อ้างอิงในคราวนี้ อารีย์ การตั้งรับโลกาภิวัตน์ของโลกมุสลิม : บทบาทของประเทศมุสลิมในอาเซียน (เอกสารวิจัยโครงการอาเซียนในสหัสวรรษใหม่ สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มิถุนายน-ตุลาคม 2005) หน้า 12.

หนึ่งในพื้นฐานเบื้องต้นสำหรับการสนทนาระหว่างอารยธรรมคือกฎของประชาธิปไตย และกฎหมายในประเทศต่างๆ ประเทศเหล่านี้ซึ่งเป็นตัวแทนระบอบประชาธิปไตย โดยธรรมชาติย่อมเห็นด้วยกับความปรารถนาของประชาชนของเขา และวางนโยบายต่างประเทศ ด้วยการหลีกเลี่ยงความตึงเครียดและนำไปสู่การสนทนา

สิทธิมนุษยชน อันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนได้รับนั้นเป็นความสำคัญยิ่งต่อ สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากคำสอนอันสูงส่งของอิสลามและ เป็นไปตามข้อกำหนดระหว่างประเทศของเรา เราพิจารณาตัวเองว่าเราต้องให้ความเคารพต่อ สิทธิของประชาชนซึ่งเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการตอบโต้ความรุนแรงและส่งเสริมหลักกฎหมาย แต่เราก็เชื่อว่าจะต้องมีการแยกแยะระหว่างสิทธิมนุษยชน อย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องและกลไก ของการนำเอาสิทธิมนุษยชนมาใช้อย่างผิดๆ สิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นสากลซึ่งไม่มีกรอบ ของเวลาและพื้นที่โดยเฉพาะเจาะจง เป็นการเรียกร้องความร่วมมือของอารยธรรมที่ หลากหลายและประเพณีในการเน้นย้ำถึงกฎเกณฑ์และมาตรฐานของมัน ในทหระณะของเรา สิทธิมนุษยชนสามารถได้รับการสนับสนุนบนพื้นฐานแห่งความเข้าใจในวัฒนธรรมและโลกที่มี ความหลากหลาย ด้วยการนำเอาวัฒนธรรมที่หลากหลายและความคิดมาพิจารณา ระยะเวลาสำหรับความสูงส่งของอารยธรรมหนึ่งเหนืออีกอารยธรรมหนึ่งนั้นจบลงแล้ว และ โลกเราทุกวันนี้เป็นโลกของความหลากหลายพหุนิยมและการร่วมมือกัน ไม่จำเป็นต้องพูดเลย ว่าในกระบวนการสนทนาทางอารยธรรมนั้น สิทธิมนุษยชนสามารถนำเอามาพิจารณาจาก หลายทหระณะและหลายมุมมอง

ทุกวันนี้เมื่อชุมชนระหว่างประเทศยอมรับเอาความคิดของการสนทนาระหว่างอารย ธรรมมาใช้ ซึ่งในแก่นแท้คือการปฏิเสธความคิดในเรื่องโลกวัฒนธรรมเดียว (unicultural world) การสนทนาระหว่างอารยธรรมยังยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรมและอารยธรรม ซึ่งใน ความคิดของเราถือเป็นขั้นตอนแรกในการส่งเสริมการสนทนาที่ยั่งยืน

มาตรการบางอย่างที่อิหร่านนำมาใช้ในฐานะผู้ริเริ่มความคิดในเรื่องการสนทนาระหว่าง อารยธรรมที่สหประชาชาติและในฐานะประธานหมุนเวียนของ OIC เพื่อให้เกิดผลตามความมุ่ง หมายมีดังนี้

1. นโยบายของประธานาธิบดีคอตามิ (Khatami) มุ่งไปที่การทำให้ประชาชนมีความ เข้มแข็งด้วยการยึดอยู่กับเสรีภาพ หลักกฎหมาย พหุวัฒนธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชน ขันติธรรม การร่วมมือและการสนทนา ทุกวันนี้สิ่งหนึ่งที่เป็นอิสระและควมมีชีวิตชีวา ก็คือการ ที่สาธารณชนได้ถกกันในทุกประเด็นทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งกำลังเกิดขึ้นใน อิหร่านและตัวของรัฐบาลเองจะต้องเสนอสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระในการสนทนาและเปิดให้มีการ สนทนากันในระดับระหว่างประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนการพัฒนาทางการเมืองและสังคมใน ประเทศ

2. ในด้านการลดกำลังอาวุธ และความมั่นคงนั้นรัฐบาลของสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านได้ให้การยอมรับค่านิยมสูงสุดไปจนถึงการสร้างความมั่นใจด้วยการนำตัวเองเข้าไปผูกมัดกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศจำนวนหนึ่ง

3. ในระดับภูมิภาค รัฐบาลสาธารณรัฐอิสลามของอิหร่านได้ถือโอกาสนี้ร่วมกับ OIC กระตุ้นและสนับสนุนประเทศอิสลามให้มีความกระตือรือร้น และมีบทบาทในทางสร้างสรรค์ เพื่อตัดสินจุดหมายปลายทางของโลกในอนาคต ด้วยความร่วมมือกันในอนาคตที่จะสนับสนุนสันติภาพและความมั่นคง รัฐสมาชิกของ OIC ได้แสดงความพร้อมอย่างเต็มที่ที่จะเข้าร่วมในกระบวนการสนทนาระหว่างอารยธรรมต่าง ๆ และได้ตีพิมพ์เอกสารพื้นฐานเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ไปแล้ว

การสนทนาระหว่างอารยธรรมควรจะได้รับความสะดวกเป็นพิเศษเมื่อมันจะสื่อไปถึงความก้าวหน้า สันติ การพัฒนา และชีวิตที่ดีกว่าของประชาชน ในทรรศนะของเราการสนทนาดังกล่าวในหมู่นักคิดซึ่งเป็นผู้รู้และนักวิชาการและนักการเมืองสามารถได้รับประโยชน์จากผลพวงของการสนทนา การสนทนาระหว่างอารยธรรมยังสามารถตรวจสอบปัญหาหลักที่เผชิญอยู่กับสังคมมนุษย์ และจากผลแห่งการพบปะในทางความคิดและจิตใจ ความทุกข์ยากของมนุษย์ก็จะได้รับการยกระดับขึ้นมา

การสนทนาทางอารยธรรมเป็นสิ่งที่ยั่งยืนและเป็นกระบวนการที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนด้วยการยกระดับกระบวนการนี้ และการจัดตั้งเป็นสถาบันในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ จะเป็นการยืนยันถึงสันติภาพความยุติธรรมและความอยู่ดีมีสุขของทุกชาติ

เรายินดีและสรรเสริญความพยายามที่จะเริ่มให้มีการสนทนาและหวังว่าความพยายามนี้จะดำเนินต่อไป⁸⁰

OIC กับแนวคิดแบบเป็นกลาง

ปัจจุบัน OIC ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนแนวคิดอิสลามแบบเป็นกลาง เห็นได้จากการรับหลักการเรื่องหนทางแห่งปัญญาสู่สายกลาง (Enlightened Moderation) ซึ่งไม่เห็นด้วยกับแนวคิดรุนแรง และการประชุมของ OIC ที่ซาอุดีอาระเบีย เมื่อต้นเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2005 ก็ได้มีการเสนอให้เปลี่ยนชื่อองค์การ OIC เสียใหม่เป็นองค์การของประเทศอิสลาม (Organization of Islamic Country) โดยประเทศอิสลามในที่นี้ หมายถึง ประชาชาติมุสลิม ไม่ได้หมายถึงอาณาเขตหรือเขตแดนของประเทศ⁸¹

⁸⁰ สรุปรูปจากปาฐกถาของ ฯพณฯ กะมีล คาร์ราชซี (Kamel Kharrazi) รัฐมนตรีต่างประเทศของสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านที่หอประชุมสารานิตศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 10 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1999 หน้า 1-5.

⁸¹ สัมภาษณ์นาย อะลี ยูซุฟ อี มุฟตี แห่งอียิปต์ ณ สำนักงานมุฟตีแห่งอียิปต์ โดยคณะผู้วิจัยองค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิมของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย ณ กรุงเทพฯ 12 ธันวาคม 2005

2.4 OIC กับปัญหาชนกลุ่มน้อย

ทั้งๆ ที่ในความจริงคำว่า "ชนกลุ่มน้อย" มิได้ปรากฏอยู่ในกฎบัตรของ OIC แต่มาตรา 11 A 16 ก็ได้กำหนดหน้าที่ของสมาชิก OIC เอาไว้เพื่อทำให้การต่อสู้ของชาวมุสลิมเข้มแข็ง โดยพรรคที่จะรักษาเกียรติยศของพวกเขา และเอกราชของความเป็นชาติที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยมุสลิมเอาไว้ ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมทำให้ OIC ตกอยู่ในตำแหน่งที่อ่อนไหวในทางหนึ่ง ความคิดเรื่องความเป็นปึกแผ่นของอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานความคิดของกฎบัตร OIC เป็นการรวมมุสลิมเข้าด้วยกัน ดังนั้น OIC จึงมีหน้าที่ในการสนับสนุนพวกเขาเพื่อรักษาเกียรติและสิทธิของพวกเขา ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ที่ไหน แต่ในอีกทางหนึ่งโดยนิยามแล้วความช่วยเหลือใดๆ ที่นำเสนอให้แก่ความเป็นอยู่ของชนกลุ่มน้อยก็คือการละเมิดกฎบัตรของสหประชาชาติ ซึ่งห้ามการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของรัฐต่างๆ ด้วยการรับรู้ถึงความอ่อนไหวว่า OIC อาจได้รับการกล่าวหาว่าเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในประเทศของรัฐที่มีอริปไตย อย่างไรก็ตามในการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศในปี ค.ศ. 1978 OIC ได้ให้การรับรองการจัดตั้ง กรมชุมชนมุสลิมในรัฐที่ไม่ใช่มุสลิม⁸² (The Department of Muslim Communities in Non-Muslim States)

นอกเหนือไปจากความอ่อนไหวแล้ว OIC ก็ได้แสดงความสนใจอย่างลึกซึ้งสำหรับสิทธิของชนกลุ่มน้อยมุสลิม และปัญหานี้ปรากฏอยู่ในวาระของการประชุมทุกครั้ง สถานะทั่วไปของ OIC ในประเด็นนี้นั้นอยู่ที่ว่าชนกลุ่มน้อยมุสลิมในบางประเทศที่มีคนที่ไม่ใช่มุสลิมเป็นชนส่วนใหญ่ได้รับการดูแลอย่างเลวร้าย พวกเขาขาดสิทธิทางการเมืองและศาสนาที่ได้รับจากกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นการเรียกร้องให้ประเทศเหล่านี้ให้การเคารพต่อวัฒนธรรมและความเชื่อของชนกลุ่มน้อยมุสลิมเหล่านี้ จึงเป็นการปกป้องสิทธิของพวกเขาตามกฎหมายบัตรของสหประชาชาติและการประกาศสิทธิมนุษยชนสากล

จุดยืนนี้แสดงให้เห็นว่านโยบายของ OIC ในประเด็นชนกลุ่มน้อยมุสลิมนั้นวางอยู่บนหลักการใหญ่สองหลักการที่มุ่งมั่นจะช่วยแก้ไขความอ่อนไหวของเรื่องนี้ ในอีกทางหนึ่ง OIC ได้กล่าวถึงประเด็นชนกลุ่มน้อย อย่างต่อเนื่อง ในเอกสารของ OIC จึงให้ความสนใจในเรื่องนี้ซึ่งมาจากการให้ความเคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่ในกฎบัตรของสหประชาชาติและการประกาศสิทธิมนุษยชนสากล ในอีกทางหนึ่งเอกสารของ OIC นั้นมิได้เกี่ยวข้องกับจุดหมายทางการเมืองแต่มาจากแง่มุมด้านมนุษยชนเป็นด้านหลัก

⁸² Auda, Abdel-Malek "Islamic Solidarity In a Changing world" *Al-Mustakbel Al-Arabi*, (Beirut, October 1982) , p.67.

นโยบายสองด้านในเรื่องชนกลุ่มน้อยมุสลิมปรากฏอยู่ในทุกกรณีที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่นกรณีของประเทศกัมพูชา ไชปรัส เอธิโอเปีย บัลแกเรียหรือที่เห็นได้ชัดได้แก่กรณีที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ฟิลิปปินส์และอินเดีย⁸³

2.5 OIC กับสิทธิมนุษยชน

ข้อถกเถียงว่าอะไรคือ "สิทธิมนุษยชน" กลายเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญของโลกยุคหลังสงครามเย็น ประเทศตะวันตกพยายามนำเสนอหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนตามมุมมองของตน ให้กลายเป็นหลักการสากล แล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินประเทศมุสลิม โดยไม่คำนึงว่าหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนของตะวันตกจะสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามหรือไม่ ดังนั้นปฏิกิริยาของ OIC ต่อประเด็นนี้จึงเป็นไปในลักษณะของการใช้ความพยายามที่จะนิยามมุมมองของอิสลามเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งระบุถึงความคล้ายคลึง และความแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชนของอิสลามกับของตะวันตก ข้อสรุปเรื่องสิทธิมนุษยชนตามทัศนะของ OIC เกิดขึ้น เมื่อมีการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 19 ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ในปี ค.ศ. 1990 โดยมีการออกแถลงการณ์เรื่องคำประกาศที่ไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม (Cairo Declaration on Human Rights in Islam)

แถลงการณ์ดังกล่าว มีเนื้อหาด้วยกันทั้งหมด 25 มาตรา โดยอธิบายว่าอะไรคือสิทธิมนุษยชนที่สำคัญในอิสลาม นอกจากนั้นยังยืนยันว่ามนุษย์นั้นมีอิสระโดยกำเนิด และไม่มีใครมีสิทธิที่จะบังคับ หรือเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และยืนยันว่าการยอมจำนน (ของมนุษย์) จะมีต่อพระเจ้าเท่านั้น (มาตรา 10/A) มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมต่อหน้ากฎหมายอิสลาม (มาตรา 19/A) และห้ามการล่าอาณานิคม และยืนยันถึงสิทธิของประชาชนที่จะต่อสู้ดิ้นรนเพื่ออิสรภาพของตนให้พ้นไปจากการล่าอาณานิคม (มาตรา 10/B)

นอกจากนั้น OIC ยังได้ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับสิทธิของเด็กในอิสลาม ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าแถลงการณ์นี้ย้าให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามหลักการที่เขียนไว้ในแถลงการณ์ของสหประชาชาติเรื่องสิทธิของเด็ก แถลงการณ์เรื่องความอยู่รอด การปกป้องและการพัฒนาของเด็กตลอดจนแผนปฏิบัติการที่นำเสนอโดยการประชุมสุดยอดสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องเด็กที่จัดขึ้นในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1990 ต่อมาในปี ค.ศ. 1993 OIC เข้าร่วมประชุมเวียนนาว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ OIC ได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนตามหลักการของอิสลามให้ประชาคมโลกได้รับรู้

ในประเด็นปัญหาหะหว่างค่านิยมตะวันตกกับค่านิยมอิสลามในเรื่องสิทธิมนุษยชน มุฮัมมัด อติตผู้นำมาเลเซีย ได้แสดงความคิดเห็นเอาไว้ว่า "คำว่า "ค่านิยมสากล"

⁸³ Mohammad El-Sayed Sellm Mounir Badauy El-Sayed, *The Organization of the Islamic Conference A General Profile* In Mohammad El-Sayed Sellm (ed). *The Organizations of the Islamic Conference In a Changing World* op.cit. p.73

(universal values) เป็นเพียงแค่ฝากรอบของระบบที่ชนชั้นปกครองหัวเสรีต้องการตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นใช้ทั่วโลก ข้าพเจ้าไม่คิดว่าระบบเช่นนี้จะได้รับการสนับสนุนแม้แต่ในตะวันตกเอง ยกตัวอย่างเช่น สิทธิความเท่าเทียมของผู้หญิง อาทิเช่นในเดนมาร์ก มีกฎหมายอนุญาตให้พวกเราร่วมเพศแต่งงานกันได้อย่างถูกกฎหมาย แต่เราไม่ยอมรับสิ่งนั้น อีกตัวอย่างหนึ่ง คือผู้ชายสามารถไปใช้บริการโสเภณีเพื่อสนองความต้องการของตน แต่ควรหรือไม่ที่เราจะอนุญาตผู้หญิงให้ใช้บริการจากผู้ชายขายตัวได้เช่นกัน เพื่อเห็นแก่ความเท่าเทียม? ในกรณีเหล่านี้เราปฏิเสธที่จะรับเอาค่านิยมสากลมาใช้ ในกรณีอื่นๆ เรามีผู้หญิงที่เข้าไปมีส่วนในทุกวงการทุกอาชีพของมาเลเซีย รวมถึงคณะรัฐมนตรี และนักบินรบ ในขณะเดียวกัน เราก็ไม่ยอมรับพวกตีความอิสลามตามแนวทางของตัวเองที่ตัดขาดผู้หญิงออกจากชีวิตสาธารณะทั้งหมด⁸⁴

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกสำคัญของ OIC เชื่อว่า ในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้น เป้าหมายสำคัญต้องอยู่ที่ความร่วมมือในการปลูกจิตสำนึกร่วมกันในหมู่ประชาคมระหว่างประเทศและในการกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติตามและการปกป้องสิทธิเหล่านี้ มากกว่าที่จะเป็นการกล่าวหากัน ตำหนิกัน หรือใช้เป็นเครื่องมือกดดันทางการเมือง เราจะต้องไม่เปลี่ยนโลกให้เป็นไปตามจินตภาพของเราเอง แต่เราสามารถร่วมกันทำให้โลกนี้เป็นสถานที่ที่มีความสงบสันติ มีความเห็นอกเห็นใจกัน และมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างเท่าเทียมสำหรับทุกคน⁸⁵

สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล

1. สนับสนุนอย่างจริงจังในการขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมทางการเมือง ยืนยันความเท่าเทียมกัน อิสรภาพของพลเมือง และความยุติธรรมทางสังคมเพื่อสนับสนุนความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และจัดการคอร์รัปชันในรัฐสมาชิกของ OIC
2. เรียกร้องให้การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งองค์การอิสลามถาวรเพื่อสนับสนุนสิทธิมนุษยชนในอิสลามและเพื่อเรียกร้องให้มีการประสานงานกับกฎบัตรของ OIC สำหรับสิทธิมนุษยชน นำเสนอการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและกฎข้อบังคับของชาติเพื่อยืนยันถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนในรัฐสมาชิก
3. มอบอำนาจให้สำนักเลขาธิการ OIC ร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์การภูมิภาคเพื่อยืนยันถึงสิทธิของมุสลิมกลุ่มน้อยและชุมชนต่างๆ ที่มีใช้รัฐสมาชิกของ OIC และส่งเสริมความร่วมมืออันใกล้ชิดกับรัฐบาลต่างๆ ที่เป็นผู้ดูแลชุมชนมุสลิม

⁸⁴ Ami Taheri, *Diplomacy Need of Hour (Interviews Dr. Mahathir)*, Arab News (May 23, 2003)

⁸⁵ *Indonesia Politics at a Glance*, Available at <http://www.Indonesia.embassy.uz/natnew1.htm>

อิสลาม-ศาสนาแห่งความเป็นกลางและความใจกว้าง ในเรื่องนี้ OIC ยืนยันถึง

1. ความมุ่งมั่นในการขยายความคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับอิสลามในฐานะศาสนาแห่งความเป็นกลางและสันติธรรม เพื่อที่จะเสริมความแข็งแกร่ง เพื่อต่อต้านความสุดโต่งและความใจแคบ
2. ประณามความสุดโต่งในทุกรูปแบบและในทุกสิ่งที่แสดงให้เห็น เนื่องจากความสุดโต่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับค่านิยมอิสลามและค่านิยมของมนุษย์ และนำเสนอรากเหง้าของปัญหาในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมโดยผ่านโปรแกรมการพัฒนา และจุดยืนที่เป็นทางออกในเรื่องความขัดแย้ง ซึ่งจะต้องเผชิญด้วยการใช้เหตุผล การเชิญชวนและด้วยคำแนะนำที่ดี
3. ยืนยันว่าการสนทนาระหว่างวัฒนธรรมที่วางอยู่บนความเคารพและความเข้าใจซึ่งกันและกัน และความเท่าเทียมในหมู่ประชาชนนั้นเป็นเรื่องแรกของสันติภาพระหว่างประเทศและความมั่นคง รวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโลกสำหรับการสนทนา
4. สนับสนุนให้มีการสนทนาระหว่างศาสนาและเน้นในค่านิยมและการอธิบายให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม
5. ยืนยันถึงการมีส่วนร่วมของ OIC และองค์การที่มีความเป็นพิเศษในฐานะส่วนร่วมเชิงรุกในการสนทนาระหว่างวัฒนธรรมและศาสนาตลอดไปจนถึงข้อเสนอและความพยายามที่มีอยู่ในเรื่องนี้
6. ใช้ประโยชน์จากสื่อต่างๆ เพื่อการบริการและปกป้องภารกิจของมุสลิมอุมมะฮ์ สนับสนุนหลักการที่สูงส่งและค่านิยมของอิสลามและแก้ไขความเข้าใจผิดให้เป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง
7. ต่อสู้เพื่อการสอนอิสลามศึกษา วัฒนธรรม อารยธรรม ศาสนบัญญัติและวรรณกรรมที่มีความแตกต่างกัน เรียกร้องให้รัฐสมาชิกมีความร่วมมือในหมู่พวกเขาเอง เพื่อที่จะพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษาที่มีความสมดุล ที่ส่งเสริมค่านิยมของความใจกว้าง สิทธิมนุษยชน การเปิดกว้างและความเข้าใจศาสนา และวัฒนธรรมอื่นๆ ปฏิเสธความคลั่งไคล้ในศาสนาและความสุดโต่งและสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์อิสลาม

2.6 OIC กับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์

โลกมุสลิมเผชิญอยู่กับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการท้าทายทางวิทยาศาสตร์ที่หนักหน่วง พร้อมกับความเกี่ยวข้องสำหรับเอกภาพ ความสงบ ความมั่นคง และการพัฒนาของพวกเขา สมาชิก OIC จำเป็นต้องมีความร่วมมือกันอย่างจริงจังที่จะก้าวผ่านสิ่งเหล่านี้ไป ดังนั้นจึงกลายเป็นความเร่งด่วนสำหรับพวกเขาที่จะปฏิบัติร่วมกันภายใต้กรอบของ OIC ที่วางอยู่บนค่านิยมและอุดมการณ์ร่วมกัน เพื่อที่จะฟื้นฟูบทบาท การบุกเบิก

ของมุสลิมอุมมะฮ์ในฐานะที่เป็นตัวอย่างที่ดีของความใจกว้างและให้ความกระจ่างชัดถึงความ
เป็นกลางและเป็นพลังสำหรับสันติภาพและความปรองดองระหว่างประเทศ

ด้วยความห่วงใยถึงการท้าทายเหล่านี้และด้วยความกระตือรือร้นที่จะนำสถานการณ์
ปัจจุบันมาสู่ความเป็นจริงใหม่ที่แสดงให้เห็นโดยความเป็นปึกแผ่นอันยิ่งใหญ่และความรุ่งเรือง
มากขึ้น เพื่อบรรลุเป้าหมายและแรงบันดาลใจที่แท้จริงเหล่านี้ ผู้คุ้มครองสองมัสญิดอัน
ศักดิ์สิทธิ์⁸⁶ กษัตริย์อับดุลลอฮ์ อิบน์ อับดุลอาซีซ (King Abdullah Ibn Abdulaziz) ได้กล่าว
สุนทรพจน์ต่อผู้ประกอบพิธีฮัจญ์เนื่องในวันอีดิลอัฎฮา⁸⁷ (Eid Al-Adha Day) ในปีฮิจญ์เราะฮ์
ศักราช 1425⁸⁸ เรียกกรองผู้นำมุสลิมอุมมะฮ์ให้จัดการประชุมสมัยวิสามัญพิเศษ (Extraordinary
Conference) ของผู้นำรัฐสมาชิก OIC ขึ้น เพื่อพิจารณาถึงประเด็นของความเป็นปึกแผ่นและ
ปฏิบัติการร่วมอิสลาม (Joint Islamic Action) ในการเตรียมการสำหรับการประชุมสามัญสมัย
พิเศษนี้ ผู้คุ้มครองสองมหามัสญิดได้เชิญนักวิชาการและปัญญาชนผู้เป็นอุมมะฮ์มาพบกันที่
นครมักกะฮ์ อัล-มุกัรเราะมะฮ์⁸⁹ เพื่อพิจารณาถึงสภาพของอุมมะฮ์ พัฒนาวิสัยทัศน์ความคิด
และเสนอทางออกที่เป็นข้อเลือกสำหรับการท้าทายที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์ในทุกๆ ด้าน ด้วย
เหตุนี้กลุ่มชนชั้นนำที่เป็นนักวิชาการมุสลิมและปัญญาชนจากประเทศต่างๆ ได้มาพบกันที่นคร
มักกะฮ์ อัล-มุกัรเราะมะฮ์ จากวันที่ 5 ถึงวันที่ 7 เดือนชะฮ์บาน ปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราช 1426⁹⁰
และพิจารณาถึงการท้าทายที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์ในด้านปัญญาชน วัฒนธรรม การเมือง สื่อ
เศรษฐกิจและการพัฒนา พวกเขายังได้ให้การรับรองโครงร่างที่จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอการท
ายเหล่านี้ได้อย่างมีผล

ด้วยการวางอยู่บนบรรณานุกรม และข้อแนะนำสำหรับมุสลิมอุมมะฮ์ที่จะให้ได้มาซึ่ง การ
ฟื้นฟูศิลปวิทยาของพวกเขา และเพื่อที่จะให้ขั้นตอนการปฏิบัติต่อการสร้างสายสัมพันธ์อัน
เข้มแข็งให้แก่อิสลามอยู่ในตำแหน่งแห่งเอกภาพ และเสนอภาพลักษณ์ที่ถูกต้องและค่านิยมอัน

⁸⁶ หมายถึงมัสญิดหะรอมแห่งนครมักกะฮ์และมัสญิดนะบะวีย์ในนครมะดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งถือเป็นสองมัสญิดศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิมทั่วโลกและผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จะเดินทางมาละหมาดยังสองมัสญิดนี้

⁸⁷ หมายถึงวันที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์เสร็จสิ้นจากการชุมนุมที่ทุ่งอะเราะฟะฮ์ (Arafah) ในนครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นหนึ่งในแก่นแกนสำคัญของการประกอบพิธีฮัจญ์ วันรุ่งขึ้นจึงเป็นวันอีดิลอัฎฮา ซึ่งเป็นวันที่ผู้ประกอบพิธีฮัจญ์จะเฉลิมฉลองความสำเร็จที่ได้ประกอบพิธีฮัจญ์ สำหรับผู้ที่มิได้ประกอบพิธีฮัจญ์ก็จะเฉลิมฉลองในมัสญิดที่อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้วันอีดิลอัฎฮายังเป็นการสืบทอดประวัติศาสตร์ของศาสดาอิบรอฮีม (อับราฮัม) ที่พระเจ้าเป็นเจ้าได้ทรงบัญชาให้เชือดคอบุตรชายของตนเอง เพื่อพิสูจน์ความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าด้วยการทดสอบความเข้มแข็งของจิตใจ ในที่สุดศาสดาอิบรอฮีมก็ผ่านการทดสอบในเรื่องนี้ไปได้ โดยพระเจ้าเป็นเจ้าทรงบัญชาให้เชือดพลีสัตว์แทนการเชือดบุตรชายของท่านศาสดา ดังนั้นวันอีดิลอัฎฮานอกจากจะเป็นงานเฉลิมฉลองและงานรื่นเริงของชาวมุสลิมทั่วโลกแล้วยังเป็นวันแห่งการรำลึกถึงการยอมจำนนของศาสดาอิบรอฮีมที่มีต่อพระเจ้าเป็นเจ้าอีกด้วย ซึ่งหลักฐานในเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในคำสอนของศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนาและศาสนายูดาห์เช่นกัน แต่จะมีการเน้นย้ำอย่างมากในศาสนาอิสลาม

⁸⁸ ปี ค.ศ. 2006

⁸⁹ หมายถึงนครมักกะฮ์ที่ทรงเกียรติ

⁹⁰ 9-11 เดือนกันยายน ปี ค.ศ. 2005

สูงส่งของอิสลาม จึงได้มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการสิบปี (Ten-Year Programme) ขึ้นมา ซึ่งจะพิจารณาถึงการท้าทายเด่นๆ ที่สำคัญซึ่งกำลังเผชิญโลกมุสลิมอยู่ในปัจจุบัน รวมไปถึงจนถึงแนวทางและจุดหมาย เพื่อนำเสนอต่อพวกเขาตามแนวทางที่เป็นวัตถุประสงค์และความเป็นจริงเพื่อทำหน้าที่ในฐานะโปรแกรมที่ปฏิบัติได้สำหรับสมาชิก OIC ทั้งหมด ในด้านปัญญาชนและการเมืองเช่นนั้น มีประเด็นปัญหาใหญ่ อย่างเช่น การสร้างค่านิยมของความเป็นกลางและความใจกว้าง การต่อสู้กับความสุดโต่ง ความรุนแรงและการก่อการร้าย เผชิญกับโรคเกลียดกลัวอิสลาม การได้มาซึ่งความเป็นปึกแผ่นและความร่วมมือระหว่างสมาชิก การป้องกันความขัดแย้ง ปัญหาปาเลสไตน์ สิทธิของชนมุสลิมกลุ่มน้อย และชุมชนต่างๆ และปฏิเสชการแข่งกันชั้นแต่ฝ่ายเดียว ทั้งหมดนี้เป็นประเด็นที่จำเป็นจะต้องมีการรื้อฟื้นความมุ่งมั่นขึ้นมาใหม่ ด้วยการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทนี้จำเป็นจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่แอฟริกา ซึ่งเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด เนื่องจากความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ ความไม่รู้หนังสือ ความอดอยากและภาวะในเรือนังสึน ในด้านเศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์ อุมมะฮ์จำเป็นจะต้องได้รับการยกระดับของการพัฒนาและความรุ่งเรือง ด้วยการมีทรัพยากรทางเศรษฐกิจและพลังความสามารถอีกมาก การส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นข้อเลือกแรก การค้าระหว่าง OIC การยกระดับให้พ้นจากความยากจนในหมู่รัฐสมาชิกของ OIC โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนที่ได้รับผลกระทบ และนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สำหรับการศึกษาและวัฒนธรรมนั้น มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดการกับการขยายตัวของความรู้หนังสือ และการศึกษามีมาตรฐานต่ำในทุกระดับ รวมทั้งความจำเป็นที่จะต้อง แก้ไขอุดมการณ์ที่เบี่ยงเบน ในด้านสังคมมีความจำเป็นที่จะมุ่งไปสู่สิทธิของสตรี เด็กและครอบครัว

ในการนำวิสัยทัศน์ใหม่และจุดหมายสำหรับโลกมุสลิมมาใช้ นั้น บทบาทของ OIC อยู่ตรงใจกลาง ซึ่งเรียกร้องให้มีการปฏิรูป OIC ในทางที่จะสนองความหวังและแรงดลใจของอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้มาซึ่งวิสัยทัศน์และภารกิจใหม่เพื่อควมมีชีวิตชีวา และความรุ่งเรืองยิ่งขึ้น รวมทั้งอนาคตที่ทรงเกียรติสำหรับอุมมะฮ์ บรรดาภคิตรีย์ หัวหน้ารัฐ และหัวหน้ารัฐบาลของรัฐสมาชิก OIC จึงตัดสินใจรับเอาแผนปฏิบัติ 10 ปี มาใช้โดยทันที โดยจะมีการพิจารณาอีกครั้งเมื่อแผนปฏิบัติการนี้ผ่านไปได้ครึ่งทาง

ได้มีความพยายามของ OIC ที่จะขยายบทบาทของตนในประเด็นที่เกี่ยวกับสังคม-วัฒนธรรม OIC ได้สนับสนุนความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกในด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาเด็ก สิทธิสตรี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฯลฯ OIC ในศตวรรษที่ 21 ได้รับรู้ถึงบทบาทของตนและได้พัฒนาตัวเองในการให้การปกป้องโลกมุสลิมในกระแสดของโลกรปัจจุบันและได้ขยายบทบาทของตนให้ครอบคลุมทุกมิติของชุมชนมุสลิม การประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์ ในปี ค.ศ. 2005 และแผนปฏิบัติการ 10 ปี เป็นเครื่องหมายที่ดีและเป็นข้อแนะนำในส่วนหนึ่งของ OIC ใน

อนาคต นี่เป็นความพยายามของ OIC ที่จะเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ตัวเองและเอกภาพของอุมมะฮ์ทั้งในตะวันออกกลางและในโลกมุสลิมทั่วไป

OIC กับเศรษฐกิจ

ในการประชุมสุดยอดของ OIC ในปี ค.ศ. 2003 OIC ได้ให้การยอมรับการรณรงค์สามประการด้วยกันคือ การก่อตั้งตลาดอิสลามในระดับโลก (Global Islamic Market) การออกธนบัตรอิสลามเพื่อเผชิญกับการผูกขาดของเงินสกุลดอลลาร์และก่อตั้งความร่วมมือในการป้องกันอิสลาม (Islamic Defense Cooperation) เพื่อคุ้มครองและป้องกันผลประโยชน์ของชาติอิสลาม⁹¹ OIC จะต้องย้าถึงความต้องการในการโยกย้ายกองทุนจากประเทศอาหรับที่ร่ำรวยน้ำมันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในตะวันออกกลางไปยังประเทศที่ไม่ใช่มุสลิมเพื่อผลประโยชน์ของความเป็นปึกแผ่นและเอกภาพของมุสลิมอุมมะฮ์ เนื่องจากผู้ลงทุนชาวยุโรปจะมุ่งความสนใจไปที่ยุโรปตะวันออกและอดีตสาธารณรัฐของโซเวียต ญี่ปุ่นจะมุ่งความสนใจไปที่เอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสหรัฐอเมริกาจะลงทุนในเม็กซิโกและดินแดนอื่นๆของละตินอเมริกา ดังนั้นประเทศอาหรับจะต้องกระทำการอีกหลายอย่างเพื่อประเทศมุสลิมในเอเชียและแอฟริกา⁹²

หลังจากคำประกาศแผน 10 ปี ในการประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์ ซาอูดิอาระเบียซึ่งเป็นตัวแสดงที่มีอิทธิพลใน OIC OIC ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในข้อเสนอนี้ กษัตริย์อับดุลลอฮ์ของซาอูดิอาระเบียได้แสดงความคิดไปในทางที่ดีว่าขั้นตอนของการปฏิบัติร่วมอิสลามซึ่งมาจากข้อเสนอในที่ประชุมสุดยอดของ OIC จะช่วยให้โลกมุสลิมตอบรับการท้าทายสมัยใหม่และการเปลี่ยนแปลง⁹³ ได้

จากผลการประชุมสุดยอดที่นครมักกะฮ์เมื่อปี ค.ศ. 2005 OIC ได้ป้องกันการไหลป่าของโลกาภิวัตน์ด้วยการมอบอำนาจให้คณะกรรมการธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนาอิสลาม (IDB) ให้ใช้ขั้นตอนที่สำคัญในการเพิ่มทุนให้แก่ธนาคารและเพิ่มความเข้มแข็งให้กับองค์การอิสลามระหว่างประเทศด้วยการให้การช่วยเหลือทางการเงินในด้านการค้า คณะกรรมการธนาคารยังได้แนะนำให้มีการตั้งกองทุนพิเศษเพื่อต่อสู้กับความยากจนตลอดจนศึกษาถึงแนวโน้มในการยกเลิกหนี้สินอย่างเหมาะสมให้แก่รัฐบาลในรัฐสมาชิก

⁹¹ Shahid Raheem. "Is OIC a dead horse?" (<http://www.observerindia.com/analysis/A033.htm>)

⁹² Independent News.2001. "Globalization Seen a Threat to OIC Move for Islamic Common Market" August, 6 (<http://www.globalpolicy.org/soecon/trade/2001/0806oic.htm>)

⁹³ Abdul Ghafour.2005 "Abdullah Urges Rapid Implementation of OIC Resolutions" December,27 <http://www.arabnews.com/?page=1§ion=0&article=75347&d=27&m=12&y=2005>

จุดอ่อนในด้านเศรษฐกิจ

การรักษาผลประโยชน์จากโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ

OIC ได้ก่อตั้งสถาบันใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งอาจได้รับจากกระบวนการโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น การจัดตั้งคณะกรรมการสารสนเทศ (Informations Commission) ขึ้น ซึ่งนำโดยปากีสถาน ทั้งนี้ หน่วยงานนี้มีเป้าหมายที่จะฝึกอบรมคนรุ่นใหม่ ซึ่งอยู่ในประเทศสมาชิกของ OIC ให้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยที่ศูนย์สารสนเทศได้เปิดอย่างเป็นทางการในซีเรียภายใต้การสนับสนุนของ OIC อีกทั้งยังมีการก่อตั้งห้องสมุดที่ใช้ระบบดิจิทัล ซึ่งรวบรวมหนังสือไว้มากกว่า 6,000 เล่ม ห้องสมุดนี้สามารถเข้าไปดูข้อมูลได้ในเว็บไซต์ [www.comcomstecs.org.pk.com\(11\)](http://www.comcomstecs.org.pk.com(11)) นอกจากนั้น ธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) ซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานภายใต้สังกัดของ OIC ยังได้จัดสรรเงินทุนให้ถึง 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของประเทศสมาชิกในการแข่งขันด้านการส่งออก

ถึงแม้ว่า OIC จะมีการปรับตัวอย่างสำคัญในหลายๆ ด้านดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ OIC ก็ยังไม่สามารถที่จะเลื่อนสถานะของตนเองให้เป็นสถาบันอิสลามแบบพหุภาคีได้อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ของ OIC เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐสมาชิกด้วยกัน ยังไม่เป็นที่น่าชื่นชม หรือแม้แต่แผนการที่จะจัดให้มีศาลยุติธรรมอิสลาม ซึ่ง OIC ได้วางกรอบไว้ในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 5 ซึ่งจัดขึ้นที่คูเวต ในปี ค.ศ. 1987 ก็ยังไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด นอกจากนั้น OIC ยังไม่สามารถพัฒนาระบบความมั่นคงแบบพหุภาคีขึ้นได้ และความพยายามที่จะจัดโครงสร้างสำนักงานเลขาธิการใหม่ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการขององค์กรที่จะอำนวยความสะดวกให้มากขึ้น ถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็ยังมีเหลืออยู่

ในความเห็นของ มุฮัมมัด เอล-ซัยยิด ซาลิม (Mohammad El-Sayed Salim) นักวิชาการจากอียิปต์ ระบุว่า OIC ได้ปรับเปลี่ยนองค์การให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสามารถพัฒนากลไกการทำงานใหม่ๆ เพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อย่างไรก็ตาม OIC คงยังต้องไปอีกไกลในการที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลก สิ่งที่ทำหายอย่างสำคัญของ OIC ก็คือ การที่องค์กรมีความจำกัดทางด้านการเงินเมื่อเทียบกับภาระที่จะต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ความจำกัดของหน่วยงานฝ่ายบริหารขององค์กร ความอ่อนแอของอำนาจการสั่งการขององค์กร โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาสำคัญๆ เช่น มติที่เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างรัฐและความมั่นคงร่วมกัน และขาดระบบการลงโทษต่อรัฐสมาชิกที่ละเมิดกฎบัตรขององค์กร

เขาเสนอต่อไปว่า OIC จำเป็นต้องยกระดับการทำงานหรือปฏิบัติการของสำนักเลขาธิการ ปรับเปลี่ยนกฎบัตรไปในทิศทางของการจัดตั้งระบบการออกเสียง (Voting System) และกำหนดมาตรการการลงโทษ ปรับกระบวนการตัดสินใจด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของ

องค์การไปในทิศทางของการยืนยันหัตถ์รักษานโยบายด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทุกประเภทระหว่างรัฐสมาชิกและจัดตั้งศาลยุติธรรมอิสลามขึ้น⁹⁴

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

1. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกลงนามและอนุมัติการค้าของ OIC และข้อตกลงทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ทั้งหมดและนำเอาบัญญัติของแผนปฏิบัติการของ OIC มาใช้เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าในระหว่างรัฐสมาชิกของ OIC
2. กำหนดให้ COMCEC สนับสนุนมาตรการต่างๆ เพื่อขยายขอบเขตการค้าภายใน OIC และเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการสถาปนาเขตการค้าเสรี (Free Trade Zone) ระหว่างรัฐสมาชิกเพื่อให้ได้มาซึ่งบูรณาการทางเศรษฐกิจเพื่อให้การบูรณาการทางเศรษฐกิจดังกล่าวขึ้นไปถึงร้อยละ 20 ของจำนวนการค้าทั้งหมดในระหว่างช่วงเวลาที่ยอมรับตามแผน
3. สนับสนุนรัฐสมาชิกของ OIC ให้ยอมรับและใช้ข้อตกลงและมติต่างๆ ของ COMCEC เพื่อสนับสนุนและมีส่วนต่อกิจการของ COMCEC ในระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้พร้อมกับแต่งตั้งตัวแทนที่มีความรู้ความชำนาญที่จำเป็น
4. ส่งเสริมความพยายามในการทำให้เป็นสถาบันและส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง OIC และภูมิภาคและสถาบันระหว่างประเทศซึ่งทำงานในด้านเศรษฐกิจและการพาณิชย์
5. ส่งเสริมรัฐสมาชิกของ OIC ในความพยายามที่จะยอมรับองค์การค้าโลก (WTO) และสนับสนุนตำแหน่งที่ตกลงร่วมกันระหว่างรัฐสมาชิกที่อยู่ภายใน WTO
6. เรียกร้องรัฐสมาชิก OIC ให้ส่งเสริมเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของนักธุรกิจและนักลงทุนข้ามดินแดนของพวกเขา
7. สนับสนุนการขยายตัวในการค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ในหมู่รัฐสมาชิกของ OIC และเรียกร้องให้หอการค้าอิสลามและอุตสาหกรรมทำกิจการต่างๆ เพื่อการหาข้อมูลและการแลกเปลี่ยนความชำนาญระหว่างหอการค้าของรัฐสมาชิก
8. เรียกร้องรัฐสมาชิกให้ร่วมมือกันในนโยบายสิ่งแวดล้อมและตำแหน่งต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศเพื่อป้องกันผลกระทบที่เลวร้ายใดๆ ของนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของพวกเขา

⁹⁴ Mohammad El-Sayed Sallim, "The Organization of Islamic Conference ; towards a new agenda" in Ghulam Sarvar, (ed)., *The OIC : Contemporary Issues of the Muslim World*, (Islamabad : Friends, 1997) pp.27-64.

สนับสนุนธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (IDB)

1. ตั้งกองทุนพิเศษภายในธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามเพื่อบรรเทาความยากจนและให้โอกาสการทำงานและการทำหน้าที่ของคณะกรรมการธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามเพื่อสร้างกองทุนพิเศษ รวมทั้งกลไกในการให้เงินช่วยเหลือ
2. กำหนดให้ธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามร่วมมือกับสำนักเลขาธิการของ OIC ติดต่อกับองค์การอนามัยโลกและสถาบันอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อร่างโปรแกรมที่จะต่อสู้กับโรคและโรคระบาดด้วยการให้เงินช่วยเหลือผ่านกองทุนพิเศษ ซึ่งจะจัดตั้งขึ้นภายในธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม
3. กำหนดให้กรรมการ IDB ใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อให้อำนาจแก่ธนาคาร การบอกรับเป็นสมาชิกและการจ่ายเงินทุน เพื่อที่จะได้มีความสามารถในการทำให้บทบาทของ IDB เข้มแข็งขึ้นในการสนับสนุนทางการเงิน และการช่วยเหลือทางเทคนิคแก่รัฐสมาชิก OIC และทำให้การร่วมมืออิสลามเพื่อการค้าและการคลังในปัจจุบันถูกสร้างขึ้นภายใน IDB
4. สนับสนุน IDB ในการพัฒนากลไกของ IDB และโปรแกรมต่างๆ ซึ่งมุ่งอยู่ที่ความร่วมมือกับภาคเอกชนและเพื่อพิจารณาการออกแบบ และกระตุ้นกระบวนการตัดสินใจของ IDB
5. สนับสนุน IDB และสถาบันต่างๆ ให้ส่งเสริมโอกาสในการลงทุนและการค้าภายใน OIC และเพื่อศึกษาความเป็นไปได้สำหรับการจัดหาข้อมูลที่สำคัญในการพัฒนาและสนับสนุนการลงทุนร่วมกัน

ความเป็นปึกแผ่นทางสังคมในการเผชิญกับความพินาศทางธรรมชาติ

1. อิสลามสนับสนุนความเป็นปึกแผ่นและความช่วยเหลือต่อผู้มีความขัดสนทั้งหมดโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งเรียกร้องรัฐอิสลามให้พัฒนาและนำเอายุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในปฏิบัติการช่วยเหลือของอิสลามมาใช้และสนับสนุนแนวโน้มที่มีต่อการร่วมมือและการประสานกันระหว่างความพยายามในการสงเคราะห์โดยส่วนบุคคลของรัฐอิสลามและสถาบันประชาสังคมอิสลามในทางหนึ่งและองค์การในอีกทางหนึ่ง รวมทั้งสนับสนุนการกระตุ้นบทบาทของชะกาด^{๙๖} ในการได้มาซึ่งการพัฒนาและการช่วยเหลือกันและกันด้วยการรับเอากรอบระหว่างประเทศในการรวบรวมและแจกจ่ายชะกาด และประสานความพยายามของสมาชิกในด้านนี้มาใช้
2. ช่วยเหลือประเทศที่ได้รับผลกระทบโดยภัยพิบัติเหล่านี้

^{๙๖} หมายถึงส่วนของทรัพย์สินที่มุสลิมครอบครองต้องจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิรับตามเงื่อนไข ซึ่งมีอยู่ 8 ประเภท คือ

1. คนยากจน 2. คนอนาถา 3. เจ้าหนี้ที่ ผู้จัดการเกี่ยวกับชะกาด 4. ผู้เลื่อมใสในอิสลามหรือผู้เพิ่งเข้ารับอิสลาม 5. ในการไถ่ทาส 6. ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (จากการประกอบอาชีพสุจริต) 7. ในแนวทางของอัลลอฮ์ คือแนวทางที่เป็นที่โปรดปรานของอัลลอฮ์ เช่น สาธารณประโยชน์ทั่วไป หรือผู้เดินทาง เป็นต้น ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน พจนานุกรม ศัพท์ศาสนาสาฎก อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หน้า 353-357.

สนับสนุนการพัฒนาและการยกระดับความยากจนในแอฟริกา

1. สนับสนุนกิจการต่างๆ ที่มีจุดหมายอยู่ที่การได้มาซึ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศแอฟริกา รวมทั้งสนับสนุนการทำให้เป็นอุตสาหกรรม กระตุ้นการค้าและการลงทุน ความเคลื่อนไหวทางเทคโนโลยี ผ่อนคลายภาระหนี้สินและความยากจนของพวกเขาและจัดโรดภัยไข้เจ็บ ดันรับการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาชาวแอฟริกัน (New Economic Partnership for African Development – NEPAD) การจัดทำโปรแกรมพิเศษในการพัฒนาแอฟริกา
2. เรียกร้องรัฐสมาชิกให้ร่วมมือในความพยายามระหว่างประเทศที่จะส่งเสริมโครงการต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายในการบรรเทาความยากจนและการส่งเสริมความสามารถในรัฐสมาชิกที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด (Least Development) ของ OIC
3. สนับสนุนรัฐสมาชิกที่ให้การบริจาค ยกเลิกหนี้สองฝ่ายหรือหลายฝ่ายให้กับรัฐสมาชิกที่มีรายได้น้อย
4. สนับสนุนสถาบันพิเศษและองค์กรต่างๆ ระหว่างประเทศ ให้ความพยายามในการผ่อนคลายนโยบายความยากจนในรัฐสมาชิกที่พัฒนาแล้ว และส่งเสริมสังคมมุสลิม ผู้ลี้ภัยและไร้ที่อยู่อาศัยในรัฐสมาชิก OIC ชนกลุ่มน้อยมุสลิมและชุมชนต่างๆ ในรัฐสมาชิกของ OIC สนับสนุนรัฐต่างๆ ให้มอบเงินช่วยเหลือต่อกองทุนโลกเพื่อความเป็นปึกแผ่นและการต่อสู้กับความยากจน (World Fund for Solidarity and Combating Poverty)

OIC กับการศึกษาในระดับสูง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1. การพัฒนาและการปฏิรูปสถาบันการศึกษาและหลักสูตรในทุกระดับอย่างมีคุณภาพ เชื่อมโยงการศึกษาระดับหลังปริญญาตรีสู่แผนการพัฒนาย่างครอบคลุมของโลกอิสลาม ในเวลาเดียวกันควรให้ความสนใจเป็นลำดับแรกต่อวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ของรัฐสมาชิก และสนับสนุนรัฐสมาชิกให้มีการศึกษาที่มีคุณภาพที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การประดิษฐ์คิดค้น การวิจัยและการพัฒนา
2. มีความร่วมมือระหว่างชาวมุสลิมที่มีความสามารถสูงภายในโลกมุสลิมเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์ที่ครอบคลุม เพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากความสามารถของพวกเขา และป้องกันปรากฏการณ์สมองไหล
3. มอบหมายสำนักเลขาธิการให้ศึกษาการก่อตั้งรางวัล OIC สำหรับนักวิทยาศาสตร์มุสลิม ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างสำคัญในทางวิทยาศาสตร์
4. เรียกร้องให้ประเทศอิสลามสนับสนุนโปรแกรมการวิจัยและพัฒนาด้วยความคิดที่ว่า อัตราส่วนของโลกในกิจการนี้ควรจะมีอยู่ร้อยละ 2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และขอเรียกร้องรัฐสมาชิกให้มีความมั่นใจว่าการมีส่วนร่วมโดยส่วนตัวของพวกเขาไม่มีไม่ต่ำไปกว่าครึ่งหนึ่งของร้อยละ 2 นี้

5. ใช้ข้อดีของผลลัพธ์ที่สำคัญของการประชุมสุดยอดในเรื่องสังคมข่าวสาร (World Summit on Information Society) ที่มีขึ้นในกรุงตูนิซ ซึ่งทุกรัฐมุสลิมเข้าร่วมด้วยความคิดที่จะเปิดช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างรัฐที่พัฒนาแล้วและรัฐที่กำลังพัฒนาและเรียกร้องให้สำนักเลขาธิการติดตามผลเหล่านี้เพื่อให้รัฐสมาชิกยึดโยงอยู่กับสังคมข่าวสาร ซึ่งผลที่ตามมาจะทำให้การพัฒนาในรัฐมุสลิมมีความยั่งยืน
6. สนับสนุนภาครัฐและสถาบันวิจัยระหว่างประเทศให้ลงทุนในด้านเทคโนโลยี การสร้างความสามารถในขอบเขตของเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างเช่นการได้มาซึ่งเทคโนโลยีนิวเคลียร์เพื่อใช้ในทางสันติ
7. ทบทวนการทำงานของมหาวิทยาลัยที่สังกัดอยู่ใน OIC เพื่อที่จะพัฒนาประสิทธิภาพและศักยภาพ และเรียกร้องให้กองทุนวักฟี^{๙๐} ทั้งสองกองทุน อุทิศให้แก่สองมหาวิทยาลัยในไนเจอร์ และอุกันดา และให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติของมาเลเซีย
8. เรียกร้องรัฐสมาชิกให้ขยายความร่วมมือต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีในบังกลาเทศ เพื่อที่จะทำให้มหาวิทยาลัยมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการสร้างรัฐสมาชิก OIC ผ่านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
9. สนับสนุนให้ธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามส่งเสริมโปรแกรมการให้ทุนสำหรับนักศึกษาเด่นๆ และผู้เชี่ยวชาญเป็นพิเศษด้านไฮเทค (Hi-Tec specializations) ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และด้านเทคนิค ความสามารถด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการเป็นนักวิจัยในรัฐสมาชิก

นอกจากนี้ OIC ยังได้เพิ่มบทบาทในด้านสิทธิสตรี เด็ก และครอบครัวในโลกมุสลิม กล่าวคือ

1. การมีกฎหมายที่เข้มแข็งซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความก้าวหน้าของสตรีในสังคมมุสลิมในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคมและการเมือง ที่เป็นไปตามค่านิยมอิสลามในด้านความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน และด้วยจุดมุ่งหมายที่จะปกป้องสตรีจากทุกรูปแบบของความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติและยึดมั่นอยู่กับข้อกำหนดของอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (Convention against Women) ที่เป็นไปตามค่านิยมของอิสลามว่าด้วยความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน
2. ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อการศึกษาศรีและการไม่รู้หนังสือของสตรี
3. กระตุ้นการพัฒนา "ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิของสตรีในอิสลาม" (The Covenant on the Right of Women in Islam) ที่เป็นไปตามมติที่ 60/27-P และคำประกาศโคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม (Cairo Declaration on Human rights)

^{๙๐} กองทุนบริจาค

4. ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้รับการศึกษาภาคบังคับที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายและการศึกษาขั้นประถมที่มีคุณภาพสำหรับเด็กๆ ทุกคน
5. สร้างความเข้มแข็งในการออกกฎหมายที่มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การรักษาสิทธิของเด็กให้มีระดับสุขภาพในระดับที่สูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อขจัดโรคโปลิโอและป้องกันพวกเขาจากความรุนแรงและการถูกเอารัดเอาเปรียบ
6. ส่งเสริมรัฐสมาชิกให้ลงนามและให้สัตยาบันต่อข้อตกลง OIC ในเรื่องสิทธิของเด็กในอิสลาม คำประกาศของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็กในอิสลาม การประชุมของสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติต่อสตรีและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับเด็กผู้หญิง
7. เรียกร้องให้รัฐสมาชิกสนับสนุนและส่งเสริมโปรแกรมว่าด้วยคนหนุ่มสาวและเวทีต่างๆ ของคนหนุ่มสาว
8. เรียกร้องให้ OIC มีส่วนร่วมในการปกป้องสิทธิสตรีและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพวกเธอในทุกๆ ด้าน
9. ให้ความสนใจที่จำเป็นต่อครอบครัวในฐานะที่เป็นศูนย์รวมหลักของสังคมมุสลิม ให้ความสำคัญในทุกระดับที่เป็นไปได้ในการเผชิญกับการท้าทายของสังคมปัจจุบันที่เผชิญหน้าอยู่กับครอบครัวมุสลิมและส่งผลกระทบต่อการรวมตัวกันบนพื้นฐานค่านิยมของอิสลาม
10. การก่อตั้งแผนกที่รับผิดชอบกิจการต่างๆ ของครอบครัวภายในกรอบการปรับโครงสร้างของสำนักเลขาธิการ

ในด้านวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐสมาชิก

1. OIC เรียกร้องให้โทรทัศน์ช่องต่างๆ และสื่อสารมวลชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสื่อระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้โลกมุสลิมแสดงภาพรวมของการพัฒนาระหว่างประเทศ เรียกร้องให้สื่อในรัฐมุสลิมรวมทั้งช่องดาวเทียมทั้งหลายให้เพิ่มประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) ซึ่งจัดเตรียมไว้สำหรับความหลากหลาย พหุนิยมและรักษาไว้ซึ่งค่านิยมของอุมมะฮ์และผลประโยชน์ต่างๆ กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการตัดสินใจงานเพื่อประเมินสถานการณ์ปัจจุบันของศูนย์ข่าว IINA, ISBO และแผนกประชาสัมพันธ์ของ OIC พิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะกระตุ้นบทบาทและกลไกของสื่อที่อยู่ในกรอบของระบบ OIC และนำเสนอข้อเสนอในเรื่องนี้ต่อการประชุมอิสลามของรัฐมนตรีชาวยุโรปเพื่อการพิจารณาให้ความสนใจต่อภาษาอาหรับในฐานะภาษาของอัล-กุรอาน พัฒนาโครงการเพื่อการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในหมู่สมาชิก OIC รวมทั้งรัฐที่เป็นผู้สังเกตการณ์มาใช้

ในเรื่องนี้ COMIAC ควรมีความเข้มแข็งเพื่อที่จะให้การดูแลมากขึ้นต่อประเด็นในเรื่องข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมในรัฐสมาชิก ในบริบทนี้รัฐสมาชิกจะต้องให้การสนับสนุนความ

เป็นปีกแผนในด้านดิจิทัลด้วยความเต็มใจและยอมให้ OIC มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในความหมายที่จะลดช่องว่างในทางดิจิทัลลงไป⁹⁷

3. องค์การสนับสนุนและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ OIC

3.1 องค์การวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และการศึกษาอิสลาม (Islamic Educational, Scientific, and Cultural Organization – ISESCO)

แนวคิดการจัดตั้ง ISESCO เกิดขึ้นในการประชุมนานาชาติเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามซึ่งจัดที่นครมักกะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย เมื่อปี ค.ศ. 1977 ภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยกษัตริย์อับดุลอาซิส⁹⁸ ความคิดดังกล่าวเป็นรูปธรรมจากการประชุม ICFM ครั้งที่ 10 ที่เมืองเฟซ (Fez) ปี ค.ศ. 1979 และที่ประชุมพิจารณาจัดตั้งองค์กร รวมทั้งมอบหมายให้กรุงราบัต โมร็อกโก เป็นสำนักงานถาวร

วัตถุประสงค์ สำคัญของการก่อตั้ง ISESCO⁹⁹ มีดังนี้

- 1) สร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างประเทศสมาชิกในด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ และการวิจัยวัฒนธรรมและส่งเสริมวัฒนธรรมอิสลามเป็นแกนของหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับ
- 2) สนับสนุนวัฒนธรรมอิสลามที่แท้จริง และปรัชญาอิสลามที่อิสระเสรี ต่อต้านการรุกราน ความไร้สมดุลและความเสื่อมทางวัฒนธรรม
- 3) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในสาขาการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ประยุกต์และการใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีภายในกรอบวัฒนธรรมของอิสลาม เพื่อรักษาไว้ซึ่งอารยธรรมอิสลาม
- 4) แสวงหาแนวทางและวิธีการในการปกป้องอัตลักษณ์อิสลามของชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม

ประเทศใดก็ตามที่เป็นสมาชิก OIC และยอมรับหลักการ รวมทั้งจุดมุ่งหมายของ ISESCO สามารถเป็นสมาชิกของ ISESCO ได้ ในระยะเริ่มแรกมีสมาชิกเพียง 20 ประเทศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีเพียงไม่กี่ประเทศที่เป็นสมาชิก OIC แต่ไม่ได้เป็นสมาชิก ISESCO¹⁰⁰

⁹⁷ Draft Ten Year Programme of Action to meeting Challenges Facing the Muslim Ummah in the 21st century Third Extraordinary Session of The Islamic Summit Conference (Makkah Mukarramah, Kingdom of Saudi Arabia, 5-6 Dhul Qa'dah 1426 , 5-6 December 2005)

⁹⁸ ดูเพิ่มเติมใน 'ISESCO Forges Ahead', *The Muslim*, Islamabad, 3 September 1985.

⁹⁹ Baba, ref.3, p.240.

¹⁰⁰ ในการประชุมใหญ่ของ ISESCO ครั้งที่สอง มีประเทศสมาชิกของ OIC 40 ประเทศ เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ ISESCO

กิจกรรมขององค์การ การประชุมใหญ่ครั้งแรกจัดขึ้นที่กรุงคาบูลลังกา ในปี ค.ศ. 1983 โดยแผนปฏิบัติการ 2 ปี (ปี ค.ศ. 1983-85) ซึ่งมุ่งเน้นแผนงานที่สำคัญดังนี้¹⁰¹

- 1) จัดตั้ง ข้อมูลอิสลามและธนาคารข้อมูล
- 2) กำจัดความไม่รู้หนังสือในประเทศอิสลาม โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท
- 3) บริการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับวัฒนธรรมอิสลามและภาษาอาหรับ
- 4) ติดตามความก้าวหน้าในโรงเรียนสอนศาสนา และปรับปรุงกระบวนการทำงานให้เป็นไปตามหลักการทางวิทยาศาสตร์
- 5) ปกป้องอารยธรรมอิสลามและรักษามรดกแห่งอิสลาม
- 6) ส่งเสริมสถาบันวัฒนธรรมอิสลามและสถาบันการศึกษาอิสลามในประเทศมุสลิมชนส่วนน้อย
- 7) แลกเปลี่ยนนักเรียนครูและอาจารย์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านวิทยาศาสตร์

ทิศทางใหม่ของกิจกรรมองค์การ¹⁰²

นับตั้งแต่การประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 (1988) โปรแกรมด้านการศึกษา ของ ISESCO เกี่ยวพันกับการส่งเสริมภาษาอาหรับ การศึกษาผู้ใหญ่และการต่อสู้กับความไม่รู้หนังสือ การพัฒนายุทธศาสตร์การศึกษาสำหรับประเทศอิสลาม และการเตรียมพร้อมรูปแบบโปรแกรมสำหรับการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยทางด้านการศึกษา โปรแกรมด้านวัฒนธรรมของ ISESCO มุ่งเน้นไปยังยุทธศาสตร์ว่าด้วยวัฒนธรรมอิสลาม รวบรวมข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการตีพิมพ์ข้อมูลด้านอิสลามและมุสลิม อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมอิสลาม ให้การสนับสนุนสถาบันทางวัฒนธรรม และศูนย์กลางวัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็ปกป้องสังคมอิสลามจากการรุกรานทางวัฒนธรรม สำหรับด้านวิทยาศาสตร์ ให้ความสนใจในการปรับปรุงการสอนวิทยาศาสตร์ ความเข้มแข็งของการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ สนับสนุนความร่วมมือและการประสานงานระหว่างนักวิทยาศาสตร์มุสลิม พัฒนาการฝึกอบรมบุคลากรทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. ศูนย์ข่าวอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic News Agency-IINA)

IINA คือหนึ่งในหน่วยงานที่เก่าแก่ที่สุดและมีความสำคัญมากที่สุดของ OIC แนวคิดในการจัดตั้งมีขึ้นในการประชุม ICFM ครั้งที่ 2 ณ กรุงการาจี ปากีสถาน ในปี ค.ศ. 1970 ต่อมาในการประชุม ICFM ครั้งที่ 3 ณ นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย ที่ประชุมพิจารณาจัดตั้ง IINA อย่าง

¹⁰¹ ISESCO 'Forges Ahead', ref.47.

¹⁰² ดูเพิ่มเติมใน ISESCO Report in *Proceedings of the Fourth meeting of COMSTECH*, (Islamabad : PASTIC, 1991), pp.127-35.

เป็นทางการ ผ่านมติที่ 6/3-C ซึ่งทำให้ IINA เปรียบเสมือน สหพันธ์ ศูนย์ข่าวของประเทศมุสลิม¹⁰³

จุดมุ่งหมายขององค์การ¹⁰⁴

พัฒนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกในด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อปกป้องและรักษามรดกทางวัฒนธรรมของอิสลาม
สนับสนุนการติดต่อประสานงานอย่างมีอาชีวะและความร่วมมือทางเทคนิคระหว่างศูนย์ข่าวของประเทศสมาชิก
สร้างความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้นของชาวมุสลิม รวมทั้งปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของพวกเขา
ทำงานเพื่อเป้าหมายที่เป็นหนึ่งเดียวของโลกมุสลิม

สำหรับกิจกรรมในช่วงทศวรรษที่ 90 นั้น IINA ได้ขยายขอบเขตของกิจกรรม ด้วยการเริ่มให้บริการข่าวในภาษาฝรั่งเศสและจัดระบบเพื่อขยายการแพร่กระจายของข่าวโดย IINA ทำข้อตกลงกับศูนย์ข่าวกาตาร์ (Qatar News Agency-QNA) กระจายการรายงานข่าวไปยัง 700 แหล่งข่าวทั่วโลกอาหรับ ยุโรป และสหรัฐอเมริกา ด้วยการให้ภาษาอาหรับ อังกฤษ และโปรตุเกส ภายใต้ข้อตกลงที่แยกย่อยออกไป สมาคมข่าวปากีสถาน (the Associated Press of Pakistan-APP) และศูนย์ข่าวแอฟริกา (the Pan-African News Agency-PANA) จะส่งข่าวผ่านไปยังเอเชียและแอฟริกา นอกจากนี้ IINA ยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยผ่านระบบเครือข่าย internet และ Email Address คือ iina@mail.gcc.combh อีกด้วย

สำหรับการนำเสนอข่าวสารของ IINA จะเน้นในประเด็นปัญหาต่างๆ ของมุสลิม ความเป็นอยู่ของมุสลิมส่วนน้อยในประเทศต่างๆ กิจกรรมที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การพัฒนาโครงการต่างๆ ในประเทศมุสลิมและความคิดเห็นของผู้นำมุสลิมต่อปัญหาที่โลกมุสลิมกำลังเผชิญอยู่

3.2 องค์การกระจายเสียงแห่งรัฐอิสลาม (Islamic States Broadcasting Organization- ISBO)

ข้อเสนอแรกเริ่มของซาอุดีอาระเบียต่อการจัดตั้ง ISBO ปรากฏขึ้นในการประชุม ICFM ครั้งที่ 6 ณ นครญิดดะฮ์ เมื่อปี ค.ศ. 1975 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ ISBO เป็นองค์การพิเศษอันดับ 4 ของ OIC และที่ประชุมพิจารณาตั้งสำนักงานถาวรที่นครญิดดะฮ์เช่นกัน¹⁰⁵

¹⁰³ 'Guide to OIC', ref.1,p.88.

¹⁰⁴ ดูเพิ่มเติมใน the IINA publication *Background of the Islamic News Agency*, (Jeddah : IINA,1995), p.2.

ISBO เป็นสถาบันแห่งการฝึกความคิดแห่งอิสลามทางด้านการเมืองและวัฒนธรรม มุ่งมั่น นำเสนอความคิดเห็นของโลกมุสลิมเกี่ยวกับประเด็นระหว่างประเทศ และภาพพจน์ของ อิสลามที่ปรากฏทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายของ ISBO มีดังนี้

ให้การตะอ์วะฮ์ (da'wa) หรือการเผยแพร่และสนับสนุนการตระหนักรู้ถึงมรดก อิสลาม

ส่งเสริมจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพอิสลามอย่างลึกซึ้ง

กล่าวถึงการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษานบนพื้นฐานความเป็นปึกแผ่นของ อิสลาม

วางแผนความร่วมมือด้านการถ่ายทอดวิทยุ โปรแกรมกระจายเสียง ข้อมูลเทคโนโลยี ระหว่างประเทศสมาชิก

พัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์กรทางด้านเทคนิคของอิสลามและสถาบันกระจายเสียง ของรัฐสมาชิก

แก้ไขปัญหาการกระจายเสียงที่อาจเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศสมาชิก

สถานะสมาชิกภาพของ ISBO เปิดกว้างสำหรับกลุ่มความร่วมมือกระจายเสียงแห่งชาติ ของรัฐมุสลิม หน่วยงานกระจายเสียงไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลหรือเอกชน ที่ประเทศมุสลิมเป็น เจ้าของก็สามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ แต่ในหนึ่งประเทศจะได้รับสถานะสมาชิกเต็มรูปแบบ เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น องค์กรกระจายเสียงอื่นๆ ในประเทศนั้นเป็นได้เพียงสมาชิกสมทบ เท่านั้น¹⁰⁵

กิจกรรมขององค์กร หลังจากการจัดตั้งองค์กรเมื่อปี ค.ศ. 1975 ก็มีการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางของ ISBO 3 ครั้ง ที่กรุงริยาฎ, กรุงอิสตันบูลและกรุงอะบูดาบี ซึ่งในการประชุมเหล่านี้มีประเทศที่สนใจเข้าร่วมทั้งสิ้น 23 ประเทศ แต่ในปัจจุบันหน่วยงานทางด้านวิทยุและโทรทัศน์จาก 55 ประเทศได้ตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก ISBO อีกประการหนึ่งที่สำคัญสำหรับ ISBO ก็คือแผนการในอนาคตที่ต้องการเป็นศูนย์ริเริ่มการแลกเปลี่ยนโปรแกรมวิทยุ-โทรทัศน์ในโลกมุสลิม

การแลกเปลี่ยนโปรแกรมของ ISBO ถือเป็นกิจกรรมที่ง่ายที่สุดและถูกที่สุด (ในสถานะที่สมาชิกส่วนใหญ่ของ ISBO เป็นประเทศที่ยากจน) โปรแกรมที่นำเสนอมีเนื้อหาสาระส่งเสริมความคิดทางปัญญาและความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก ISBO ได้ร้องขอสำนักงาน/หน่วยงานกระจายเสียงของประเทศสมาชิกให้มอบความช่วยเหลือสนับสนุนตั้งแต่รายการที่เกี่ยวกับศาสนา ทอล์คโชว์ การอภิปรายประเด็นต่างๆ ที่ประเทศสมาชิกสนใจ และการสัมภาษณ์ ทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ ประเทศสมาชิกที่ผลิตโปรแกรมเหล่านี้ให้ได้แก่

¹⁰⁵ ดูเพิ่มเติมใน the ISBO official publication *The Islamic States Broadcasting Organization*, (Jeddah : ISBO, 1981), pp.1-5.

¹⁰⁶ Ibid., pp.30-33.

แอลจีเรีย บาห์เรน อียิปต์ อิรัก จอร์แดน คูเวต ลิเบีย มาเลเซีย โมร็อกโก โอมาน ปากีสถาน กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย ซีเรีย ตูนิเซีย และสหรัฐอเมริกาอิมิเรตส์ โดยคูเวตเป็นประเทศที่กระตือรือร้นและจัดส่งโปรแกรมให้แก่ ISBO ตามความต้องการของประเทศสมาชิก นอกจากนี้ ISBO ยังส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรต่างๆ ในระดับระหว่างประเทศ เช่น ข้อตกลง ความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษากับหน่วยงานย่อยของ OIC สันนิบาตอาหรับ และ UN เป็นต้น

3.3 คณะกรรมการกฎหมายอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic Law Commission-IILC)

ในช่วงต้นของ OIC องค์การมีเพียงแนวคิดหน่วยงานพิเศษที่มีภารกิจเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งไม่มีส่วนใดที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านกฎหมายเฉพาะด้าน อย่างไรก็ตาม กฎบัตรของ OIC ถือว่าเป็นเอกสารหลักด้านกฎหมายอิสลามระหว่างประเทศชิ้นแรกภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

จากความต้องการในการประมวลกฎหมายอิสลามสมัยใหม่ได้นำไปสู่การพิจารณาก่อตั้ง IILC และสถาบันนิติศาสตร์อิสลาม (the Islamic Jurisprudence Academy) ที่สำคัญการก่อตั้งของคณะกรรมการผู้พิพากษาอิสลาม เมื่อปี ค.ศ. 1979 เป็นเสาหลักสำคัญที่ทำให้เกิดทิศทางของคณะกรรมการกฎหมายอิสลาม¹⁰⁷ การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามครั้งที่ 11 ณ กรุงอิสลามาบัด ปากีสถาน ได้ตัดสินใจอย่างเป็นทางการในการก่อตั้ง IILC และในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามครั้งที่ 12 ณ กรุงแบกแดด อิรัก ที่ประชุมตกลงพิจารณาให้กรุงแบกแดดเป็นสำนักงานใหญ่ของ IILC

อำนาจและหน้าที่ของ IILC¹⁰⁸

- 1) ส่งเสริมการวิจัยในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลาม (ชะรีอะฮ์)
- 2) พิจารณากฎหมายหรือร่างกฎหมายที่อ้างอิงกฎหมายชะรีอะฮ์โดยประเทศสมาชิกหรือคณะอนุกรรมการตามแนวทางของกฎหมายชะรีอะฮ์แห่งอิสลาม และประกาศว่ากฎหมายเหล่านั้นมีความสอดคล้องกับกฎหมายชะรีอะฮ์หรือไม่
- 3) แนะนำวิธีการและแนวทางเพื่อผลักดันข้อคิดเห็นที่เชื่อถือได้ของโลกอิสลาม ก่อนที่จะมีการร้องขอข้อคิดเห็นของมุสลิมจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศหรือสถาบันอื่นใด

โครงสร้างของ IILC คณะกรรมการประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประเทศสมาชิก นอกจากนี้ คณะกรรมการยังประกอบไปด้วยประธาน ซึ่งมีรองประธานเป็นผู้ช่วย 2 คน ผู้เสนอรายงานการประชุม และเลขาธิการ IILC.

¹⁰⁷ *Pakistan Times*, 13 May 1979.

¹⁰⁸ Baba, ref.3, p.239.

การผสมผสานของกฎหมายอิสลาม

เน้นความจำเป็นของการเจรจาระหว่างสำนักคิดอิสลามให้เข้มแข็ง ยืนยันถึงศรัทธาที่ถูกต้องของพวกเขาและไม่ยอมรับข้อกล่าวหาที่ว่าพวกเขาเป็นพวกนอกกรีต รวมทั้งการล่วงละเมิดไม่ได้ของเลือดเนื้อเกียรติยศและทรัพย์สินของพวกเขา ตราบใดที่พวกเขาเชื่อในพระองค์อัลลอฮ์ผู้ทรงมหิตานุภาพและในศาสนา (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) และในเสาหลักอื่นๆ ของศาสนาอิสลาม ให้ความเคารพหลักการของอิสลามและไม่ปฏิเสธศาสนบัญญัติที่เห็นได้ชัดเจน

ประณามพฤติกรรมที่ขาดความรอบคอบของบรรดาผู้ที่ไม่มีคุณลักษณะในการออกกฎหมายของศาสนา (ฟัตวา) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการหมิ่นประมาทบัญญัติและเสาหลักของศาสนาและสำนักคิดทางศาสนาที่ได้ก่อตั้งมาอย่างดี หลังจากนั้นก็ยินยอมให้กับหลักการของการฟัตวา¹⁰⁹ ตามที่ได้รับการยอมรับโดยนักวิชาการ จะต้องมีการปฏิบัติไปตามแนวทางเดียวกันกับข้อบัญญัติของการประชุมอิสลามนานาชาติ ซึ่งมีขึ้นในกรุงอัมมานเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2005 และในข้อแนะนำของนักวิชาการและปัญญาชนในการประชุมสุดยอดที่จัดโดยผู้พิทักษ์สองมัสญิดอันศักดิ์สิทธิ์ในนครมักกะฮ์อัลมุกัรเราะมะฮ์ในวันที่ 9-11 กันยายน ปี ค.ศ. 2005

3.4 มหาวิทยาลัยอิสลาม

นอกจากองค์การพิเศษต่างๆ ที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว OIC ยังมีมหาวิทยาลัยอิสลามที่สำคัญ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับสูง 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ บังกลาเทศ มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติ มาเลเซีย มหาวิทยาลัยอุมมุล กุรอฮ์ (Oum Al-Qura) ของไนเจอร์และมหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดา ขณะเดียวกัน OIC มีความพยายามในการสร้างสถาบันเพื่อการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ในระดับภูมิภาค เช่นศูนย์การวิจัยเพื่ออิสลาม (เมืองทิมบักตู)¹¹⁰ สอนภาษาอาหรับ (ซูดานและปากีสถาน) และสถาบันแปลภาษาแห่งอิสลาม (ซูดาน) เป็นต้น

1. มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งบังกลาเทศ

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยอิสลามในบังกลาเทศถือเป็นการตัดสินใจครั้งแรกระหว่างการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามในช่วงปลายทศวรรษที่ 70 มหาวิทยาลัยถูกสร้างเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาในระดับสูง การวิจัยด้านอิสลามศึกษา และวิชาการทันสมัยอื่นๆ มหาวิทยาลัยได้รับการสถาปนาอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1980

¹⁰⁹ การวินิจฉัยปัญหาศาสนา

¹¹⁰ Noor Ahmad Baba, *OIC : Theory and Practice of Pan-Islamic Cooperation*, (Karachi : Oxford University Press, 1994), p.144.

เป้าหมายสำคัญของมหาวิทยาลัยคือการจัดเตรียมโครงสร้างในด้านอิสลามศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เตรียมพร้อมสำหรับการวิจัยและความรู้ที่ก้าวหน้า นอกเหนือไปจากการอำนวยความสะดวกในเรื่องหอพัก และจัดหาทุนการศึกษาที่เหมาะสมให้กับนักศึกษา

มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งนี้เปิดสอนหลายสาขาวิชาจาก 5 คณะ คือ 1) คณะศาสนวิทยาและอิสลามศึกษา 2) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 3) คณะเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 4) คณะการบริหารจัดการธุรกิจ และ 5) คณะชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) และกฎหมาย

ในด้านงบประมาณ มหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลบังกลาเทศ โดยไม่ได้รับการช่วยเหลือทางการเงินโดยตรงจาก OIC อย่างไรก็ตาม ในการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 4 และครั้งที่ 5 ที่ประชุมเรียกร้องประเทศสมาชิก และองค์การพิเศษต่างๆ ใน OIC ให้มอบความช่วยเหลือในด้านคุณธรรมและงบประมาณต่อมหาวิทยาลัย

2. มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งมาเลเซีย (IIUM)

การประชุมระดับโลกทางด้านการศึกษาของมุสลิมครั้งแรกจัดขึ้นที่นครมักกะฮ์ในปี ค.ศ. 1977 ซึ่งเป็นจุดกำเนิดที่สำคัญด้านการศึกษาระดับต่างๆ มหาวิทยาลัยอิสลามแห่งมาเลเซียเป็นผลงานที่เกิดจากประมวลความคิดของการประชุม IIUM ได้รับการก่อตั้งในปี ค.ศ. 1983 โดยมี OIC เป็นผู้สนับสนุนร่วม นอกจากซาอุดีอาระเบีย ยังมีประเทศมุสลิมอีก 7 ประเทศที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการก่อสร้างมหาวิทยาลัย¹¹¹

แรกเริ่ม รัฐบาลมาเลเซียมอบตึกเก่าของวิทยาลัยมุสลิมมาลายา เพื่อก่อตั้ง IIUM ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นที่ตั้งวิทยาเขตหลักของ IIUM เป้าหมายหลักของมหาวิทยาลัยแห่งนี้มุ่งเน้นองค์ความรู้ว่าเปรียบเสมือน “ของขวัญจากอัลลอฮ์” (cupb) เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับทางนำของพระองค์ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความผาสุกของสาภักจักรวาล ดังนั้น การแสวงหาความรู้จึงถือเป็นการเคารพภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้า ที่สำคัญมหาวิทยาลัยมุ่งมั่นที่จะพัฒนา IIUM ให้เป็นสถาบันหลักของการเรียนรู้อิสลามสำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

IIUM เปิดสอนในสาขาต่างๆ ทั้งในด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ 1) คณะนิติศาสตร์ 2) คณะเศรษฐศาสตร์และการจัดการ 3) คณะมนุษยศาสตร์และความรู้ว่าด้วยการประพันธ์คัมภีร์ของอิสลาม (Islamic Revealed Knowledge) 4) คณะวิศวกรรมศาสตร์ และ 5) คณะแพทยศาสตร์

ด้านงบประมาณการดำเนินการของมหาวิทยาลัยนั้น IIUM ไม่ได้รับความช่วยเหลือโดยตรงจาก OIC และมหาวิทยาลัยได้รับการสนับสนุนจากประเทศมุสลิม 7 ประเทศและจาก

¹¹¹ OIC Guide, ref.10, p.80.

การประชุม ICFM ครั้งที่ 21 ที่ประชุมเรียกร้องให้ IDB, ISF และประเทศสมาชิก OIC ให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการเงิน บุคลากร อาจารย์และทุนการศึกษา

3. มหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์แห่งไนเจอร์

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 2 ณ เมืองละฮอร์ ปากีสถาน เมื่อปี ค.ศ. 1974 มีเป้าหมายในการสร้างมหาวิทยาลัยที่ไนเจอร์เพื่อตอบสนองความต้องการของชาวมุสลิมในแอฟริกาตะวันตก การประชุม ICFM ครั้งที่ 8 ณ กรุงทริโปลี เมื่อปี ค.ศ. 1977 ที่ประชุมพิจารณาบริจาคเงินจำนวน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อก่อสร้างมหาวิทยาลัยอิสลามสองแห่ง โดยอีกแห่งจะอยู่ในประเทศอูกันดา¹¹²

การประชุม ICFM ครั้งที่ 13 ซึ่งจัดขึ้นที่ไนเจอร์ ที่ประชุมร้องขอเงินช่วยเหลือเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยที่อาจสูงถึง 60 ล้านดอลลาร์ แต่ผลปรากฏว่าไม่สามารถรวบรวมเงินได้ตามที่คาดหวังไว้ จึงส่งผลให้บางคณะไม่สามารถจัดตั้งได้¹¹³ อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์เปิดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1986

เนื่องจากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยมีจำกัด จึงไม่สามารถระบุจำนวนคณะ สาขา การทำวิจัยและจำนวนนักศึกษาได้ อย่างไรก็ตามเนื่องจากมหาวิทยาลัยก่อตั้งขึ้นมาเพื่อชาวมุสลิมในแถบแอฟริกาตะวันตก คณะและสาขาที่เปิดสอนจึงน่าจะเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ อิสลาม วัฒนธรรม และกฎหมาย

4. มหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดา

เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์ การก่อตั้งมหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดา เกิดขึ้นจากเวทีการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 2 ที่ประเทศปากีสถาน การสร้างมหาวิทยาลัยได้รับแรงบันดาลใจจากการตระหนักว่ามุสลิมส่วนน้อยในแอฟริกามีโอกาสทางการศึกษาที่จำกัด และขาดแคลนการเตรียมพร้อมทางวิชาการและบุคลากร ที่สำคัญมหาวิทยาลัยอุมมุลกูรอห์แห่งไนเจอร์เป็นมหาวิทยาลัยสำหรับผู้ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในแอฟริกา แต่มหาวิทยาลัยอิสลามในอูกันดาเปิดสอนสำหรับผู้พูดภาษาอังกฤษในแอฟริกา ดังนั้นมหาวิทยาลัยแห่งนี้จึงถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านการศึกษามุสลิมในแถบแอฟริกากลางและแอฟริกาตะวันออก

มหาวิทยาลัยอิสลามแห่งอูกันดา สถาปนาอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1988 โดยตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมบาลี (Mbale) ตำบล มบาลีห่างจากเมืองหลวงประมาณ 250 กิโลเมตร จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดตั้งมหาวิทยาลัย¹¹⁴ คือ

¹¹² Keesing's Contemporary Archives, 1977, p.28556.

¹¹³ Dawn, Karachi, 28 August 1982.

¹¹⁴ Basic Information on IUUI, ref.38, pp.2-3.

ทำหน้าที่เป็นสถาบันวิชาการและสถาบันทางวัฒนธรรมภายใต้ OIC ที่สอดคล้องกับข้อบังคับ OIC

สนับสนุนและเพิ่มพูนอารยธรรมอิสลามและความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์แห่งอิสลาม ส่งเสริมวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ ในหมู่ชาวแอฟริกัน ขณะเดียวกันก็สร้างเสริมความสามัคคีและเอกภาพระหว่างกัน

ให้ความใส่ใจเป็นพิเศษต่ออิสลามศึกษา การวิจัย การสอนภาษาอาหรับและการเผยแพร่วัฒนธรรมอิสลามในทวีปแอฟริกา

มอบความรู้และการฝึกสอนให้สามารถรับรู้และเข้าใจเทคโนโลยี เพื่อนำความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และประเทศในแอฟริกา

คณะและสาขาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยอิสลามแห่งอูกันดา ได้แก่ 1) คณะมรดกอิสลาม 2) คณะศึกษาศาสตร์ 3) คณะวิทยาศาสตร์ 4) คณะสังคมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ และ 5) คณะการจัดการ สำหรับงบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยมาจากการจ่ายค่าการศึกษาเล่าเรียนประมาณ 900-1,500 เหรียญสหรัฐต่อคน/ต่อปี นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังได้รับการช่วยเหลือจาก OIC และการบริจาคจากทั้งจากองค์กร หน่วยงานและส่วนบุคคล

3.5 องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร (NGOs)

ภายใต้ OIC นอกจากจะประกอบด้วยหน่วยงาน องค์กรสนับสนุน และกลไกส่วนย่อยต่างๆ แล้ว องค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมมุสลิม หรือ NGOs ในโลกมุสลิม นับว่าเป็นอีกองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมและช่วยเหลือกิจการด้านข้อมูลข่าวสาร วิชาการ และสาธารณประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับองค์กร NGOs ที่น่าสนใจและมีบทบาทสำคัญทั้งหมด 3 องค์กร ได้แก่ 1) สภามุสลิมโลก 2) สหประชาเยาวชนมุสลิมโลก และ 3) สภาอิสลามแห่งยุโรป

1. สภามุสลิมโลก (World Muslim Congress - WMC)

สภามุสลิมโลกหรือที่รู้จักกันดีในชื่อมุฎตะมาร์ (Mu'tamar) เป็นองค์การมุสลิมระดับแนวหน้าที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดขึ้นในโลกมุสลิม สภามุสลิมโลกเริ่มเป็นที่รู้จักจากการประชุมที่นครมักกะฮ์ เมื่อปี ค.ศ. 1926 และในการจัดประชุมทั่วไปครั้งที่สองของสภามุสลิมโลกในปี ค.ศ. 1931 ที่นครเยรูซาเล็ม ที่ประชุมฝ่ายบริหารได้จัดตั้งโครงสร้างฝ่ายบริหารโดยการเลือกตั้งประธาน เลขาธิการ และสมาชิกสภาฝ่ายบริหาร มุฟตีสูงสุดแห่งปาเลสไตน์ อามีน อัล-หุซัยนี (Amin al-Husseini) ดำรงตำแหน่งประธานและชียาอุดดีน ฏาะบาฏะบาอี (Ziauddin Tabatabai) อดีตนายกรัฐมนตรียิหร่านได้รับเลือกให้เป็นเลขาธิการ

สภามุสลิมโลกมุ่งมั่นดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญขององค์กรที่ตั้งเอาไว้คือ

นำความเป็นเอกภาพมาสู่อุมมะฮ์มุสลิม

ปฏิบัติงานดังเช่นคลังสมองของมุสลิม

แนะนำอิสลามให้กับผู้ที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามผ่านการตีพิมพ์และงานด้านวิชาการ สนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับสภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของโลกมุสลิม จัดเวทีเจรจาระหว่างคริสเตียนและมุสลิมเพื่อความสามัคคีและความเข้าใจที่ดียิ่งขึ้น

โครงสร้างของสภามุสลิมโลกประกอบด้วย 3 โครงสร้างที่สำคัญคือ การประชุมทั่วไป (General Conference) สภาบริหาร (Executive Council) ซึ่งทำหน้าที่หลักในการตัดสินใจ นโยบายของสภามุสลิมโลก และตำแหน่งประธานสภามุสลิมโลก (Presidency) มีประธานและรองประธาน 2 คน ขณะที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงการาจี ปากีสถาน มีเลขาธิการสภามุสลิมโลกเป็นผู้ดูแล โดยตำแหน่งทั้ง 4 นี้ มาจากประเทศสมาชิกที่แตกต่างกับประธานสภามุสลิมโลก

กิจกรรมขององค์กร เริ่มตั้งแต่การประชุม ซึ่งมีมากกว่า 12 ครั้ง นับตั้งแต่จัดตั้งองค์กรเช่นในปี ค.ศ. 1955 สภามุสลิมโลกจัดการประชุมมุสลิมครั้งแรกที่กรุงการาจี ปากีสถาน ปี ค.ศ. 1963 การประชุมถกแถลงระดับภูมิภาคของมุสลิมในเอเชียและแปซิฟิกที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย เป็นต้น สาระในการประชุมแต่ละครั้งแตกต่างกันไป ซึ่งมีตั้งแต่เรื่องอิสลามการเมือง จิตวิญญาณมุสลิม โลกมุสลิมร่วมสมัย และสันติภาพในโลก เป็นต้น

สำหรับด้านการเมืองสภามุสลิมโลกสนับสนุนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิและเสรีภาพของมุสลิม นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1931 องค์กรได้ออกคำเตือนเกี่ยวกับลัทธิไซออนิสต์ที่กำลังจัดตั้งแหล่งชองสุมนในดินแดนปาเลสไตน์ในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1950 สภามุสลิมโลกเสนอบัญชีรายชื่อพร้อมลายเซ็นจำนวนหนึ่งล้านชื่อทั่วโลกต่อเลขาธิการ สหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของประชาชนในเขตยึดครองแคชเมียร์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1991 ได้นำเสนอรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนในดินแดนยึดครองแคชเมียร์จำนวน 160 หน้า ต่อสหประชาชาติ นอกจากนี้ยังจัดเวทีเจรจาระหว่างคริสเตียนและมุสลิมเพื่อสานความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อาทิเช่น การประชุมที่กรุงวาติกัน อิตาลีในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งเป็นการประชุมกับพระสันตะปาปา

สภามุสลิมโลกยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ซึ่งส่งเสริมโปรแกรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิสลามและยกระดับมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนมุสลิมส่วนน้อยในประเทศต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงการตีพิมพ์อัล-กูราน หนังสือเกี่ยวกับอิสลาม และสนับสนุนด้านการเงินแก่โรงเรียนและมัสยิด

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้วสภามุสลิมโลก ยังได้รับการจัดอันดับจากสหประชาชาติให้อยู่ในระดับ A โดยสหประชาชาติได้มอบเกียรติบัตรผู้ส่งสารแห่งสันติภาพ (Messenger of Peace) แก่สภามุสลิมโลก

ในด้านที่เกี่ยวกับ OIC นั้น สภามุสลิมโลกเป็นผู้สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการและเป็นคลังสมองอีกส่วนหนึ่งให้กับ OIC ที่สำคัญจากการประชุมสมัชชาโลกครั้งที่ 6 ณ กรุงโมกาดิชู โซมาเลีย องค์กรได้เรียกร้องให้จัดการประชุมสุดยอดอิสลาม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก

กษัตริย์ฟัยซอล¹¹⁵ แห่งราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียและสมาคมมุสลิมโลกยังเสนอแนวคิดธนาคารอิสลาม สถาบันวิทยุ และศูนย์ข่าวให้กับ OIC โดยผ่านทางรายงานและข้อเสนอแนะต่างๆ

2. สมัชชาเยาวชนมุสลิมโลก (World Assembly of Muslim Youth-WAMY)

WAMY ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1972 เป็นองค์การอิสระของมุสลิม ทำหน้าที่เป็นเวทีให้กับเยาวชนมุสลิมและองค์การนักเรียนสมัยใหม่ทั่วโลก จุดประสงค์เบื้องต้นของ WAMY คือการนำมารวมความร่วมมือและการประสานงานกันในด้านความคิด แผนการ และการดำเนินกิจกรรมของมุสลิมที่สอดคล้องกับกฎและระเบียบของ WAMY อำนาจหน้าที่ของ WAMY คือการให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชน ปลุกฝังอุดมการณ์อิสลามบริสุทธิ์ รวมทั้งค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เยาวชนเหล่านี้ดำรงอยู่ในหนทางที่เที่ยงตรงในสังคมอิสลาม

WAMY มีค่ายเยาวชนทั้งสิ้น 12 แห่ง ใน 5 ทวีป ได้แก่ ยุโรป 5 แห่ง เอเชีย 3 แห่ง อเมริกาเหนือ 2 แห่ง ละตินอเมริกา 1 แห่งและแอฟริกา 1 แห่ง¹¹⁶ ค่าย WAMY จัดเตรียมโปรแกรมบูรณาการของตัสบีฮ์อิสลาม (การฝึกฝนตามแนวทางอิสลาม) ซึ่งมีวัตถุประสงค์สนับสนุนการตระหนักและรับรู้อิสลาม ความมีภราดรภาพและเอกภาพของเยาวชนมุสลิมในส่วนต่างๆ ของโลก

สำหรับงบประมาณในการบริหาร WAMY ได้รับเงินรายปีจากรัฐบาลซาอุดีอาระเบียและสถาบันอิสลามต่างๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของภารกิจสอดคล้องกับ WAMY นอกจากนี้องค์กรยังมีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ของ OIC อีกด้วยโดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงริยาฎ ซาอุดีอาระเบีย โดยเจ้าชายฟัยซอลเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์

3. สภาอิสลามแห่งยุโรป (Islamic Council of Europe-ICE)

เลขาธิการ OIC คนแรก ตุนกู อับดุลเราะห์มาน (Tunku Abdul Rahman) จัดระบบสภาอิสลามแห่งยุโรปขึ้นในปี ค.ศ. 1972 และจัดการประชุมที่กรุงลอนดอนเพื่อจัดตั้งองค์การ โดยนายซาลิม อัซซัม (Salim Azzam) ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาอิสลามแห่งยุโรปคนแรก

สภาอิสลามแห่งยุโรปมีอำนาจหน้าที่หลักด้านความคิดเห็นและปณิธานของชุมชนมุสลิมส่วนน้อยในยุโรป สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและอธิบายถึงความเข้าใจผิดที่มีต่ออิสลามในตะวันตก ซึ่งดำเนินงาน 3 ประการคือ 1) จัดการประชุม สัมมนาและนิทรรศการ 2) ผลิตหนังสือจุลสารและแผ่นพับเกี่ยวกับอิสลาม และ 3) ตรวจสอบข้อมูลที่ผิดพลาด ซึ่งเกิดขึ้นจาก

¹¹⁵ จากการประชุมสุดยอดอิสลามในครั้งนี้เป็นกรวางรากฐานไปสู่การก่อตั้ง OIC ในเวลาต่อมา

¹¹⁶ ค่ายเยาวชน 12 แห่ง อยู่ในประเทศต่างๆ ดังนี้ ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนี สเปน ตุรกี ไชปรัสเหนือ อินเดีย นาโปลิส (สหรัฐอเมริกา) ออตตาวา (แคนาดา) เซา เปาโล (บราซิล) กานา อินเดีย ปากีสถานและแคชเมียร์

การตีพิมพ์ โทรทัศน์ และกลไกต่างๆ ของสื่อ ภารกิจ ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นความพยายามขององค์การที่จะสร้างสะพานเชื่อมความเข้าใจระหว่างโลกมุสลิมและโลกตะวันตก

การจัดประชุมและสัมมนาของสภาอิสลามแห่งยุโรป ครอบคลุมประเด็นปัญหาและวิกฤตการณ์ในโลกมุสลิมในยุโรป โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมุสลิมส่วนน้อย เช่นระเบียบเศรษฐกิจในอนาคตของโลกมุสลิม การปกป้องโลกมุสลิม และปัญหามุสลิมส่วนน้อย เป็นต้น ขณะเดียวกัน มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอในประเด็น อาทิ “อัล-กูรออันและศาสตร์สมัยใหม่” “มรดกวัฒนธรรมอิสลาม” และ “การมาถึงของอิสลามในยุโรป” ซึ่งเวทีการประชุมส่วนใหญ่ได้ถูกจัดขึ้นที่สำนักงานใหญ่ กรุงลอนดอน อังกฤษ การประชุมเหล่านี้เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างชุมชนมุสลิมต่างๆ ในยุโรป และระหว่างมุสลิมยุโรปและผู้รู้/นักวิชาการจากประเทศมุสลิมที่สำคัญ

สำหรับกิจกรรมด้านการเมือง สภาอิสลามแห่งยุโรป มุ่งเน้นการต่อสู้เพื่อรักษาสหิทธิของมุสลิมในยุโรป ต่อต้านการเลือกปฏิบัติ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการโฆษณาชวนเชื่อที่ต่อต้านอิสลาม และจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศเกี่ยวกับมุสลิมส่วนน้อย กิจกรรมที่จัดขึ้นในอังกฤษประกอบด้วยการจัดเวทีอภิปรายความโศกเศร้าและการสูญเสียของมุสลิม พร้อมทั้งทำหน้าที่ดังเช่นกลุ่มกดดัน (pressure group) เพื่อโน้มน้าวให้รัฐบาลสนับสนุนด้านการเงินให้แก่โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม (Islamic mission school) ดูแลและปกป้องมัสยิดจากการโจมตีของกลุ่มหัวรุนแรง และประกาศวันสำคัญของชาวมุสลิม (Eids) เป็นวันหยุดแห่งชาติของมุสลิมกลุ่มน้อย

อาจกล่าวได้ว่า NGOs ของมุสลิมทั้ง 3 องค์กรได้เน้นถึงกิจกรรมในด้านวัฒนธรรม การศึกษา สวัสดิการสังคม และการเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนา¹¹⁷ เมื่อใดก็ตามที่ OIC ไม่สามารถดำเนินงานในส่วนใดส่วนหนึ่งตามภารกิจขององค์กรได้ NGOs มุสลิมจะปฏิบัติภารกิจเหล่านั้นแทน ดังนั้นองค์กรเหล่านี้นอกจากดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานแล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการเป็นกลไกช่วยเสริมทั้งองค์ความรู้และการปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลและพัฒนาโลกมุสลิมควบคู่กับ OIC

จากที่กล่าวมาทั้งหมดยังมีองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดย OIC ภายใต้กรอบมติของการประชุมสุดยอดอิสลามหรือการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลาม เป็นที่รู้จักกันในนามองค์กรช่วยเหลือ¹¹⁸ (subsidiary organs) องค์กรเหล่านี้สถาปนาขึ้นเพื่อสร้างความร่วมมือทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในโลกมุสลิม ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลโดยตรงของเลขาธิการ OIC รวมทั้ง การสนับสนุนด้านงบประมาณ ปัจจุบันมีองค์กรช่วยเหลือ 10 องค์กรด้วยกันคือ

¹¹⁷ The New, Islamabad, 10 September 1998.

¹¹⁸ General Secretariat Publication, "Guide to the OIC", (Jeddah, OIC, 1995), p.50.

1. ศูนย์ฝึกอบรมและการศึกษาวิจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และสถิติสำหรับ
โลกมุสลิม (Statistical Economic and Social Research and Training
Centre for Islamic Countries) สำนักงานอยู่ที่กรุงอังการา ตุรกี
2. ศูนย์วิจัยประวัติศาสตร์อิสลาม ศิลปะ และวัฒนธรรม (Research Centre
for Islamic History, Art and Culture) สำนักงานอยู่ ณ กรุงอิสตันบูล
ตุรกี
3. คณะกรรมาธิการระหว่างประเทศเพื่อบูรณรักษามรดกอิสลาม
(International Commission for the Preservation of the Islamic
Heritage) สำนักงานอยู่ ณ กรุงอิสตันบูล ตุรกี
4. กองทุนเพื่อความเป็นปึกแผ่นแห่งอิสลามและที่ดินอุทิศ (Islamic
Solidarity Fund and its Waqf) สำนักงานอยู่ที่นครญิดดะฮ์
ซาอุดีอาระเบีย
5. กองทุนอัล-กุดส์ และที่ดินอุทิศ (Al-Quds (Jerusalem) fund and its
Waqf) สำนักงานอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
6. สถาบันการศึกษาฟิกห์ (ศาสนบัญญัติ) อิสลาม (Islamic Fiqh
Academy) สำนักงานอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
7. ศูนย์กลางอิสลามเพื่อการพัฒนาการค้า (Islamic Centre for
Development of Trade) สำนักงานอยู่ที่กรุงคาซาสลังกา โมร็อกโก
8. สถาบันเทคโนโลยีอิสลาม (Islamic Institute of Technology) สำนักงาน
อยู่ที่เมืองชากา บังกลาเทศ
9. มูลนิธิอิสลามเพื่อวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพัฒนา (Islamic
Foundation for Science, Technology and Development) สำนักงาน
อยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
10. สภาการบินพลเรือนอิสลาม (Islamic Civil Aviation Council) สำนักงาน
อยู่ที่กรุงตูนิซ ตูนิเซีย

ขณะเดียวกัน OIC ยังประกอบด้วยสถาบันภาคี (Affiliated Institutions) ซึ่งได้รับ
สถานะผู้สังเกตการณ์ในการประชุม แต่สถาบันเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นองค์กรช่วยเหลือ
(subsidiary organs) ของ OIC สถาบันภาคีจัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อฝึกความร่วมมือ
ระหว่างสถาบันของประเทศมุสลิมที่ทำงานในสาขาที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของ OIC สถาบันภาคี
ที่กล่าวได้แก่¹¹⁹

1. หอการค้าและอุตสาหกรรมอิสลาม (Islamic Chamber of Commerce and
Industry) สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงการากี ปากีสถาน

¹¹⁹ Ibid, p.93.

2. สมาพันธ์การกีฬาอิสลามเพื่อความสมานฉันท์ (Islamic Solidarity Sports Federation) สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงริยาฎ ซาอุดีอาระเบีย
3. องค์การเมืองหลวงและเมืองต่าง ๆ ของอิสลาม สำนักงานตั้งอยู่ที่นครมักกะฮ์ และนครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
4. คณะกรรมการอิสลามแห่งเสี้ยววงเดือนระหว่างประเทศ (Islamic Committee of the International Crescent) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
5. สมาคมเจ้าของเรืออิสลาม (Organization of the Islamic Shipowners Association) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
6. สมาพันธ์โลกแห่งโรงเรียนอาหรับ-อิสลามระหว่างประเทศ (World Federation of International Arabo-Islamic Schools) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย
7. สมาคมธนาคารอิสลามระหว่างประเทศ (International Association of Islamic Banks) สำนักงานตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย (รวมทั้งที่กรุงไคโร อียิปต์)
8. สมาคมซีเมนต์อิสลาม (Islamic Cement Association) สำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงอังการา ตุรกี
9. สมาคมสตรีอิสลาม (Islamic Women's Association)
10. สหประชาแห่งสภานิติบัญญัติอิสลาม (Islamic Union of Legislative Assemblies)

ความเป็นปึกแผ่นและปฏิบัติการร่วมอิสลาม

1. OIC ได้แสดงความมุ่งมั่นที่เข้มแข็งและความน่าเชื่อถือในปฏิบัติการร่วมอิสลามให้เห็นและมุ่งไปที่การยอมรับมติต่าง ๆ มาใช้จนกว่าอุมมะฮ์จะเข้าไปถึงจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เหล่านั้น ในบริบทนี้เลขาธิการควรจะมีบทบาทอย่างเต็มที่ในการติดตามการนำเอามติต่าง ๆ ของ OIC มาใช้
2. ยืนยันความมุ่งมั่นต่อความเป็นปึกแผ่นอิสลามในหมู่อิสรมาชิกของ OIC ไม่ว่าจะเป็นการท้าทายและการคุกคามที่เผชิญอยู่หรือที่อุมมะฮ์มุสลิมมีประสบการณ์และเรียกร้องให้เลขาธิการพูดถึงกรอบทั่วไปอย่างละเอียด ด้วยการปรึกษาหารือรัฐสมาชิก ในเรื่องหน้าที่และข้อบังคับต่าง ๆ ของพวกเขาในเรื่องนี้ รวมทั้งความเป็นปึกแผ่นและการสนับสนุนรัฐสมาชิกในการทำให้องค์การเป็นองค์การนานาชาติและเป็นองค์การภูมิภาค
3. สนับสนุนต่อไปในประเด็นของอัล-กุดส์ อัชชาриф ในฐานะที่เป็นมูลเหตุสำคัญของ OIC และมุสลิมอุมมะฮ์
4. ยืนยันมติและการตัดสินใจที่มีมาก่อนของ OIC ในเรื่องญัมมูและแคชมีร์ ไชปรัส นากา โนคาราบั๊กห์และโซมาเลีย แสดงให้เห็นความเป็นปึกแผ่นกับประชาชนเหล่านี้

4. สถานการณ์ล่าสุดของ OIC

4.1 การประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งที่ 32 ที่เยเมน ระหว่างวันที่ 28-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

มีสาระสำคัญอยู่ที่

การส่งเสริมการปรึกษาหารือ ความร่วมมือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความเชื่อมั่นระหว่างประเทศสมาชิก

การมีปฏิบัติการร่วมในรูปแบบของศาสนาอิสลามที่มีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์มากขึ้น โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองของสมาชิกและโลกมุสลิม เช่น การมีกลไกหรือมาตรการด้านความมั่นคงร่วมกัน และกลไกความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ เช่น การจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market) เป็นต้น

ส่งเสริมประชาชาติหรืออุมมะฮ์อิสลาม (Islamic Ummah) ให้มีบทบาท และมีปากเสียงในเวทีระหว่างประเทศมากขึ้น

ใช้การประชุมนี้ในการระดมแรงสนับสนุนของประเทศสมาชิกเพื่อการปฏิรูปวัฒนธรรมการทำงานตามโครงสร้างองค์กรของ OIC

ประเด็นปัญหาหลักของโลกมุสลิมที่จะนำเข้าสู่การพิจารณา ได้แก่

การสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์

ปัญหาการครอบครองดินแดนของอาหรับโดยอิสราเอล

ปัญหาญัมมูและแคชเมียร์

ปัญหาความยากจนในโลกมุสลิม โดยเฉพาะประเทศสมาชิกในแอฟริกา

ปัญหาชนมุสลิมกลุ่มน้อยและชุมชนมุสลิมในประเทศที่มีไม่ใช่สมาชิกโดยในเรื่องนี้ประเด็นที่มีการบรรจุในวาระมาโดยต่อเนื่อง ได้แก่ โมโรฟีลิปปีนส์ มุสลิมโรฮิงยาในพม่า มุสลิมในกรีซ ไชปรัส และมุสลิมในจีน (ซินเกียง) ฯลฯ

ประเด็นการบริหารจัดการภายในของ OIC ที่มีความสำคัญได้แก่

การปฏิรูปการทำงานของ OIC การปรับปรุงโครงสร้างกลไกของสำนักเลขาธิการรัฐบาลตุรกีได้ให้เงินสนับสนุนเพื่อการนี้เพิ่มเติมจากที่ให้ตามปกติ จำนวน 1 ล้านเหรียญสหรัฐ และเมื่อวันที่ 4 เมษายน ปี ค.ศ. 2005 รัฐบาลมาเลเซียได้มอบเงินสนับสนุนกิจกรรมของสำนักงานเลขาธิการ OIC จำนวน 1 ล้านเหรียญสหรัฐ เมื่อ วันที่ 30 เมษายน ปี ค.ศ. 2005

การแก้ไขกฎบัตรของ OIC

การลดจำนวนข้อมติ และหาทางให้ข้อมติต่างๆ มีผลในทางปฏิบัติมากขึ้น

การแก้ไขภาพลักษณ์ของสำนักเลขาธิการ OIC ซึ่งที่ผ่านมาถูกมองว่าห่างเหินประเทศสมาชิก (มีเพียงหน้าที่ในการจัดประชุม)

ประเด็นโลกมุสลิมกับโลกร่วมสมัยที่กำลังอยู่ในความสนใจของ OIC และนานาชาติในระยะปัจจุบัน เช่น

เซซเนีย ดาร์ฟู (ภาคใต้ของซูดาน) อาเซอร์ไบจาน (ปัญหานาการ์โน คาราบัคห์) เลบานอน

ปัญหาการก่อการร้าย ซึ่ง OIC ต่อด้านและประณามการก่อการร้ายและความรุนแรงในนามอิสลาม ต่อด้านกระแสดความเชื่อและการนำอิสลามไปผูกโยงกับการก่อการร้าย โดยผลักดันให้สหประชาชาติ ออกข้อมติห้ามการนำอิสลามและศาสนาอื่นๆ (Defamation of Religions) ไปเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย ซึ่งสำนักงานข้าหลวงใหญ่ของสหประชาชาติ มีข้อมติเกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 12 เมษายน ปี ค.ศ. 2005 ที่สำคัญ OIC ยังเรียกร้องให้นานาชาติ กำหนดนิยามของการก่อการร้าย¹²⁰ ให้แน่ชัด โดยแยกจากการต่อสู้เพื่ออิสรภาพที่ชอบธรรม

การช่วยเหลือประเทศมุสลิมที่ประสบภัยสึนามิ

ปัญหาภาพลักษณ์ของโลกมุสลิมในสื่อตะวันตกจากการถูกเชื่อมโยงกับการก่อการร้าย

ปัญหาที่เกิดจากโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) นับแต่เหตุการณ์ 9/11 เป็นต้นมา โดยเฉพาะในประเทศตะวันตกและกระแสการต่อต้านอิสลาม

แนวคิดอิสลามก้าวหน้า (Progressive Islam) ที่เน้นวัฒนธรรมอิสลาม หรืออิสลามหะฎอริย (Islam Hadhari) ซึ่งเสนอโดยมาเลเซีย โดยหลักของแนวคิดนี้ ได้แก่การพัฒนาให้ประชาชาติมุสลิม มีความรู้ความสามารถ และความพร้อมด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ พร้อมไปกับการยึดมั่นในหลักศาสนาและคุณธรรมอิสลาม

การผลักดันแนวความคิดเรื่องหนทางแห่งปัญญาสู่ความเป็นกลาง (Enlightened Moderation) ซึ่งเสนอโดยประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุชร์รอฟ (Pervez Musharraf) ของปากีสถาน มีสาระหลักได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับโลกตะวันตก โดยประเทศมุสลิมจะร่วมกันต่อต้านมุสลิมที่มีแนวคิดสุดโต่งแนวคิดก่อการร้ายและแนวคิดใช้ความรุนแรงโดยจะเร่งให้มีการปฏิรูปภายใน ในขณะที่ประเทศตะวันตกก็ต้องแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศอิสลามด้วยความเป็นธรรม ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสุดยอดสามัญที่ปูตราจายา มาเลเซีย ในปี ค.ศ. 2003 มาแล้ว

การสนับสนุนให้มีที่นั่งสำหรับประเทศ OIC ในคณะมนตรีความมั่นคงโดย OIC พยายามผลักดันในเรื่องนี้โดยเห็นว่า โลกมุสลิมมีประชากร 1 ใน 5 ของโลก จึงควรมีตัวแทนใน

¹²⁰ องค์การการศึกษาจำนวนมากแสดงให้เห็นว่านิยามของการก่อการร้ายมีอยู่ไม่ต่ำกว่า 100 นิยาม คำนิยามที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของคำว่า “ผู้ก่อการร้าย” ก็คือบุคคลผู้ใช้หรือสนับสนุนความรุนแรง และใช้วิธีการทำให้หวาดกลัวด้วยการขู่เข็ญ แก่นของนิยามนี้ก็คือการใช้วิธีรุนแรงเพื่อจะส่อไล่ความหวาดกลัวและอิทธิพลต่อเป้าหมายที่อาจเป็นรัฐบาลหรือบุคคลใดโดยเฉพาะ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน จรัญ มะลูลีม การใช้ความรุนแรงและการก่อการร้ายระหว่างประเทศ, ในประมวลชุดวิชา กระแสโลกศึกษา หน่วยที่ 8-15 (บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ ประมวลสาระชุดวิชา มหาวิทยาลัย-สุโขทัยธรรมาธิราช, 2549, หน้า 13-5

UNSC และ UNSC ควรมีตัวแทนของอารยธรรม (civilization) ต่างๆ รวมทั้งของกลุ่มอิสลามด้วย

ประเด็นอื่นๆ ที่นำมาถกเถียงได้แก่ เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม กิจกรรมทางวัฒนธรรม ข่าวสาร สารสนเทศ การท่องเที่ยว การศึกษา สาธารณสุข กีฬา และเยาวชน ในโลกมุสลิมและกิจกรรมของ OIC ในด้านเหล่านี้

สำหรับสาระสำคัญที่มีการนำเสนอโดยนาย เอ็กเมเล็ดดีน อิห์ซานูกลู (Ekmeleddin Ihsanoglu) เลขาธิการปัจจุบันของ OIC ในการประชุมครั้งล่าสุด ได้แก่การปรับโครงสร้างของ OIC เสียใหม่ โดยนายอิห์ซานูกลู มองว่าหากดูที่จำนวนประเทศแล้ว OIC เป็นรองแค่สหประชาชาติเท่านั้น แม้ว่าในแง่ของงบประมาณจะเทียบไม่ได้กับสหประชาชาติก็ตาม

ข้อเสนออื่นๆ ที่มีการพูดกันอย่างแพร่หลายก่อนหน้าการประชุมแล้วได้แก่การปรับปรุงกฎบัตรของ OIC และพิจารณาชื่อขององค์การเสียใหม่เพราะคำว่าองค์การการประชุมอิสลามนั้นดูเหมือนจะเป็นการรวมกันเฉพาะกิจมากกว่าจะเป็นองค์การที่มีความยั่งยืนถาวร ทั้งๆ ที่จุดมุ่งหมายของ OIC อยู่ในการลงความเห็นร่วมกันของสมาชิกในโลกมุสลิม ในการประชุมของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของ OIC (OIC Commission of Eminent Persons – CEP) ที่มาเลเซียในปี ค.ศ. 2003 ดังนั้นสามประการที่ OIC ต้องการจะปรับเปลี่ยนใหม่ได้แก่กฎบัตร การเปลี่ยนชื่อองค์การ และการตัดสินใจในประเด็นปัญหาสำคัญๆ ที่ท้าทายองค์การที่มีสมาชิกถึง 57 ประเทศแห่งนี้

ทั้งนี้ดาโต๊ะ เสรี ชัยยิด หะมิด อัลบาร์ รัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซียได้พูดถึงข้อเสนอดังกล่าวแก่สมาชิกของ OIC ที่เยเมนว่า มาเลเซียในฐานะประธานการประชุมสุดยอดสามัญครั้งที่ 10 เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดตั้งคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติของ OIC และเป็นผู้จัดประชุมให้กับคณะกรรมการดังกล่าวซึ่งมีการพูดคุยกันในประเด็นสำคัญๆ อันได้แก่การเตรียมยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการซึ่งจะทำให้ประชาคมอิสลาม (Islamic Ummah) ได้เตรียมแผนซึ่งมีความครอบคลุมในการสนับสนุนนโยบายแก่สังคมโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในสังคมอิสลาม เช่นการส่งเสริมความรอบรู้ในเรื่องความเป็นกลาง (Enlightened moderation) การปรับปรุงระบบของ OIC รวมทั้งระบบการเงินและเงินที่มีผู้อุทิศให้ซึ่งใช้อยู่ในกิจการและโครงการต่างๆ ของ OIC

สำหรับสมาชิกคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของ OIC ประกอบด้วยบุคคล 17 คน ที่มาจากสมาชิกของ OIC จากภูมิภาคเอเชีย แอฟริกา และอาหรับ¹²¹ ในการประชุมของคณะกรรมการดังกล่าวเลขาธิการ OIC ได้รับเชิญให้เข้าร่วมและเป็นประธานร่วมกับมาเลเซีย โดยการประชุมได้มีขึ้นเมื่อวันที่ 27-29 มกราคม ปี ค.ศ. 2005 ในขณะที่การประชุมครั้งที่สองมีขึ้นที่กรุงอิสลามาบัดในวันที่ 28-29 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2005

¹²¹ บุคคลเหล่านี้มาจากอิหร่าน อินโดนีเซีย คาซัคสถาน ตุรกี ปากีสถาน บุร์กินาฟาโซ แกมเบีย ซูดาน เซเนกัล ซาอุดีอาระเบีย ปาเลสไตน์ โมร็อกโก กาตาร์ อียิปต์ และเยเมน

หัวข้อสำคัญที่มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและได้รับการยอมรับของคณะกรรมการผู้ทรงเกียรติของ OIC ได้แก่

การทำทลายของศตวรรษที่ 21

นโยบายและโครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมความเป็นกลาง

การปฏิรูปและปรับปรุง OIC

ในส่วนของการทำทลายของศตวรรษที่ 21 จะเกี่ยวข้องอยู่กับการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสื่อ

สำหรับนโยบายและโครงการต่าง ๆ ในการส่งเสริมความเป็นกลางจะประกอบด้วย การศึกษาศาสนาอิสลาม สถาบันวิจัยอิสลาม ปัญญาชนนักวิชาการ สื่อมวลชน การสื่อสาร และองค์การการเผยแพร่ศาสนา (Da'wah) การศึกษาและความสันติ บทบาทของสตรีและเด็ก ในส่วนของการปฏิรูปก็จะเกี่ยวข้องอยู่กับกฎบัตรของ OIC สำนักงานเลขาธิการ สาขาใหม่ๆ การกึ่งใหม่ของผู้นำเหตุการณ์ ปรับแก้กรรม กองต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว การนำมติและข้อตกลงทางการเงินมาใช้ รวมทั้งกองทุนอาสา

นอกจากนี้คณะกรรมการฯ ยังได้ยอมรับข้อเสนอสำคัญๆ อื่นๆ ซึ่งได้แก่การนำเอาข้อปฏิบัติสากลที่ดีมาใช้ ซึ่งรวมทั้งการต่อสู้กับการฉ้อโกง ส่งเสริมการตรวจสอบ และความโปร่งใสทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐ

ศึกษาการปฏิบัติที่ดีในหมู่สมาชิกของ OIC ในเรื่องธรรมาภิบาล รวมทั้งหนทางในการเสริมสร้างศักยภาพในประเทศต่างๆ ของ OIC ที่พัฒนาน้อยที่สุด

เพิ่มความเข้มแข็งให้กับประชาธิปไตย ประชาสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน

ความโน้มเอียงที่ห่อหุ้มอยู่ในหมู่มุมะฮัซ (ประชาชาติอิสลาม) ที่จะเข้าสู่การก่อการร้าย จะต้องได้รับการตรวจสอบผ่านแนวทางต่างๆ

เชิญชวนมหาอำนาจให้พูดถึงที่มาของการก่อการร้ายและเพิ่มความร่วมมือจริงจังกับ OIC ในการต่อสู้กับการก่อการร้าย

ส่งเสริมการตีความอิสลามซึ่งเน้นย้ำที่ความสงบสุข และความไม่รุนแรงและทำให้หลักการหรือโครงการที่ส่งเสริมความสมดุล ร่วมสมัย และวัฒนธรรมอิสลามที่ครอบคลุม และกว้างขวาง คือแนวคิดอิสลามหะฎอริย (Islam Hadhari approach) ขจัดความยากจนผ่านมาตรการต่างๆ เช่น การเสริมสร้าง ศักยภาพ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การปฏิรูปที่ดิน ฯลฯ ส่งเสริมภาคเอกชนให้มีส่วนต่อการวิจัยและพัฒนา พิจารณาถึงยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม รวมทั้งการเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ในอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อพัฒนาภาพพจน์ของอิสลาม และชาวมุสลิมในตะวันตกและส่วนอื่นๆ ที่มีได้อยู่ในโลกมุสลิม ส่งเสริมการสนทนาระหว่างศาสนากับตะวันออกและตะวันตก ส่งเสริมสังคมแห่งการเกื้อกูลกัน (Caring Society) ซึ่งวางอยู่บนหลักการความยุติธรรมทางสังคม ความเห็นใจ ความหลากหลายระหว่างตัวบุคคล วัฒนธรรม ศาสนาและอารยธรรม จะต้องได้รับการยอมรับในฐานะข้อแนะนำที่จะเรียนรู้ซึ่งกัน

และกันเพื่อเคารพถึงความแตกต่างและเพื่อที่จะส่งเสริมปฏิสัมพันธ์แห่งความสงบสุข การร่วมมือและการสนทนา¹²²

บูรณาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งข้อมูลและเทคโนโลยีสื่อสารให้เข้าไปสู่สถาบันการศึกษาของอิสลาม การสถาปนา Think-Tank ของ OIC เพื่อจุดมุ่งหมายของการสนับสนุนความคิดอิสลาม รวมทั้งส่งเสริมความพยายามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์และการท้าทายทางปัญญาที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์

จะต้องมีการปรับปรุงปฏิรูปและทำให้เข้มแข็ง รวมทั้งความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงกฎบัตรของ OIC และชื่อของ OIC ซึ่งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น รัฐบาลบรรทัดฐานของสมาชิกเพื่อรักษาและส่งเสริมลักษณะนิสัยแบบอิสลาม หน่วยงานบริหารที่ประกอบด้วยการประชุมสุดยอดรัฐมนตรี ทั้งนี้ประเทศที่ร่วมกันเป็นเจ้าภาพของ OIC และเลขาธิการจะต้องถูกตั้งขึ้นมาโดยทันที เพื่อนำเอาข้อตัดสินของการประชุมสุดยอดและการประชุมระดับรัฐมนตรีไปใช้ รัฐสมาชิกจะต้องให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินอำนาจที่ได้รับมอบตามเวลา

นอกจากนี้ องค์การการประชุมอิสลามยังมีการประชุมรัฐมนตรีเฉพาะด้าน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศมุสลิมในหลากหลายสาขา การประชุมดังกล่าวนี้ประกอบด้วย 1) การประชุมรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์ 2) การประชุมรัฐมนตรีกระทรวงข่าวสาร 3) การประชุมรัฐมนตรีกระทรวงศาสนา 4) การประชุมรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องด้านอุตสาหกรรม อาหารและเกษตรกรรม และ 4) การประชุมอื่นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาสที่เหมาะสม

4.2 การประชุมสุดยอดสามัญสมัยพิเศษครั้งที่ 3 ที่นครมักกะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ร่างแถลงการณ์สุดท้ายของการประชุมสามัญสมัยพิเศษครั้งที่ 3 ของการประชุมสุดยอด “การพบกับการท้าทายแห่งศตวรรษที่ 21 ความเป็นปึกแผ่นในภาคปฏิบัติ” มักกะฮ์ อัลมุקרเราะมะฮ์ 5-6 ซุลกออิดะฮ์ ปี ฮ.ศ.1426 (7-8 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2005)¹²³

ที่ประชุมได้ประกาศถึงแผนปฏิบัติการ 10 ปีที่เผชิญอยู่กับอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 เอาไว้ดังนี้

I ในด้านปัญญาชน

ที่ประชุมยืนยันอีกครั้งว่าอิสลามเป็นศาสนาที่เป็นกลาง (moderation) ซึ่งปฏิเสธในเรื่องความดันทุรัง (bigotry) ลัทธิความรุนแรงและลัทธิสุดขั้ว และยืนยันถึงความจำเป็นในการต่อสู้กับอุดมการณ์ที่เบี่ยงเบนด้วยการใช้ทุกวิถีการที่มีอยู่ ที่ประชุมได้ย้ำว่า การสนทนายาระหว่างอารย

¹²² ทั้งหมดนี้เป็นการสะท้อนถึงคำสอนและคุณค่าที่เป็นสากลของอิสลาม

¹²³ ดูรายละเอียดใน Draft Final Communiqué of The Third Extraordinary Session of The Islamic Summit Conference “Meeting the Challenges of the 21st Century, Solidarity in Action” Makkah Al Mukarramah 5-6 Dhul Qa’adah 1426 H (7-8 December 2005)

ธรรมที่วางอยู่บนการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและความเท่าเทียมระหว่างประชาชนนั้นเป็นข้อเรียกร้องเบื้องต้นสำหรับการสถาปนาโลก

ที่ประชุมได้เรียกร้องให้มีการต่อสู้กับศาสนาจอมปลอมและการใช้ความรุนแรงในสำนักคิดทางศาสนา และยืนยันถึงความจำเป็นที่จะให้มีการสนทนาที่ลึกซึ้งและสนับสนุนความอดกลั้น ความเป็นกลาง ขันติธรรมและการประกาศพิตวา ที่ประชุมได้ย้ำ ถึงความสำคัญในการฟื้นฟูวิทยสถานหรือสถาบันฟิกห์ (ศาสนบัญญัติอิสลาม - Islamic Fiqh Academy) หรือกฎหมายทางศาสนาเพื่ออำนวยความสะดวกที่ทางกฎหมายของอุมมะฮ์

II ในทางการเมือง

ที่ประชุมได้ย้ำถึง ความสำคัญแห่งปัญหาของชาวปาเลสไตน์ในฐานะที่เป็นหัวใจหลักของมุสลิมอุมมะฮ์ การสิ้นสุดการยึดครองของอิสราเอลต่อดินแดนของชาวอาหรับและชาวปาเลสไตน์ที่อิสราเอลเข้ายึดครองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 รวมทั้งนครเยรูซาเล็มที่ราบสูงเยลัน (Golan) หรือโกลัน ดินแดนเลบานอนในส่วนที่อิสราเอลยังคงครอบครองอยู่ ในส่วนของการแก้ไขข้อพิพาทที่ครอบคลุมในปัญหาของชาวปาเลสไตน์ให้เป็นไปตามมติของสหประชาชาติ

ที่ประชุมสุดยอดได้อภิปรายถึง พัฒนาการในอิรักและยินดีต่อข้อเสนอของประเทศอาหรับที่จะให้การพัฒนาในอิรักเป็นข้อตกลงของประเทศ (National Accord)

ที่ประชุมได้ขยาย ความช่วยเหลือแก่ประชาชนของญัมมู (Jammu) และแคชเมียร์สำหรับสิทธิที่แบ่งแยกไม่ได้ในการกำหนดใจตนเองซึ่งเป็นไปตามมติของสหประชาชาติ¹²⁴

ที่ประชุมได้แสดงความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติด้วยความเป็นปึกแผ่นต่อชาวมุสลิมตุรกีในไซปรัส (Turkish Cypriot) จะให้การสนับสนุนความพยายามที่อยู่ในกรอบของสหประชาชาติเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขที่ครอบคลุม และยุติธรรม

การสนับสนุนรัฐบาลโซมาลีในความพยายามที่จะฟื้นฟูความมั่นคงและความพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งความสำเร็จจากการฟื้นฟู

การประณามการรุกรานของสหรัฐอเมริกาที่มีต่อชาติที่มีอธิปไตยเช่นเฮอเซอร์เบียญาณ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของดินแดน

¹²⁴ ที่ผ่านมามีอินเดียปฏิบัติอย่างแข็งขันต่อปากีสถานในการนำเอาปัญหาแคชเมียร์มาเสนอต่อที่ประชุมนานาชาติไม่ว่าจะเป็น OIC หรือการประชุมของประเทศเครือจักรภพ หรือการพบปะเพื่อนำปัญหานี้ เสนอต่อผู้นำประเทศต่างๆ สิ่งที่ชาวแคชเมียร์ต้องการอยู่ตลอดเวลา ก็คือการกำหนดชะตากรรมของตนเอง โดยให้อินเดียปฏิบัติตามมติของสหประชาชาติ นั่นคือ การให้แคชเมียร์เป็นเขตปลอดทหารและให้ชาวแคชเมียร์ลงคะแนนเสียงเลือกระบบการปกครองของตนเองและเรียกร้องให้อินเดียปฏิบัติตามแนวทางแห่งความสันติ (อหิงสา) ของคานธี ที่สำคัญคือจะต้องหยุดการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายของสหประชาชาติ

ที่ประชุมได้ย้ำถึงความจำเป็นที่จะประณามการก่อการร้ายในทุกรูปแบบ และปฏิเสธการหาความชอบธรรมจากการก่อการร้าย

ความจำเป็นต่อความพยายามร่วมกันที่จะสะท้อนค่านิยมที่สูงส่งของอิสลาม เผชิญกับโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) การทำลายชื่อเสียงของอิสลามและค่านิยมของอิสลาม ตลอดจนไปจนถึงการทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของสถานที่ตั้งของอิสลาม แสดงความห่วงใยในเรื่องความเกลียดชังที่มีต่ออิสลามและมุสลิมในโลก¹²⁵

ที่ประชุมได้เรียกร้องให้มีการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่จะสถาปนาหน่วยงานถาวรที่เป็นกลางส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในรัฐสมาชิกตลอดจนความเป็นไปได้ในการเตรียมกฎบัตรของอิสลามว่าด้วยสิทธิมนุษยชนให้เป็นไปตามบทบัญญัติของคำประกาศไคโรว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในอิสลาม (Cairo Declaration on Human Right in Islam)

III ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ที่ประชุมได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการใช้มนุษย์ ธรรมชาติ และทรัพยากรทางเศรษฐกิจของโลกมุสลิม และเพื่อที่จะส่งเสริมความร่วมมือนี้ที่ประชุมได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการสร้างเขตการค้าเสรี (Free Trade Area) ขึ้นมา

การเพิ่มพูนการค้าระหว่าง OIC ให้มีจำนวนมากขึ้นและยินดีในการสถาปนาความร่วมมือแห่งอิสลามว่าด้วยความร่วมมือทางธุรกรรมระหว่างประเทศ (Islamic Corporation for Trade Finance) ความร่วมมือที่จะบรรเทาความยากจน การขจัดความไม่รู้หนังสือ ขจัดโรคภัยและโรคร้ายอย่างเช่นเอดส์ มาเลเรีย และโรคปอด

ที่ประชุมได้ตัดสินใจที่จะใช้ขั้นตอนในภาคปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งการพัฒนาในทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยความคิดที่จะสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนในรัฐ

การประชุมครั้งนี้ไม่เหมือนการประชุมสุดยอดก่อนหน้านี้ เพราะมีอูลามา (นักการศาสนา) นักวิชาการ และนักคิดเข้าร่วม ทั้งนี้ OIC ควรจะทำงานให้ตรงกับประเด็น สมาชิก OIC ควรเพิ่มความเข้มแข็งให้องค์การเพื่อให้ได้รับความเชื่อถือมากขึ้น และเสียงของ OIC ควรจะได้รับการรับฟังในระดับโลก

สำหรับการเปิดประชุมที่ประเทศไทยเข้าร่วมด้วยนั้นจัดกันที่วังเศาะฟา (Safa Palace) มีกษัตริย์อับดุลลอฮ์เป็นผู้กล่าวนำ พร้อมกันนี้ ได้มีการเปิดม่านเพื่อการเฉลิมฉลองสำนักงานใหม่ของ OIC ซึ่งเพิ่งแล้วเสร็จ โดยสำนักงานใหม่นี้ตั้งอยู่ในตำบลอัลโคซัม (Al-Khozam) ในนครญิดดะฮ์

๔๖

¹²⁵ เช่นประณามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ผ่านมาในเรื่องของการทำให้ภาพลักษณ์ของศาสนาอิสลาม (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) เกิดความเสียหายขึ้นในสื่อของบางประเทศ

ในการประชุมครั้งนี้รัสเซียเข้าร่วมในฐานะประเทศสังเกตการณ์ นายอิห์ซานอกูลเลฮา IIIC กล่าวว่า การประชุมครั้งนี้มีทั้งเรื่องวัฒนธรรม การเมือง การปฏิรูปเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายให้ชาตินิยมมุสลิมเผชิญการทำลายต่างๆ

นอกจากนี้การประชุมยังให้ความสำคัญในการลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งการจัดการโครงสร้างภายนอกขององค์การด้วย

ชาวไทยมุสลิมนำโดยนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปประชุมสุดยอดในฐานะผู้สังเกตการณ์ คณะของไทยได้พบกับผู้นำประเทศและรัฐมนตรีต่างประเทศหลายท่านเพื่ออธิบายจุดยืนของไทยตามความคิดของตัวแทนไทยในที่ประชุม

ตัวของนายวันมูหะมัดนอร์เองและคณะได้พบกับนายกรัฐมนตรีมาเลเชีย อับดุลลอฮ์ อะห์มัด บาดาวีซึ่งเป็นประธานของการประชุม กษัตริย์อับดุลลอฮ์แห่งจอร์แดน สุลต่านแห่งบรูไนและเลขาธิการของสภาความร่วมมือแห่งอ่าว ตัวแทนคนไทยอื่นๆ ก็ได้เข้าไปทำความเข้าใจถึงจุดยืนของไทยกับสมาชิก OIC ที่มาจากปากีสถาน อินโดนีเซียและประเทศอื่นๆ

ผลที่ตามมาก็คือไม่มีประเด็นพิเศษที่เกี่ยวกับประเทศไทยถูกยกขึ้นมาในระหว่างการประชุม

กษัตริย์อับดุลลอฮ์ ผู้ดูแลสองมหามัสยิดอันศักดิ์สิทธิ์ของอิสลาม กล่าวว่า การประชุมสุดยอดพิเศษวิสามัญ (Third extraordinary) ที่นครมักกะฮ์ จะทำให้เอกภาพของอิสลามเข้มแข็งขึ้น และทำให้ประเทศ OIC มีบทบาทที่มีประสิทธิภาพอยู่ในเวทีโลก

เจ้าชายซาอูด อัล-ฟัยซอลกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประชุมสุดยอดครั้งนี้เพื่อ “ฟื้นฟูภาพลักษณ์ของอิสลาม” ในนามของศาสนาที่ถูกต้องนี้

คณะรัฐมนตรีของซาอุดีอาระเบีย แสดงความหวังว่าการประชุมสุดยอดซึ่งยอมรับยุทธศาสตร์ 10 ปี สำหรับชาวมุสลิมจะนำไปสู่ศักราชใหม่ของเอกภาพอิสลามและความเป็นปึกแผ่นรับรู้ถึงความหวังและแรงบันดาลใจของอุมมะฮ์¹²⁶

IV. กลุ่มทำงานว่าด้วยเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

หลังจากพิจารณาถึงสภาพทางเศรษฐกิจของรัฐสมาชิก OIC แล้ว นักวิชาการได้ชี้ถึงการท้าทายซึ่งจำเป็นที่จะต้องพูดถึงในอนาคตอันใกล้ในด้านเศรษฐกิจ การท้าทายดังกล่าวเช่น โลกาภิวัตน์ การควบคุมเศรษฐกิจโดยรัฐ การขาดภาคเอกชนที่เข้มแข็งในหลายๆ ประเทศ ความล้มเหลวในการสนับสนุนและนำเอานโยบายพัฒนามาใช้ ระดับการลงทุนที่ต่ำ การค้าที่มีการเงินไม่พอเพียง ภาระหนี้ต่างชาติและการให้บริการด้านหนี้สินในทางเศรษฐกิจของพวกเขา

..

¹²⁶ อาจกล่าวได้ว่าจุดเน้นสำคัญของแผนยุทธศาสตร์ 10 ปี จะเกี่ยวข้องกับการเมืองเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม การค้าในประเทศ OIC การหาทางแก้ไขโรคเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) และการแก้ไขสถานการณ์ชนกลุ่มน้อยในรัฐที่ไม่ใช่สมาชิกของ OIC เป็นหลัก

เขา ดุลยการชำระเงินที่หนักหน่วงยากลำบากในหมู่รัฐสมาชิก และปัญหาการค้าสู่ตลาด¹²⁷ ในหมู่รัฐสมาชิก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการได้ย้ำว่าสมาชิก OIC ในเวลานี้ซึ่งมีอยู่ 57 ประเทศมีศักยภาพในทางเศรษฐกิจอย่างมากในด้านต่างๆ อย่างเช่น พลังงานและการทำเหมือง การเกษตร ทรัพยากรมนุษย์ และการค้า ทรัพยากรมนุษย์ควรจะนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ด้วยทรัพยากรที่ยืนยันถึงการพัฒนาแบบยั่งยืนของสมาชิกรัฐต่างๆ ทั้งโดยส่วนตัวและส่วนรวม แผนปฏิบัติการของปี ค.ศ. 1981 ได้ถูกนำมาพิจารณาอีกครั้งและได้รับการยอมรับให้นำมาใช้ในการประชุมครั้งที่ 10 ของ COMCEC ที่จัดขึ้นในกรุงอิสตันบูลในระหว่างวันที่ 13-15 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1994 วัตถุประสงค์ของแผนมีดังนี้

- (ก) เพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงด้านอาหาร (food security)
- (ข) เพื่อรับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายที่เพิ่มขึ้นในภาคการผลิตและการบริการ
- (ค) เพื่อส่งเสริมการไหลเวียนทางการเงิน ลดความตึงเครียดในเรื่องการเคลื่อนไหวของทุนและการลงทุนในหมู่รัฐสมาชิก

(ง) เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาที่มีอยู่ภายในชุมชนของ OIC ทำให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้ามีความสะดวกสบาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(จ) เพื่อพัฒนาคุณภาพการลงทุนของมนุษย์ และลดช่องว่างทางเทคนิคระหว่างชุมชน OIC และโลกที่พัฒนาแล้ว

(ฉ) เพื่อส่งเสริมและขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจในหมู่รัฐสมาชิก

ในปัญหาเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าในหมู่สมาชิกรัฐของ OIC นั้น นักวิชาการได้อธิบายว่าในความเป็นจริงการค้าระหว่าง OIC มีอยู่แค่ร้อยละ 14 ของการค้าทั้งหมด พวกเขายอมรับว่ากระบวนการบูรณาการทางเศรษฐกิจในหมู่รัฐสมาชิก OIC ควรจะเพิ่มขึ้นผ่านการก่อตั้งเขตการค้าเสรี และรัฐสมาชิกของ OIC ควรจะยอมรับข้อตกลงโครงสร้างระบบสิทธิพิเศษในหมู่รัฐสมาชิก (OIC Trade Preferential System among OIC Member – TPSOIC) เพื่อที่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเจรจาทางการค้าภายใต้ข้อตกลง ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นอย่างแรกไปสู่เขตการค้าเสรีและในท้ายที่สุดจะทำให้ตลาดร่วมอิสลาม (Islamic Common Market) เป็นจริงขึ้นมาซึ่งเป็นจุดหมายระยะยาว

นักวิชาการได้กล่าวถึงการส่งเสริมจุดมุ่งหมายของการริเริ่มในการทำให้หอการค้าอิสลามและอุตสาหกรรม (Islamic Chamber of Commerce and Industry) มีชีวิตชีวาและมีพลัง และความจำเป็นที่จะสนับสนุนกลุ่มธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสถาปนาความร่วมมือระหว่างประเทศว่าด้วยความร่วมมือทางธุรกรรมต่างประเทศของประเทศอิสลาม (International Islamic Trade Finance Corporation (ITFC))

¹²⁷ อุปสรรคเรื่องพิกัดอัตราภาษีและการไม่พิกัดอัตราภาษีต่อการค้า

นักวิชาการได้เสนอว่าประเทศ OIC วางเป้าและเครื่องชี้วัดพิเศษเพื่อให้เกิดความสำเร็จในระยะกลางและระยะยาว ด้วยเหตุนี้นักวิชาการยังได้นำเสนอเป้าหมายต่อไปนี้สำหรับปี ค.ศ. 2015 ซึ่งได้แก่

- (ก) จำนวนผู้เชี่ยวชาญและนักวิทยาศาสตร์จำนวน 800 คน ต่อประชากรหนึ่งล้านคน
- (ข) อัตราส่วนของนักศึกษาอายุระหว่าง 18-24 มีโอกาสเข้าสู่มหาวิทยาลัยร้อยละ 30
- (ค) จำนวนนักศึกษาที่เป็นศาสตราจารย์ร้อยละ 16
- (ง) จำนวนร้อยละของ GDP ในเรื่องการวิจัยและพัฒนาร้อยละ 1.2 นักวิชาการเห็นพ้องกันว่าเป้าหมายและตัวชี้วัดสำหรับประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดจะเป็น 1/3 ของเป้าหมายเหล่านี้ เพื่อให้เป้าหมายเหล่านี้ประสบความสำเร็จได้มีการย้ำด้วยความความสามารถในการวิจัยและพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญ

คณะทำงานด้านความคิดอิสลาม วัฒนธรรมและการศึกษา

ในการพิจารณาประเด็นในด้านความคิดอิสลาม วัฒนธรรม และการศึกษานั้น นักวิชาการมีความคิดว่าโลกมุสลิมอยู่ในช่วงขณะแห่งวิกฤต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีความมุ่งมั่นขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อที่จะนำเสนอปัญหาของความสุดโต่ง การขาดการศึกษา การจัดคุณภาพของการศึกษา การขจัดโรคภัยไข้เจ็บ ความด้อยพัฒนา ไม่มีงานทำให้อำนาจแก่คนหนุ่มสาวและสตรี รวมทั้งการท้าทายทางวัฒนธรรมของโลกาภิวัตน์ในเรื่องมรดกของอูมมะฮ์

สำหรับความคิดเรื่องความเป็นกลางของอิสลาม (Concept of moderation in Islam) นั้น

นักวิชาการยืนยันว่าอิสลามกำหนดความเป็นกลางในทุกรูปแบบของชีวิตและยืนหยัดเพื่อความปรองดองอย่างเต็มที่ในสังคม และเรียกร้องให้มีความพยายามมากขึ้นในทุกระดับเพื่อสะท้อนภาพที่แท้จริงของอิสลามในฐานะศรัทธาของความเป็นกลาง ขันติธรรมและความร่วมมือในทางสันติ¹²⁸

ในเรื่องที่เกี่ยวกับการไร้การศึกษานั้น นักวิชาการได้ย้ำว่ามันประกอบขึ้นด้วยอุปสรรคที่จะต้องพัฒนาสังคมอิสลาม และยืนยันว่าการเผชิญกับสภาวะไร้การศึกษาควรจะเป็นเป้าหมายทางยุทธศาสตร์สำหรับโลกอิสลาม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะจัดความไม่รู้นั้นให้ออกไปจากรัฐสมาชิก OIC ให้หมดภายใน 10 ปี

นอกจากนี้ นักวิชาการมีความมุ่งมั่นในเรื่องการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมว่าเป็นตั้งเครื่องมือสำหรับการส่งเสริมความเข้าใจ ความปรองดอง และความเป็นปึกแผ่นในหมู่

¹²⁸ ในเรื่องนี้อิสลามประกาศความคิดสุดขั้วในทุกรูปแบบเพราะความถนัดดังกล่าวด้านกับค่านิยมของมนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้นนักวิชาการยังได้เน้นว่าการก่อการร้ายไม่ควรจะเอาไปเชื่อมกับศาสนาใดเป็นการเฉพาะ และย้ำถึงความจำเป็นที่จะสร้างวาทกรรมที่เป็นกลางของอิสลามขึ้นมา ซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม หรืออารยธรรม สถานที่และสิ่งแวดล้อม และเป็นวาทกรรมที่อธิบายด้วยภาษาร่วมสมัยได้

ประชาชนของโลกมุสลิม การสนทนาทางอารยธรรม เป็นขั้นตอนสำคัญที่นำไปสู่ความสงบสันติในระดับโลก การส่งเสริมสถานะและตำแหน่งของสตรีในสังคมของชาติสมาชิก OIC สิทธิของเด็กในโลกมุสลิม และการขยายยุทธศาสตร์เพื่อการปกป้องสิทธิของพวกเขา การปกป้องวัฒนธรรมและสิทธิทางศาสนาของสังคมมุสลิมและชุมชนในรัฐที่มีได้เป็นสมาชิกของ OIC การท้าทายของโลกาภิวัตน์และผลกระทบของโลกาภิวัตน์ มรดกทางวัฒนธรรมของอูมมะฮ์ และการสร้างทางเลือกเบื้องต้นและจุดหมายของอูมมะฮ์ในด้านที่เกี่ยวกับความคิดอิสลาม การศึกษา สังคมและกิจการทางวัฒนธรรมสำหรับทศวรรษต่อไป

การท้าทายของโลกเหล่านี้แสดงให้เห็นความจริงว่าโลกได้ผ่านความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างทั่วถึง การพัฒนาปัจจุบันได้เป็นรูประเบียบระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ทำให้ชาวมุสลิมและรัฐของพวกเขาต้องนิยามวิสัยทัศน์และปฏิบัติการต่าง ๆ เสียใหม่และออกแบบวาระทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่จะนำเอารัฐและสังคมมุสลิมไปในเชิงรุก

สิ่งที่จำเป็นก็คือการเปลี่ยนแปลงที่ผลักดันมาจากโลกอิสลาม ซึ่งมีได้ถูกยึดเยียดมาจากภายนอก สิ่งนี้จำเป็นต้องมีการเปิดกว้างทางปัญญาและการเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงด้วยเจตจำนงทางการเมืองและความเป็นผู้นำมากกว่าสิ่งที่แสดงให้เห็นในช่วงแรกของวิกฤตการณ์ก่อนหน้านี้

สิ่งที่จำเป็นก็คือวิสัยทัศน์ใหม่สำหรับ OIC การทำงาน ขอบเขตของกิจการ โครงสร้าง คณะทำงาน ความสัมพันธ์ภายในและภายนอกและการปฏิบัติงาน จะต้องมีการออกแบบใหม่ในการจัดเรียงลำดับ พร้อมกับวิสัยทัศน์และมโนทัศน์พื้นฐานของ OIC ใหม่ที่วางอยู่บนหลักการของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพ ยืดหยุ่นและเป็นไปในเชิงรุก

เพื่อให้จุดหมายเหล่านี้ประสบความสำเร็จ รูปแบบของ OIC จึงจำเป็นต้องมีการนิยามข้อกำหนดของ OIC เสียใหม่ ทั้งในสถานะของโครงสร้างและการทำงานที่เป็นไปตามหลักการร่วมกันและแรงบันดาลใจของรัฐมุสลิมและสังคม เฉพาะองค์การระหว่างประเทศเท่านั้นที่มีคุณสมบัติเหล่านี้ นั่นคือการทำงานและแหล่งการเงินที่เข้มแข็งซึ่งจะประกอบไปสู่วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นดังกล่าวได้ และทำงานเพื่อให้ความสะดวกในการนำเอวาระการปฏิบัติการมาใช้เพื่ออนาคตประเทศมุสลิมต่อไป

5. ปัญหาและความอ่อนแอของ OIC

5.1 ปัญหาความขัดแย้ง : ผลประโยชน์แห่งชาติ

หลักการของศาสนาอิสลามสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางการเมืองและทางสังคมของผู้ศรัทธา ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกๆ กับความเป็นหนึ่งเดียวของอูมมะฮ์ ซึ่งองค์การการประชุมอิสลามไม่อาจบรรลุผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงให้ประเทศสมาชิกมีความตระหนักถึงความเป็นอูมมะฮ์ร่วมกัน อาจกล่าวได้ว่าแทบไม่มีประเทศมุสลิมใดนำผลประโยชน์แห่งชาติของตนมาส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของโลกมุสลิมอย่างแท้จริง

ประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยติดอันดับโลกกลับเป็นประเทศที่ยืดเยื้อเมื่อถึงเวลาจ่ายเงินเดือนให้กับเจ้าหน้าที่และตระหนักในการจ่ายงบประมาณประจำปีให้กับองค์กรฯ ขณะที่ทุกประเทศมีความมุ่งหมายที่จะใช้เวทีการประชุมแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อสมาชิกองค์การการประชุมอิสลามไม่สนับสนุนรัฐสมาชิก (เกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ) รัฐเหล่านั้นก็สามารถหาเวทีที่เหมาะสมเพื่ออธิบายหลักการของ นโยบายของประเทศ รวมทั้งการปกป้องสถานะของประเทศได้เช่นกัน

เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติ ประเทศสมาชิกได้ใช้เวทีนี้ในการวิพากษ์วิจารณ์ประเทศคูอริ และเพิกเฉยเมื่อมีการใช้เวทีการประชุมโจมตีกันและกัน ซึ่งก่อให้เกิดเจตจำนงที่เลวร้ายต่อประเทศเป้าหมาย ตัวอย่างเช่นกรณีอิรักรุกรานคูเวต ในปี ค.ศ. 1990 เป็นต้น จึงเป็นเรื่องปกติสำหรับการจัดประชุมขององค์การการประชุมอิสลามที่มีการโต้เถียงและเหน็บแนมกัน

นอกจากนี้ กิจกรรมภายในประเทศยังเป็นเรื่องที่ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และก่อให้เกิดปัญหาการลงมติ หรือเพิกเฉยการปฏิบัติตามมติขององค์การ ประเทศมุสลิมที่ใช้ระบอบการปกครองแบบเผด็จการ เป็นกลุ่มที่ไม่ให้ความสนใจในการอภิปรายด้านสิ่งแวดล้อม สัตว์ป่า และอัตราประชากรที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ให้ความสนใจอย่างกระตือรือร้นต่อมติประณามการก่อการร้าย¹²⁹

5.2 กลุ่มทางการเมือง

แต่ละประเทศมีความภาคภูมิใจและเคารพในบริบททางการเมืองและวัฒนธรรมภายในภูมิภาคของตนมากกว่าความเป็นหนึ่งเดียวกันทางภูมิศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาภูมิภาคนิยมตามมา และส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักทางด้านความร่วมมือต่อกันภายในองค์การ จึงเป็นเรื่องปกติที่รัฐสมาชิกแอฟริกาและรัฐสมาชิกอาหรับจะนำปัญหาเฉพาะด้านเข้าสู่การพิจารณาในเวทีการประชุมของสันนิบาตอาหรับและองค์การเอกภาพแอฟริกัน ยกเว้นเมื่อไม่มีทางเลือกจึงนำกรณีปัญหาเหล่านั้นเข้าสู่เวทีองค์การการประชุมอิสลาม

การแบ่งแยกไม่ได้เกิดขึ้นบนพื้นฐานภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเมืองและอุดมการณ์อีกด้วย ดังนั้นภายในองค์การการประชุมอิสลามจึงมีการแบ่งกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มประเทศอาหรับ-ไม่ใช่ประเทศอาหรับ กลุ่มประเทศหัวรุนแรง-ประเทศอนุรักษนิยม และกลุ่มประเทศร่ำรวย-ประเทศยากจน เป็นต้น

¹²⁹

¹²⁹ อย่างไรก็ตาม หากประเด็นการก่อการร้ายที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในประเทศถูกพิจารณาเข้าสู่การประชุม ประเทศเหล่านี้จะชี้แจงว่าเป็นเรื่องภายในประเทศ จึงกล่าวได้ว่า ประเทศสมาชิกรู้สึกถึงความเป็นอิสระในการยับยั้งความพยายามใดๆ ก็ตามขององค์การที่ส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติของตน

นอกจากนี้ การแบ่งแยกภายในองค์กรการ ยังขึ้นอยู่กับรูปแบบการออกเสียงกันเป็นกลุ่ม (en bloc voting pattern) ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของภูมิภาคที่ปรากฏชัดอย่างน้อย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาหรับ กลุ่มแอฟริกันตะวันตก และกลุ่มเอเชียกลาง ปัญหาภูมิภาคนิยมสามารถย้อนกลับไปได้ในช่วงทศวรรษที่ 60 และทศวรรษที่ 70 เมื่อแนวความคิดรวมอาหรับ (Pan-Arabism) ของประธานาธิบดีนาซีร์ (นัสเซอร์) เป็นที่ยอมรับในตะวันออกกลาง เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ช่วงปลายเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1979 ที่กลุ่มประเทศอาหรับยืนยันการขับไล่อียิปต์ออกจากองค์กรการประชุมอิสลาม ตามข้อพิจารณาที่คล้ายคลึงกันของสันนิบาตอาหรับ

ขณะที่รัฐแอฟริกันตะวันตกก็มีแนวโน้มของการออกเสียงกันเป็นกลุ่มเช่นเดียวกัน ประเทศเหล่านี้มีความมุ่งหมายร่วมกันในการเรียกร้องความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจสำหรับภูมิภาคแอฟริกาที่ประสบความยากลำบาก และกลุ่มประเทศเอเชียกลาง ซึ่งเคยเผชิญปัญหาและร่วมชะตาที่คล้ายคลึงกัน ก็มีความเห็นร่วมกันคัดค้านการรับรองกลุ่มภูอลิบันเป็นรัฐบาลของอัฟกานิสถาน

สำหรับกลุ่มประเทศอย่างเช่น อิรัก อิหร่าน ซีเรีย ลิเบีย และเยเมน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยึดมั่นในหลักการทางการเมืองอย่างเข้มงวด มักจะต่อต้านกลุ่มประเทศอนุรักษนิยมเช่น ซาอุดีอาระเบีย โมร็อกโกและบาห์เรน

นอกจากนี้ ความตึงเครียดระหว่างกลุ่มประเทศแอฟริกันที่ยากจนกับกลุ่มประเทศร่ำรวยน้ำมัน แม้จะลดน้อยลงกว่าในอดีตแต่ก็ยังคาดหวังถึงความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม องค์กรการประชุมอิสลามมีแนวโน้มที่จะคิดเห็นร่วมกันในประเด็นต่างๆ เช่น การปกป้องประชาคมมุสลิมจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในบอสเนีย¹³⁰ แคชเมียร์ และ

¹³⁰ ในปี ค.ศ. 1992 รัฐหนึ่งในอดีตยูโกสลาเวีย คือบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ได้เปิดโอกาสให้มีการลงประชามติเพื่อตัดสินอนาคตของตน ร้อยละ 70 ของประชาชนได้ลงคะแนนเพื่อเป็นรัฐอิสระ การกระทำเช่นนี้มิได้เกิดเฉพาะรัฐบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนาเท่านั้น เพราะก่อนหน้านี้รัฐอื่นๆ ของอดีตยูโกสลาเวีย คือโครเอเชียและสโลวีเนียก็ได้ประกาศเอกราชไปก่อนหน้านี้แล้ว ต่อมาบอสเนียเฮอร์เซโกวีนาได้รับการรับรองจากสหประชาชาติและประชาคมยุโรป แต่เหตุการณ์ที่นำพาเอาความเลวร้ายและหฤโหดอย่างไม่เคยคาดฝันมาก่อนของชาวบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา ก็คือการเริ่มต้นถูกปิดล้อมจากฝ่ายเซิร์บ การปิดล้อมและล้อมปราบชาวบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา โดยฝ่ายเซิร์บได้ดำเนินติดต่อกันมากกว่า 2 ปี เฉพาะนครซาราเยโวแห่งเดียวมีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 10,000 คน ความสูญเสียและอาชญากรรมก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง คนสองแสนคนถูกสังหารในขณะที่ผู้หญิงสามหมื่นคนถูกข่มขืน คนส่วนใหญ่กลายเป็นเหยื่ออันเนื่องมาจากการเป็นมุสลิม ช่วงเวลาแห่งความขมขื่นนี้ถูกเรียกว่า “ช่วงเวลาแห่งความขัดแย้งที่โหดร้ายในใจกลางของยุโรป” ชาวมุสลิมถูกทอดทิ้งให้ต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวอยู่เป็นเวลานานท่ามกลางความยากไร้และทุกข์เข็ญ โดยไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากประเทศใดๆ การช่วยเหลือต่างๆ จากหลายๆ ฝ่ายที่มีมาในภายหลังนั้นอาจกล่าวได้ว่า “สายเกินไป และน้อยเกินไป”